

Wilhelm
Hünermann

Borba za zvonove

pripovijesti

preveo
JANKO HORVAT
Zagreb 1962

Wilhelm Hünermann

B O R B A Z A Z V O N O V E

pripovijesti o ministrantima

S njemačkog preveo

o.Janko Horvat
kapucin

Zagreb 1962

Naslov njemačkog originala:

Wilhelm Hünermann
DIE LAUSBUBEN DES LIEBEN GOTTES
Erzählungen über das Völklein im bunten Rock
Matthias-Grünewald-Verlag Mainz 1962

\+ + +

Dozvolom crkvenih i redovničkih poglavara

\+ + +

Slike na koricama uzete su iz njemačkog originala:
1. iz "Prva godina ministranta Srećka"
2. iz "Čuvar tabernakula"
3. iz "Pitter, gusar"
4. iz "Čarobni štap"
Natpis na koricama izradio: o. Izak Špraljak, TOR

Izdao i odgovara: o. Janko Horvat, Zagreb III
Ul. V Zem. Konf. KPJ 47 - Umnoženo na aparatu za umnožavanje Rkt. župnog ureda Gospe Lurdske Rijeka

PRVA GODINA MINISTRANTA SREĆKA

Spomeni se, čovječe!

Na Pepelnicu ujutro Srećko je po prvi puta klečao kod oltara u ljubičastom ministrantskom odijelu. Konačno je i to postigao. Zaista nije bilo lako dospjeti do tako velike časti. Bože moj, što se sve mora učiti! Gospodin kapelan među ministrante ne prima nijednog dječaka, koji ne zna sve do zadnjeg "Deo gratias".

Kako je često Srećko kod kuće u ropotarnici, svom najmilijem mjestu, polegnuo po podu kao Turčin na svoj sag za molitvu, podbočio si rukama lice, stavio pred sebe malu, crvenu ministrantsku knjižicu, u kojoj su bile molitve, i učio strašno teške latinske retke i odgovore ne dospjevši još uopće do toliko željkovanih oltarskih stepenica!

Ne mogu zanijekati, da je njegov pogled katkada zalutao k maloj polici za knjige, koja je stajala na postolju zbijenom od letava sanduka. Tada su ga mamili lovački nož s koštanim drškom i kožnatim koricama, "Plavi" i "Kekec" i četrnaest svezaka Karla Maya, na kojima su Srećku strašno zavidjeli svi okolišni dječaci. I te kako su ga mamili!

"Dođi s nama na Divlji Zapad!" činilo se kao da šapću. "Prerija te zove! Tvoj arapski pastuh stoji već osedlan i čeka na tvoje uobičajeno milovanje

i sedam datulja, koje mu daješ u ranu zoru. Pustinjski su razbojnici opet napali jednu mirnu karavanu. Dođi, spusti svoju gromovitu pesnicu na sljepoočice zločinaca i pošalji ih u zemlju snova!"

"Ad Deum, qui laetificat juventutem meam!" kaže Srećko glasno, da nadglasa zavodnički zamamne glasove. Malo kasnije jedan oštar zviždук trgne ga iz njegova učenja. Tako samo Pero može na prste zviždati. Sigurno je opet smislio neku sjajnu psinu, za koju treba Srećka kao pomagača. Tako bi rado pošao s njim, ali ne, sada ne može.

"Samo zviždi!" zamumlja Srećko i obim si rukama stisne uha ne mogavši ipak zapriječiti da ne čuje zamamljive signale. Srećku je ovo svladavanje bilo tako teško, da se unatoč hladnom vremenu počeo znojiti. Stenjući od naprezanja glasno je recitirao:

"Quia tu es, Deus, fortitudo mea..."

Da, i sada, na pepelničko jutro, to se obistinilo. Kod kapelana je položio vrlo strogi ispit. Primili su ga u ministrantski zbor. Na drugoj strani oltara klečao je Pero, koji je bio ministrant već čitavu jednu godinu. Ako je novajlija još tu i tamo bio nešto nesiguran, pomogao mu je prijatelj tajnim znakom ili šapatom.

Divno je posluživati kod oltara. Posve blizu vidio je Srećko sve ono, što je inače samo iz crkvene lađe smio gledati. Čuo je šuštanje svilene kazule, osjećao je miris vina, gledao je zlatni kalež i bijelu hostiju na blistavoj pateni. Tako je blizu bio uzvišenim otajstvima, posve okružen božanskom ljubavlju. Ah da, i dok je sve to na novoga ministranta tako silno djelovalo, morao je on misliti na to, da u pravo vrijeme prenese knjigu, dade propisani znak zvoncem, da znade prave odgovore i još štošta drugo. Čovjek si jedva može predočiti, što je sve imao u glavi takav siromašni ministrant.

Ipak je sve išlo dobro. Srećko je potajno odahnuo, kad je rekao posljednji "Deo gratias". Jest, hvala dragi Bože, što je išlo bez velikih pogrešaka! Pomislite samo, kako je mnogo opasnosti vrebalo na takvog ministranta! Kako se lako mogao spotaći preko dugog talara! Kako brzo može knjiga kliznuti sa stalka, ako se samo malo više koso drži! Kako se brzo razbiju ampulice, koje su pune vode i vina! Katkada je dapače Srećko u posljednjim noćima sanjao o najstrašnijim nezgodama, koje su ga zadesile kod ministriranja.

K tome morate znati još i to, da u koru sjedi tucet drugih ministranata, a u crkvenoj lađi još grupe dječaka i djevojčica, i svi oni znaju da Srećko danas prvi puta ministrira, te napeto vrebaju na svaku pogrešku i svaku nezgodu. Ministranti još ipak nisu tako sveti, da ne bi s velikom zlobom gledali, kako se jedan takav novajlija spotiče preko nabora na ćilimu i zajedno s knjigom ruši preko stepenica. Kad sve to promislite, onda mi već možete vjerovati, da je nakon zadnjeg evanđelja Srećko od srca kazao "Deo gratias!"

Prije svete mise oba su ministranta danas prvi primili pepeljenje. Sam zvrkasti Pero, kad je napuštao crkvu, bio je nešto mirniji nego inače.

"Spomeni se, čovječe, da si prah i da ćeš se u prah povratiti!" Ova riječ počiva i na jednoj mladoj ministrantskoj duši.

Dakako da pobožna ozbiljnost nije dugo izdržala protiv mladenačke obijesti. Pod školskim odmorom bilo je uobičajeno natezanje, i kad su nakon tučnjave obrisali znoj sa svojih čela, križić od pepela pretvorio se u laganu sjenku, koja je doduše potamnila čela dječaka, ali ne i njihovu veselu ćud.

Tarzan

Kapelan je imao dosta muke, dok je na ministrantskoj vježbi poučio dječake o doličnoj ozbiljnosti za sveto korizmeno vrijeme.

"Jela i pića ne trebate se odreći", kaže on, "ali poslastice i kolačiće kroz ove sedmice prepustit ćete drugima."

"Djevojčicama!" poviče prezirno Pero, jer je bio blagoslovljen sa tri žive sestrice.

"I mačkama!" upotpuni mali Nikica,živahni dječak sa crvenom kosom i bezbrojnim sunčanim pjegama.

"Sladoled i ostale poslastice križamo dakle sa jelovnika. Nadalje, u korizmi nijedan ministrant ne ide u kino, jer ćete tako onda imati vremena da prisustvujete večernjim korizmenim propovijedima. Uostalom svaki dječak neka dnevno prinese neku posebnu žrtvu. To može biti neko dobro djelo, pomoć koju ste nekome ukazali, radost koju ste drugima učinili, pa makar i uz cijenu vlastitog zadovoljstva. Dakle zapamtite! Nijedan dan u korizmi bez naročite žrtve! Kod večernje molitve potsjetite se na to, a rano ujutro načinite čvrstu odluku, da to ne ćete zaboraviti. Naravski, da je za vrijeme korizme svaki ministrant dnevno na svetoj misi, iako ne ministrira."

"Kapelan nam je svašta natrabunjao za korizmeno vrijeme!" kaže Pero, kad je sa Srećkom išao kući. "Sladoleda se već mogu odreći. Niti na poslastice ne polažem važnosti. Ali da se u kino ne smije ići, to je već nešto gore, i to baš sada,kad u kinu "Central" igra Tarzan."

"Je li istina?" izlane Srećko. "pravi Tarzanov film?"

"Jasno, zbivaju se strašni prizori i opasne situacije, gdje za dlaku fali da Tarzan ne nastrada."

"Šteta što takav film igra baš u korizmi!" mrmljao je Srećko. "To je da pukneš!"

"Mi ćemo ipak ići!" kaže Pero kao za sebe."Novaca imam dosta!" potvrdi Srećko."Barem stopedeset dinara."

"Ali ako nas kapelan vidi?"

"Misliš li, da će on stalno stajati pred kinom i pratiti tko ide unutra?!"

"To ne mislim. Ali ipak nije pravo. Ne znam da li bih to učinio!" odvrati Srećko oklijevajući. Međutim su obojica stigli do kuće.

Mora se reći, da se Srećko svojski trudio, da korizmu dolično provede. Svako je jutro išao na svetu misu, a nije zaboravio ni dobrih djela, o kojima je govorio gospodin kapelan. Sada je majci donio ugalj, cijepao drva da su letjela na sve strane,u nedjelju kod stola pustio je da puding prođe kraj njega, jer je mislio da bi to bila sladokusnost. Ali još uvijek visjeli su plakati pred kinom "Central", pokraj kojih je Srećko na svome putu u školu barem dvaput na dan prošao. Tu je u prašumi kao atleta stajao na drvetu nepobjedivi Tarzan držeći u jednoj ruci goli nož, a drugom se hvatajući za lijanu. Svaki dan po tri predstave, a prikazuje se kroz sedam dana. To bi bila dvadeset i jedna prigoda i isto toliko napasti. Njih pobijediti, to stvarno prelazi dječačku snagu.

Čini se, da su Peru mučile iste brige.

"Više ne mogu izdržati. Danas u tri sata idem tamo!" kaže on, kad se u četvrtak, posljednji dan prije mijenjanja programa, iz škole vraćao kući.

"Doći ću po tebe. Ti sigurno ideš sa mnom,ili?

To je uistinu bio vrhunac nadljudske napasti.

Srećko je bio sav blijed od nutarnje borbe."Još ne znam!" odgovori uzdišući i pogleda u zemlju.

"Glupost! Zazviždat ću oko deset prije tri, i ti ćeš poći sa mnom!" kaže Pero samosvijesno.

"Po svoj prilici ću ići!" potvrdi Srećko.

"Slažeš se?"

"Slažem se!" prošapće Srećko.

Kod ručka je bio čudno rastresen i šutljiv.Iz neopreznosti je toliko soli sasuo u juhu,da je bila strašno neukusna. Ali Srećko ju je ipak jeo,jer je vjerovao, da će si samosvladavanjem moći zaslužiti da ide u kino.

Nakon ručka potajno je prebrojio novac - njegov je kapital iznosio stosedamdeset dinara - i spremio ga u džep. Kako da sada utuče to vrijeme sve do tri sata? Srećko je odlučio da malo prođe gradom, da malo bolje razgleda slike kod kina. Dobrih četvrt sata stajao je pred zamamnim fotografijama. Ubrzo je sve razgledao. Neodlučan nastavi svoje lutanje. Slučajno je došao pred crkvu i odlučio da uđe unutra na kratko vrijeme. Time bi učinio još jedno dobro djelo i smio si dozvoliti polažak u kino. Nešto rastresen uzeo je blagoslovljenu vodu, kleknuo u posljednju klupu i gledao prema oltaru. Palo mu je na pamet, da sutra mora ministrirati.Tada bi opet bio posve blizu Spasitelja, koji obnavlja svoju veliku golgotsku žrtvu. Također bi se i pričestio.

Da li bi dakle bilo pravo, da sada unatoč zabrani ide u kino? Što bi Spasitelj mislio o ministrantu, koji jedamput ne bi imao snage da se odreče jedne male zabave. "Ali to je ipak Tarzanov film", pokušavao se dječak opravdati.

"A sutra rano je žrtva križa!" Je li to netko rekao ili mu je to samo tako prošlo kroz mozak?

"Što da radim?" promuca Srećko zamišljeno i grčevito stisne sklopljene ruke. "Ali ja sam obećao Peri! Slažem se, rekao sam." Ali zar nije opet došao glas od svetohraništa? "A što već sve nisi obećao meni, svome Spasitelju, i to odlučno obećao? Zar ne možeš pridonijeti malu žrtvu, kad sam ja mogao predati svoj život u neizrecivim bolima?"

Srećko stisne ruke pred lice. Kad je opet pogledao, padne mu pogled na škrabicu kod slike sv. Antuna. Nešto ga je vuklo onamo. Ustane sa klecala, učini nekoliko koraka i stajao je pred škrabicom, na kojoj je bio natpis: "Za siromahe". Zar mu ne kima dobri sveti Antun? Ne čuje li razgovijetno: "Učini to, Bogu za ljubav!"

Dršćućom rukom zahvati Srećko u džep, izvadi sav svoj novac i dinar po dinar spusti kroz prorez. Ostatak je još uvijek dostajao za koje pomoćno sjedalo, najprije za prvi parket, zatim za drugi parket. Još je imao četrdeset dinara. To bi dostajalo još za najjeftinije mjesto, tako zvano brijačko mjesto, kod kojega gotovo lomiš vrat. I Srećko baci zadnju paru u škrabicu.

Tada duboko odahne, klekne još jednom sa puno strahopočitanja i izađe iz crkve.

Zapravo je mislio, da bi sada morao biti žalostan. Ali najedamput se osjećao tako čudno sretnim, tako slobodnim i radosnim, da je glasno pred sobom zviždao ne pazeći na melodiju.

Iznenada netko poviče njegovo ime i teška se ruka spusti na njegovo rame. Kad se okrenuo, vidio je kapelana, koji je smiješeći se govorio:

"Ali Srećko, karnevalski šlager ne zviždi se u korizmeno vrijeme."

Dječak se zacrvenio sve do ušiju. Nije mogao pravo reći zašto je od čiste radosti baš tu pjesmu morao zviždati.

Kad je jedan sat kasnije Pero zazviždao na svinuti prst, Srećko progura glavu kroz prozor svoje ropotarnice u potkrovlju i poviče:

"Predomislio sam se. Fućkam na Tarzana!"

"Na tebe se čovjek ne može osloniti!" progunđa Pero i ode dalje.

Srećko je bio sav sretan što je pobijedio napast.

Drugo jutro obojica su ministrirali kod svete mise.

"Kako je bilo?" pita prijatelj nakon službe Božje.

"Pa, tako, sočno! Nekoliko fantastičnih skokova, par zamaha bodežem i već si opet vani."

"Baš jako oduševljen nisi?"

"O da, jesam!" zamumlja Pero, ali to nije zvučilo uvjerljivo.

Biskup i kažnjenik

Postovi su išli kraju, ali njihova posljednja sedmica, sveti Tjedan, donijela je ministrantima mnogo odgovorne službe. Na Veliki Četvrtak navečer smio je Srećko zvuk svoga zvonca kod Glorije pomiješati sa zvucima ostalih zvončića i zvonova, uz svečano brujanje orgulja. Ali tada je zanijemila zvonjava i potmulo klopotanje čegrtaljki najavljivalo je glavne dijelove mise. Iza toga imao je Srećko svoj sat klanjanja pred Presvetim, koje je bilo izloženo na pokrajnjem oltaru.

Cijeli jedan sat morao je ondje klečati na stepenicama kao stražar i čuvar Gospodinov, u isti čas opet kao ponizni molitelj i klanjalac. Zajedničko

moljenje krunice kao tiho mrmorenje udaralo je u njegove uši. Nekoliko je otajstava i on s njima molio, ali se uvijek ponovo izgubio u svojim razmišljanjima, te više ništa drugo nije mogao misliti, nego kako je Gospodin na dan, na koji je svoje tijelo i krv predao za jelo i pilo, njega, malog ministranta Srećka, izabrao za svoga čuvara. Kako ga je ipak Bog odabrao i ispred tolikih drugih mladića uzdigao! Srećko je stalno morao na to misliti. U tom je času obećao svome Gospodinu vjernost do kraja.

Tihi Veliki Petak, koji je u crkvu ušao u crnom odijelu, bez ukrasa, bez zvonjave i brujanja orgulja, potresao je mladog ministranta u dubinu duše. Kad se Srećko kao posljednji iz četice ministranata ispružio nad križem i smio poljubiti ranu na Gospodinovom boku, došlo mu je na pamet, da su i njegovi grijesi tako oborili Spasitelja i proboli mu Srce.

"Sačuvaj me od grijeha!" molile su njegove usne, kad su se dotakle svetih rana.

Nakon službe Božje stari je crkvenjak zamolio nekoliko ministranata, da bi mu pomogli čistiti crkvene predmete, što se svake godine obavlja na taj dan. I Srećko i Pero bili su među odabranima zbog posebne crkvenjakove naklonosti. Srećko je dobio srebrnu kadionicu, koju je trebao oprati u lužini i zatim istrljati mekanom kožom da se sjaji,dok je Pero dobio oltarni svijećnjak. Crkvenjak je sam čistio kaleže i ciborije i sjajnu zlatnu pokaznicu. Srećko je velikim očima gledao sve te dragocjenosti, kojima se iz takve blizine još nikad nije smio diviti. Crkvenjak je rekao da on ima posebno dopuštenje da dira sveto posuđe,koje dečki ne smiju nipošto primiti. Za vrijeme posla stari je cr-

kvenjak počeo pripovijedati iz svoga dugoga iskustva.

"Vi ste sada ministranti", kaže i ozbiljno kimne glavom. "Vidio sam mnoge, vrlo mnoge kako dolaze i odlaze. Upoznao sam dječake, koji su svoju službu obavljali savjesno i s velikim strahopočitanjem. Svi su oni kasnije postali dobri i sposobni ljudi, neki dapače svećenici, a jedan od njih postao je čak i biskup. Da, njega sam još poznavao, kad je kao mali ministrant prvi puta ministrirao."

Srećko je sav u čudu slušao i gotovo je zaboravio kadionicu, koju je trebao čistiti. Bože moj, neki su ministranti postali svećenici, jedan dapače biskup! Da li je i on, ministrant Srećko, možda također pozvan na tako svetu službu Božju? Ali na to se jedva smije misliti. Oni koji su kasnije postali svećenici sigurno su već prije kao dječaci bili jako sveti.

Pero je nešto slično morao misliti, jer je upravo pitao crkvenjaka:

"Ministranti, koji su kasnije postali svećenici, morali su dakako biti strašno pobožni?"

"Pobožnjakovići nisu bili!" nasmije se crkvenjak. "Bili su pak zgodni dečki, a biskup mi je dapače kao dječak načinio jednu jako ludu psinu."

"Dajte pripovijedajte!" molili su ministranti.

"Dakle, deran se jednoga dana uspeo u crkveni toranj, popeo se na drvenu konstrukciju od zvona i oko zvonovog bata omotao jednu jako debelu vreću. Kad sam ja drugo jutro u ranu zoru zvonio pozdravljenje, zvono nije od sebe dalo nikakvog zvuka, i mene je oblio hladan znoj, jer sam pomislio, da sam preko noći izgubio sluh i postao gluh."

"Veličanstvena šala!" izlane Pero. "Na to još uopće nisam došao."

"I taj je postao biskup?" pita Srećko nepovjerljivo.

"Pa, dakako! Morate naime znati, da je on već kao dječak kod oltara s takvim strahopočitanjem i pobožnošću ministrirac, da je vjernike poticao na pobožnost, što je za jednog ministranta uvijek dobar znak. Ali, dakako, bilo je i drugih. Sjećam se jednog, koji se pravio svecem, dok su ga drugi gledali. Ali iza svećenikovih leđa zbijao je svoje ludorije i grimase, kao da bi bio Bog zna gdje samo ne u crkvi. Samo je mislio na to, kako bi ministriranjem zaslužio novaca. Stoga se uvijek gurao k stranim svećenicima, od kojih se nadao da će dobiti napojnicu. Jednog su ga dana uhvatili kako krade novac od milostinje. Naravno, da ga je tada gospodin kapelan morao otpustiti iz ministrantskog zbora."

"Fuj, puzavac!" zagunđa Pero. "Ministrant i tat, to ne spada skupa."

"Kao zao ministrant izgubio je svako strahopočitanje pred Presvetim, i nekoliko godina kasnije s nekolicinom drugova provalio je u našu crkvu. Znao se je snaći. Provalili su kroz sakristijski prozor, ključ od svetohraništa našli su u ormaru – zlikovac je znao gdje je bio pohranjen – i ukrali su ciborij iz oltara. Svete su hostije bacili na pod i gazili po njima. Provalnike su uhvatili, kad su ciborij htjeli prodati jednome od svojih jataka. Osudili su ih na mnogo godina zatvora."

"Bože moj!" izusti Srećko, čije je lice izgubilo svaku boju. "Kako duboko može pasti jedan ministrant."

"Dakako!" potvrdi crkvenjak. "Obojica su za-

jedno ministrirali, jedan je postao biskup, drugi kažnjenik. To neka vam bude na pouku, dečki!"

Postalo je čudnovato tiho u sakristiji,kad je crkvenjak završio svoje pripovijedanje.Jamačno nije bilo nijednog među dječacima, koji u taj čas ne bi odlučio, da postane valjan i dobar ministrant.

Kad je Srećko stražario kod Božjega groba,molio je iz dna srca, da mu Bog dade da radije umre nego da postane Juda.

Duga i svečana bila je služba u uskrsnoj noći. Kod blagoslova uskrsne svijeće Srećko je smio držati pet tamjanovih zrna i kasnije ići kraj župnika, kad je ovaj novom krsnom vodom blagosivao vjernike. I opet se je svojim zvoncem smio pridružiti radosnom klicanju, koje je kod Glorije ponovo odjekivalo crkvom. Uskrsni je blagdan donio veliku radost. Nakon svečane službe Božje, kod koje je Srećko držao goruću svijeću, župnik je sve dječake uzeo sa sobom u župni dvor, gdje je svaki primio par šarenih uskrsnih jaja. "Dobro ste obavili svoj posao!" pohvalio ih je stari gospodin. "Sada idite kući i od srca se veselite."

O da, bila je velika čast biti ministrant. I s time je bilo skopčano mnogo radosti, nebeske i zemaljske radosti. Međutim se približavao novi veliki blagdan za župu - Bijela nedjelja - na koju djeca po prvi puta primaju Tijelo Gospodnje. Srećko je smio voditi veselu četicu prvopričesnika i od svega srca učestvovao je i on u njihovoj velikoj radosti. Činilo mu se, kao da se ponovila njegova vlastita Bijela nedjelja i njegova prva pričest, koju je obavio prije tri godine.

Jedan je zapeo

Sa Spasovom uskrsno je vrijeme pošlo kraju. U međuvremenu se rascvjetao mjesec svibanj i najljepšim cvijećem okitio sliku Blažene Djevice. Svake večeri za vrijeme svibanjskih pobožnosti klečali su ministranti pred oltarom Majke Božje, i od divnoga sjaja koji je krasio sliku nešto je palo i na njihova srca.

U blistavom purpuru svetkovao se drugi veliki crkveni blagdan - Duhovi, blagdan Duha Svetoga.Zatim je Tijelovo širom otvorilo crkvena vrata i sam je Spasitelj - okružen veličanstvenom slavom -prošao gradskim ulicama. Srećko se nadao da će smjeti nositi kadionicu u procesiji, ali se morao zadovoljiti oltarskim zvoncem. Ipak je bio sretan što je s ostalim dječacima sa zvoncima mogao svim vjernicima najavljivati Gospodinovu prisutnost. Sveta je procesija prošla i pokraj njegove vlastite očinske kuće. Već u ranu zoru Srećko je na kućnim vratima izgradio oltar, jedan lijepi, veliki križ ukrasio cvijećem i svijećnjacima i skupio sve svece, da i oni vide procesiju, pa čak i sv. Josipa, koji je Bog zna kada i gdje ostao bez desne ruke. Uzdigao je osakaćenu ruku, kao da je hoće pokazati Isusu, koji je pokraj prolazio u zlatnoj pokaznici.

Još za vrijeme tijelovske osmine župa je trebala doživjeti jedan novi veliki blagdan, iako taj u kalendaru uopće nije postojao. Biskup je došao na krizmu i vizitaciju. Sa svim sjajem dočekali su ga na ulazu u grad. Na čelu su išli jahači na okićenim konjima i biciklisti na umjetnički ukrašenim biciklima. Tada je došao crkveni zbor, vatrogasna glazba, općinsko poglavarstvo, djevojke u bjelini, ministranti i na kraju svećenstvo.

Nakon dugog čekanja zaori zvonjava. Biskup se približavao u kolima. Srećko je poznavao natpastira, koji mu je već prije dvije godine podijelio sakramenat svete potvrde. Smiješeći se, a ipak pun tajne dostojanstvenosti biskup je gledao svu ovu slavu, koja je priređena u njegovu čast. Ljubezno je povlađivao župnikovim pozdravnim riječima. Tada je govorio gradonačelnik. Nije mu išlo tako glatko kao svećeniku, ali konačno niti gradonačelnik ne stoji svake nedjelje na propovijedaonici. I gradonačelnik je sa svojim govorom sretno dospio do kraja. Srećko je vidio, da je u svojem cilindru imao sakrivenu cedulju, u koju je od vremena do vremena pogledao.

"Ah, kad bih i ja barem imao jedan cilindar!" uzdahnuo je Srećko i od velike napetosti osjećao je kako mu srce već u vratu kuca. Njemu je bila namijenjena čast, da visokom gostu održi mali pozdravni govor. Sada ga je kapelan gurnuo naprijed. Stajao je pred biskupom, koji ga je gledao prijazno, a ipak ozbiljno. I Srećko – u crvenom odijelu i čisto opranoj roketi – započne:

Zdravo, o dobri pastiru duša,
dobro došao u naš grad!
Mi, tvoja djeca, ti zapovijedamo...

Ah Bože, tu je nasjeo! Jednostavno dalje više nije znao, iako je govor tako dobro naučio, da bi ga i u snu mogao izreći. Kapelan mu je nastojao pomoći i prilično razgovijetno šapnuo mu je u uho:

... preporučamo se
u tvoju ljubav, naklonost i milost!

Ali Srećko više ništa nije čuo. Smračilo mu se pred očima. Činilo mu se kao da se sve oko njega

okreće. Samo je vidio biskupov pogled i maleni smiješak koji mu je titrao oko usana. Još je jedamput siromašni deklamator sakupio sve sile i započeo iznova:

Mi, tvoja djeca, ti zapovijedamo...

Paf, opet je čvrsto nasjeo! Krv mu je šumila u ušima. Ipak je razgovijetno čuo jedva suzdržavano hihotanje ostalih ministranata i malih djevojčica sa košaricama cvijeća i vjerskim simbolima. Da, i tada je razabrao dobroćudan glas visokog gosta:

"No, zar mi ne ćeš reći što mi zapovijedate?"

"Mi Ti uopće ništa ne zapovijedamo!" izlane Srećko, a tada brizne u grčeviti plač i jecanje, i baš radi toga najradije bi si odgrizao jezik. Ah, zašto se ne otvori zemlja da ga proguta.

"Dobro si mislio, sinko moj!" utješi ga biskup. "Ali sada ćemo poći u crkvu."

Blijed kao krpa teturao je Srećko ispod slavoluka i vijenaca kojima su bile ukrašene sve ulice. Najradije bi htio da ga smjesta udari kap, a kad je još vidio kako ga Pero podrugljivo gleda s druge strane, obnovio je želju da umre još prije nego procesija stigne do crkvenih vratiju.

Čitava svečanost uopće ga više ništa nije veselila. Od svega nije ništa ni čuo ni vidio. Pa i sama biskupova riječ prošla je kraj njega ne dirnuvši mu srca. Stalno je u sebi ponavljao svoj pozdravni govorčić. Ah da, sada je naravno opet sve išlo kao podmazano, ali prije toga morao se tako strašno osramotiti pred biskupom.

"To što si zapeo još nije tako strašno!"– kaže mu Pero kad su išli kući – "ali što si slinio

kao mala djevojčica, to je šteta!"

Srećko nije odgovorio. Uvukao se u svoju ropotarnicu, sjeo na jednu staru škrinju i buljio pred sebe. Mislio je, da se kroz čitav život više ne će moći smijati, tako je strašno velika bila njegova žalost.

Dječaci su strašni. Ostali ministranti dosta često spočitavali su mu njegovu sramotu.Kapelan ga je sa par dobrostivih riječi nastojao utješiti,ali je to tek malo pomoglo.

Skok sa desetmetarske skakaonice

Nastalo je divno ljeto. Gotovo svako popodne Srećko je s Perom išao plivati. Ovdje je imao prilike, da svoju sramotu opet opere, kad se u plivanju isticao pred ostalim dječacima. Kad su jedamput u kupalištu bili gotovo svi ministranti, popeo se on na desetmetarsku skakaonicu i čvrsto odlučio da će skočiti dolje. To još nikad nije učinio,a osim Pere nijedan od dječaka ne bi se usudio to učiniti.

Kad je gore stajao, spopao ga takav strah, da su mu koljena klecala.

"Gledajte, Srećko skače sa desetmetarske skakaonice!" čuo je kako jedan dječak viče.

"Ah, on se to ne usudi učiniti!" poviče jedan drugi. Tada Srećko zatvori oči i baci se naglavce.

"Bravo, to si sjajno izveo!" pohvali ga Pero, kad je Srećko dahćući izlazio iz vode."Pošteno rečeno, ne bih ti to vjerovao."

"Hoćete li sada još uvijek o onome govoriti?" promuca Srećko. "Ti znaš što mislim."

"Nee, o onome ne će više nitko govoriti",utje-

šio ga dobroćudni prijatelj. "A ako tko to ipak učini, prilijepit ću mu jednu, da će vidjeti sve zvijezde na nebu."

Stvarno se popravio Srećkov ugled u ministrantskom zboru, i kada je jedan od dječaka na ministrantskom izletu ipak započeo o nedovršenom govoru kod biskupovog dočeka, primio je od Pere vruću zaušnicu. Uostalom izlet je bio divan.Srećko se čudio kako kapelan može biti veseo i zadovoljan. Kad su se konačno navečer riječnim brodom vraćali kući, kapelan je svojim dječacima pripovijedao tako zabavne studentske dogodovštine, da su im od smijeha dolazile suze na oči. Ipak je lijepo biti ministrant!

Srećko se počeo skitati

Bilo je dugo mirno vrijeme poduhovskih nedjelja. Vrijeme je još uvijek bilo sunčano i toplo. Iza ljeta slijedila je isto tako lijepa jesen.Dječaci su bili svaki dan napolju. Kao prerijski jahači i Indijanci vukli su se kroz žbunje i jurili livadama, plivali su gdjegod bi našli malo vodice, koja ih je mamila na kupanje, puštali su u visine zmajeve i zabavljali su se svaki dan na drugi način. Bili su školski praznici. To su bile krasne sedmice slobode i ministranti su ih iskorištavali po miloj volji.

Nažalost ne smijem prešutjeti, da Srećko u svojoj službi nije bio više tako revan kao na početku. Izostajao je od ministrantskih vježbi, jer se radije išao kupati. Više je puta dapače zanemario svoju službu kod oltara. Kapelan ga je već nekoliko puta posebno opomenuo. To mu je za nekoliko

dana pomoglo, ali se konačno Srećko opet počeo skitati.

Potkraj jeseni razbolio se crkvenjak. Sada je njegova kćerka obavljala službu u sakristiji i Srećko je često opazio da ima zaplakane oči. Jedne večeri nakon krunice i blagoslova, kod kojeg je Srećko ministrirao, reče kapelan:

"Moram još crkvenjaku odnijeti svetu popudbinu. Srećko, poći ćeš sa mnom!"

Srećko je žurno pripremio fenjer, uzeo zvonce i sa svećenikom zaputio se na sveti put. Uskoro su stigli do crkvenjakove kuće, gdje ih je kćerka plačući dočekala. Uspeli su se uz škripanje trošnih stepenica. Tada su došli u zagušljivu bolesničku sobu, u kojoj je ležao stari crkvenjak blijed kao krpa. Svetu je pomast primio već prije par dana. Sada mu svećenik po posljednji puta dade Tijelo Gospodnje. Srećko je do u dno duše bio dirnut pobožnošću kojom je stari čovjek primio Spasitelja.

Nakon zahvalnih molitava i posljednjeg blagoslova svećenik se oprostio sa par utješljivih riječi. Crkvenjak mu je pružio drhtavu ruku. No kada je i Srećko htio napustiti sobu, umirući mu je dao znak da priđe k njemu. Dječak je oklijevajući pristupio ležaju. Crkvenjak je zapovijedio drugima da napuste sobu. Tada je dugo promatrao ministranta i rekao laganim, tihim dahćućim glasom: "Srećko, želio sam ti još nešto reći! Ti si u zadnje vrijeme postao nemaran u svetoj službi. To nije dobro i bojim se za tebe. Ja ću naskoro zanijemiti zauvijek i ne ću te više moći opominjati. Ne zaboravi, što sam vam često govorio: Ministrant postaje ili vrlo dobar ili vrlo loš čovjek. Zar ne, da će s tobom biti opet onako kako je bilo prije?! Hoćeš li mi to obećati?"

"Da, obećajem!" istisne Srećko s mukom i njegove se oči u trenutku napuniše suzama. Nije ih se stidio.

"Tako, sad mi daj ruku!" zamolio je crkvenjak, a Srećko svoju mladu snažnu dječačku ruku položi u uvelu drhtavu desnicu umirućeg, koji su je jedno vrijeme čvrsto držao u svojoj.

"Dobro, sada idi!" kimne crkvenjak. "Moli za mene kad budem mrtav. Ni ja ne ću vas zaboraviti."

Duboko potresen napusti Srećko crkvenjakovu kuću. Dva dana kasnije zvonio je s Perom na mrtvačko zvono, da pokojnika svetim zvukom prati u nebo. Na Dušni dan za pokojnog crkvenjaka služio se svečani rekvijem, kod kojega je Srećko pobožno ministrirao. Opomena umirućeg nije bila uzalud. Srećko je ponovo postao revan. Ako mu je kada žar htio opet smalaksati, bilo mu je kao da vidi opominjući pogled umirućeg i kao da osjeća svoju ruku u njegovoj.

Nikolinje

Studeni je prošao i s tihom ozbiljnošću približilo se Došašće. Novi mladi crkvenjak nastupio je svoju službu i Srećko mu je rado pomagao u njegovom poslu. Svakog jutra Srećko je bio na zornici, na koju su – prema starom običaju – vjernici dolazili s gorućim svijećama. Bilo je upravo čudesno u tako rane sate biti u crkvi koju samo svijeće osvjetljavaju. Srećko je osjećao svu svetu ozbiljnost ovih sedmica, ali i njihovu tihu čežnju i radost.

Jedan naročito važan dan bio je u drugoj adventskoj sedmici. Sveti biskup Nikola došao je k ministrantima. U veselom i ujedno potajno tjeskobnom očekivanju čekali su dječaci u župnikovoj sobi na

visokog gosta. Konačno se ovaj pojavio s bijelim plaštem, zlatnom mitrom i zlatnim pastirskim štapom, a pratio ga jedan rogonja, za kojega se činilo da je upravo sada došao iz pakla.

Naravno da nijedan od dječaka nije vjerovao u svetog čovjeka, ali nitko nije mogao prepoznati tko se krije iza velike bijele brade. Tako je ipak sve bilo obavijeno nekom zastrašujućom tajanstvenošću. Sada je sveti Nikola otvorio zlatnu nebesku knjigu, pozvao ministrante jednoga po jednoga pred sebe i svakome je čitao njegove grijehe i pogreške. Srećko je s velikom tjeskobom mislio na to,kako će sveti čovjek možda početi govoriti o njegovoj nesreći kod biskupovog dočeka i tako opet obnoviti stari strah. Jedva je čuo kako je Pero primio svoju opomenu, jer je sveti Nikola vidio, da je ovaj potajno krao vosak od svijeća i tamjanova zrnca i češće dapače ispio ostatak vina iz bočice za misno vino. Sveti je čovjek znao i za posjetu Tarzanovog filma za vrijeme korizme i odredio je za Peru jednu poštenu kaznu i nekoliko čvrstih udaraca šibom. No dječak za to nije mnogo mario i baš ga je zabavljalo, da se sa rogonjom malo nateže naokolo. Sada je bio prozvan i Srećko. "Samo da ne počne o mojoj govoranciji", molio je ovaj, dok je prilazio.

"No, sinko moj!" kaže sveti Nikola. "Jedno si se vrijeme dosta skitao, ali u posljednje si se vrijeme opet popravio. Tako mora i ostati. Za tvoju revnost rado ću te pohvaliti. Ali za tvoje pogreške dat će ti rogonja nekoliko udaraca." Time je bilo već sve gotovo. Srećko je nasmijan primio udarce šibom, iako su prilično oštro padali na njegova leđa. Bio je od srca radostan što sveti Nikola nije spomenuo strašnu nezgodu na dan svete potvrde.

I napokon je stigao i Božić, najljepši blagdan u crkvi i kod kuće. Srećko je smio ministrirati kod triju misa na glavnom oltaru, nad kojim su bile složene krasne jaslice. Od svega srca obećao je novorođenom Spasitelju vjernost sve do zadnjega dana svoga života. Na blagdan Nevine Dječice ministranti su dobili darove. Srećko je dobio lijepu knjigu, u kojoj doduše nije bilo za čitanje nikakvih pripovijesti sa divljeg Zapada, ali je zato bio govor o dvojici divnih dječaka, koji su za vrijeme teških progona predali svoj život zbog vjere i vjernosti Kristu. Kasnije je ova knjiga postala ministrantima još draža nego cjelokupni Karl May.

Na blagdan Tri Kralja tri najstarija ministranta sa svijetlom zvijezdom kao mudraci sa Istoka zaredali su od kuće do kuće,da vjernicima navijeste blagoslov Nove Godine. Pri tom su pjevali prastaru pjesmu:

Tri Kralja jahahu
S onih sunčanih stran,
Tri dara nošahu:
Mir, zlato, tamijan!

Tri Kralja dođoše
Pred grad Jeruzalem
Pitajuć za mjesto,
Gdje se rodi Isus.

U palači stojeć
Odgovori Irud....
itd.

Cijeli ministrantski zbor bio je u pratnji triju kraljeva. Kod sebe su imali mala kolica, koja su ubrzo bila natovarena raznim dobrim darovima,

koje su ljudi dali za ministrante. Srećko se od srca radovao danu, kada će i on sam biti jedan od triju kraljeva.

Vijenac blagdana zaokruživao se i nakon bijelih nedjelja božićnog doba došlo je par zelenih nedjelja, tada tri u ljubičastom odijelu, od kojih je posljednja donijela sa sobom i pokladnu noć. Srećko se rado pridružio veselom zabavljanju, koje je ispunilo cijeli grad, ali se ipak više nije izgubio u posve zemaljskim stvarima, i kada mu je svećenik na Pepelnicu ozbiljnim riječima označio pepelom križić na čelu, od srca je obećao, da će svoju prvu i najsvetiju radost tražiti kod Onoga, "koji razveseljuje moju mladost", kako ministranti svaki dan mole kod pristupnih molitava.

I s dobrom, čvrstom odlukom započeo je Srećko svoju drugu godinu ministriranja.

\+ + +

LJEČAK S PECIVOM

Na posljednji dan praznika ministranti iz svetog Martina učinili su tako dugo i željno očekivani izlet na Siebengebirge. Mala četica našla se na kolodvoru s tako debelim naprtnjačama i torbama,da je kapelan smijući se govorio: "Hoćete li vi zapravo ići na Drachenfels ili na Mount-Everest? Ta vi ste se tako natovarili jelom, kao da namjeravate načiniti ekspediciju na Himalaju."

"Opreznost je majka mudrosti!" iskesi se Maks-Leo, najdeblji među ministrantima, a Oto s lanenom kosom, čiji je uzor bio poglavica Apaša Vinetou,bio je mišljenja, da se ne može sa sigurnošću znati, da li se na Drachenfelsu i u okolnoj preriji može doći do mesa.

"Gledajte ovamo!" poviče Ferdo Bertmann, čiji je otac bio odvjetnik. "Eto k nama dolazi Mirko Meier(čit.Mäjer) na svome rasklimanom pekarskom biciklu."

"Čovječe, pa taj dolazi upravo sa svojom pekarskom košarom!" nasmije se Maks-Leo. "Za pol tuceta još imam mjesta." Međutim se pred ministrantskom grupom zaustavi školski drug, koji je i danas u ranu zoru donosio građanima vruće žemičke.

"Stvarno putujete na Drachenfels?" upita kao bez daha.

"Dakako, ravno u Drachenhöhle!" hvalisao se Jura, stolarev sin.

"O kad bih i ja mogao s vama putovati!" uzdahne Mirko.

"Zašto nisi ministrant?" pita Rudi slegnuvši ramenima.

"Pa eto, radi peciva!" prošapće Mirko. "Moram ga svako jutro raznositi."

Nešto zbunjena zašutjela je mlada četica.

"No, onda sretno, i želim vam lijepu zabavu!" dječak s pecivom prisili se na smiješak,baci se opet na svoj bicikl, na kojem je sve klepetalo i cvililo, i odjuri odande. Bilo je već i krajnje vrijeme, jer od prijatelja nijedan nije smio vidjeti, kako su se u njegovim očima počele cakliti suze.

U međuvremenu stigli su i posljednji koji su zakasnili i četica ministranata izgubila se sa svojim kapelanom u kolodvorskoj zgradi. Veliko putovanje moglo je započeti.

"No, kako je bilo na Drachenfelsu?" propitkivao se Mirko drugi dan u školi.

"Izvanredno!" isprsi se Maks-Leo. "Probijali smo se. Imali smo i cijelo čudo hrane!"

"Sa kanuom smo se prebacili preko Rivera i tada se popeli u Rocky Mountains!" izjavi Oto i prebaci gumu za žvakanje s lijeve strane ustiju na desnu. "Šteta što se nije pojavio nijedan grizli medvjed i nijedan od smrdljivih pasa Komanča. Ja bih im rado dao da okušaju moj lovački nož i skalpirao bih šakale koji zavijaju."

"Čovječe, ne pravi se važan!" naceri se Rudi. "Svojim nožićem možeš skalpirati samo kožu od krumpira!"

"Možeš biti sretan, što ti je dobar Manitou oduzeo pamet. To jedino zadržava divljeg bivola, da te ne rastrga na komade! Howg!" Oto pljune tanki mlaz pljuvačke sasvim blizu vrška Rudijeve lijeve cipele i prezirno se okrene.

"Ah, s vama se uopće ne da govoriti!" promrsi

Mirko. "Pripovijedajte već jedamput kako je stvarno bilo."

"No, jednostavno bilo je divno!" izjavi Ferdo. "Postani i ti ministrant, pa ćeš moći slijedeće godine s nama. Molitve ću ti ja već donijeti. Možeš mirno doći k meni!"

"Zar to stvarno misliš učiniti?" oklijevao je Mirko.

"Nego šta! Samo dođi danas popodne! Odmah ćemo početi."

Slijedećih sedmica Mirko je vatreno učio teške latinske molitve. Stvarno bi si čovjek na tome mogao jezik polomiti, ali Ferdo je bio strpljivi učitelj, te je konačno malo po malo išlo sve bolje i bolje.

Kad je sada Mirko na svom klopotavom starom biciklu raznosio pecivo, pred sobom je govorio latinske rečenice i to katkada tako glasno, da su ljudi u čudu zastajkivali i zurili u malog dječaka,za kojeg se činilo, da sa svojim invalidskim čeličnim konjem govori latinski. Jednog dana Ferdo dovede prijatelja gospodinu kapelanu. "Mirko želi biti ministrant!" najavi on. "Sve zna. Možete ga mirne duše ispitati."

"Ajde, onda kaži 'suscipiat'!" zatraži kapelan.

To je stvarno išlo bez ikoje pogreške.

"Fino si to naučio!" pohvali ga svećenik. "A tko zna suscipiat, taj zna sigurno i ostalo."

"Jest, on zna sve", potvrdi Ferdo. "Samo još ide polagano. Još nema one potrebne brzine."

"Da, većina ministranata drži svjetski rekord u brzini izgovaranja, i dosta često ni najbolji latinac od svega toga ne bi baš ništa razumio!" kaže kapelan. "Meni bi bilo draže, da vi svoju brzinu malo smanjite."

"Dragi Bog već razumije latinski", nasmije se Ferdo, "a osim toga on pristupne molitve znade napamet. Dakle, kada može Mirko ministrirati?"

"Za slijedeći tjedan stavit ću ga na raspored zajedno s Ferdom. Po veličini spadaju jedan k drugomu."

"Da, ali pecivo?" promuca Mirko zbunjeno.

"Ah da, ti ujutro raznosiš pecivo. Možeš li doći u pola sedam?"

"Tada sam već na putu!"

"Dakle u sedam!"

"Tada još nisam gotov."

"No, kada će onda to biti?" nabere kapelan čelo.

"U tjednu ne mogu, doklegod moram raznositi pecivo!" odgovori Mirko potišteno.

"A kako dugo moraš još tako raditi?" zanimao se Ferdo.

"Dok otac opet ne nađe posao."

"No dobro, onda do tada čekajmo!" predloži svećenik. "Nedjeljom i onako sada ministriraju odrasliji ministranti, koji su već završili osmogodišnju školu. Dakle, onda kasnije! I ne zaboravi svoj latinski!"

Mirko je s naprezanjem morao zadržavati suze, kad je opet bio vani.

"To je lijepa pljuska!" zagunđa bijesno Ferdo. "Radi glupog peciva ne možeš biti ministrant.A što zaslužuješ raznošenjem?"

"Svaki dan jednu marku(+)!"

"To na mjesec iznosi svega trideset maraka!" računa Ferdo. "No, samo ne izgubi srčanosti,Mirko! Vidjet ćemo što se dade učiniti."

(+) jedna marka u našem novcu iznosi 200 dinara

Nakon slijedeće ministrantske vježbe, pošto je gospodin kapelan već bio otišao kući, Ferdo je dječake još zadržao na okupu, jer je nešto važno imao s njima razgovarati, Naravno da se radilo baš o dječaku s pecivom.

"Postoje dvije mogućnosti da mu pomognemo",kaže. "Ili moramo skupljati, da svaki mjesec dobije trideset maraka. To onda mjesečno dolazi po jedna marka na svakoga. Ili pak moramo njegovom ocu pribaviti posao i zaradu."

"Što je on po zanimanju?" zanimao se Oto.

"On je zidar", znao je Ferdo."Ali građevno poduzeće ga je otpustilo, jer imaju premalo posla."

"Jasna stvar!" kaže Jura. "Pitat ćemo kod svih građevnih poduzeća, da li možda trebaju jednog spretnog zidara. Najbolje da pitamo telefonski, to ide najbrže."

Drugi dan pet ministranata guralo se oko telefona u uredu dr. Bertmanna, jer se toga popodneva u njemu nije radilo. Maks-Leo i Oto tražili su po telefonskom imeniku građevinska poduzeća, Ferdo i Rudi naizmjence su nazivali. Ali odasvud dobili su negativan odgovor, a koji puta na drugom kraju telefonske žice bili su upravo bijesni radi uznemiravanja. Polako i sigurno približavao se svršetak dugog niza, i kad je poduzeće Zimmermann, koje je posljednje na alfabetu, istreslo srditi NE u slušalicu,Ferdo s dubokim uzdahom poklopi slušalicu i kaže: "Dakle s time smo se namjerili samo na ocat. Sada nam ništa drugo ne preostaje nego da mjesečno sakupimo trideset maraka. To je za svakoga ministranta u sedmici jedan sladoled manje."

Debeli Maks-Leo, koji je tu poslasticu najradije jeo, bolno uzdahne na pomisao da će se sada to ga morati odreći. A divlji bivol je smatrao, da bi

sladoledi mogli biti samo stvari za dugokose squaws, ali nije znao, hoće li nedjeljni novac dostajati još za potrebni duhan za punjenje lule mira.

"Daj ti malo rjeđe sklapaj mir!" predloži Rudi. Ali Oto ga je poučio, da se kalumet mora pušiti i kod važnijih savjetovanja uz logorsku vatru i toga se ne može odreći nijedno pleme Apaša.

Svakako su zaključili, da stvar predlože ostalim ministrantima. Tada se može vidjeti, hoće li se složiti.

Zidar Meier bio je dobar čovjek, ali duga nezaposlenost učinila ga je mrzovoljnim i nezadovoljnim, i često je za maloga Mirka bilo teško, da mu u svemu ugodi. Sada je više puta bio takvog raspoloženja, da ga je srdila muha na zidu. Danas u subotu popodne bilo je opet naročito zlo.Petorica izaslanika ministrantskog zbora iz sv. Martina nisu mogli doći u nesretniji čas nego baš sada, kad su navalili uza četiri stepenice do njegova stana i s priličnom bukom nahrupili u sobu.

Mirko je problijedio, kad je vidio kako ulaze njegovi drugovi. Slutio je da će nastati prava oluja.

"Što hoćete ovdje?" izdere se zidar na dječake, koji su nešto zbunjeni stajali pred njim."Jeste li uopće kucali? Uostalom moj stan nije dječji vrtić."

Taj "dječji vrtić" bi dječake drugom prilikom jako raspalio, ali ovaj puta činilo se kao da oni ne gledaju na zajedljivost.

"Želimo samo Mirku reći, da više ne treba raznositi pecivo i da zato može biti ministrant!" kaže Srećko nakon malog oklijevanja.

"Taaako? Vi bi htjeli određivati o tome što bi moj sin trebao činiti, a što napustiti!" zagrmi gospodin Meier. "A ja kao otac da tu nemam što reći? Takav bezobrazluk ne dozvoljavam."

"Pa poslušajte barem jedamput točno, što kanimo reći!" Oluju koja se rađala prekine Maks-Leo, koga se najteže tjeralo iz njegova mira.

"Vi nemate što reći!" izdere se gospodin Meier. "Mirko raznosi pecivo i s time basta! Za ministriranje neka uzmu crna odijela samo tako fini gospodičići kao što ste vi."

"No, baš tako fini gospodičići nismo!"suprotstavi se Oto, divlji bivol, koji je osjetljivo bio povrijeđen u svojoj poglavičkoj časti.

"Molim Vas, poslušajte, gospodine Meier!"ohrabri se Ferdo ponovno. "Mi smo ministranti među sobom sakupili i ovdje imate trideset maraka, nešto više nego što inače Mirko zasluži raznošenjem peciva. I mi ćemo tako sakupljati svaki mjesec,barem tako dugo dok Vi još budete bez posla."

Ako su dečki mislili, da će se gospodin Meier sada zahvaliti i u tuzi i ganuću primiti novac,onda su se jako prevarili.

"Dakle, tako?" odgovori zidar neprijatno tiho. "Mirko ide i prosi okolo kod svojih školskih drugova, jer njegov otac nema posla, a gospodin sin je prelijen da ujutro raznosi pecivo. I tada dolazi jedna takva zelena banda kao što ste vi u moj stan, da mi ponudi milostinju? Kažem vam, bezobraznici! Ako odmah skupa sa svojom milostinjom ne nestanete odavde, sve ću vas pobacati kroz stepenice. Jeste li razumjeli?"

"Ali tata!" pokušala je zidara umiriti majka, koja je na ognjištu pripremala oskudnu večeru."Dečki su ipak dobro mislili."

"A Mirko o tome nema ni pojma!" uvjeravao ga Jura, koji je na siromašnom školskom drugu opazio najveću zbunjenost.

"Rekao sam, gubite se!" zaviče gospodin Meier strašnim glasom, na što su se dječaci na vrat na nos izgubili.

"I to je bila ćuška!" ocijeni Ferdo situaciju, kad su opet stajali na cesti. "Ali mi moramo pomoći Mirku bilo kako!"

"Ja ne znam kako!" kaže Rudi zabrinuto.

"U najmanju ruku moraju se najprije uz logorsku vatru popušiti tri lule za savjetovanje!"uvjeravao ih je divlji bivol. Ali debeli Maks-Leo reče: "Možda ipak ima jedno rješenje."

"Koje?"

"Mirko i nas pet skupa iznosi šest. Zar ništa ne primjećujete?"

"Nee, ni pojma!" prizna Jura.

"Eto, tjedan ima šest radnih dana na koje treba da se raznosi pecivo. Ako svaki od nas preuzme jedan dan, ostane Mirku pet slobodnih dana, na koje može ministrirati."

"Maks-Leo, ti si genij!" složi se Ferdo oduševljeno.

"Ja doduše ne znam što će moj otac reći na to, ako budem raznosio pecivo, ali ja ću mu već razjasniti da tako mora biti."

"Ja bih želio nešto ljepše, nego dugokosim squaws nositi smiješne žemičke u wigwam!"kaže Oto. "Ali Mirku se mora pomoći, zato se i ja slažem. Howgh!"

"Naravno da ćemo svi sudjelovati!" pristanu Jura i Rudi.

"Dakle, dogovorili smo se!" zaključi Ferdo savjetovanje.

Kad su drugo jutro pod odmorom dječaci iznijeli svoj prijedlog, Mirko ispočetka uopće ništa nije htio o tome znati.

"Ne znam, da li će se pekar s time složiti, a osim toga mogao bi koji od vas kojiput zaspati, a tada zbogom moja mala zarada, koju krvavo kod kuće trebamo."

Zaključili su, da Mirko kao i do sada u ranu zoru podigne pecivo i onda ga dade drugovima, koji će ga tada raznositi. U međuvremenu može on mirne duše ići u crkvu i poslije ministriranja načiniti obračun sa majstorom i donijeti natrag praznu košaru. Nakon dugog oklijevanja Mirko je pristao, a budući da je i kapelan s time bio složan,dječak je bio primljen u ministrantski zbor. Kad je po prvi puta klečao kod oltara, obavljao je svoju službu s takvom pobožnošću i radošću, da je Ferdo bio jako ponosan na svoga učenika. Nekoliko malih pogrešaka, koje je novajlija još počinio, već će kasnije ispravio.

+

Četrnaest dana kasnije poslije ručka dr.Bertmann uzme svoga sina Ferdu pred sebe na jedan mali razgovor.

"Čuj, dečko, jučer navečer na kuglani pripovijedali su mi, da su te vidjeli kako si na nekom starom pekarskom biciklu razvozio pecivo. Ja sam se na to najprije nasmijao, jer u to nisam mogao vjerovati, ali stari liječnik Kruger, koji je već rano ujutro bio na putu k jednom bolesniku, tvrdio je, da te je sasvim sigurno prepoznao."

"Stari je liječnik vrlo kratkovidan!" pokušao se Ferdo izvući.

"Hoćeš dakle reći da se on prevario, zar ne?"

Jedan je trenutak Ferdo pomislio da to potvrdi. Ali tada se ohrabri i kaže:

"Gospodin se liječnik nije prevario. Ja sam jučer stvarno razvozio pecivo."

Tada je ocu pripovijedao sve po istini.Kad je završio svoje pripovijedanje, advokat je još prilično dugo šutio. Tada kaže očito dirnut:

"Dečko, kad sam jučer navečer to čuo, stvarno sam se razljutio, jer sam mislio da ti to radiš iz lakomosti za novcem. Ali sada ti ipak moram reći, da ste ti i tvoji drugovi pravo učinili i da se radujem zbog toga. Pogledat ću da li vam tu što mogu pomoći. Kažeš da je otac tvoga prijatelja zidar. Čekaj, konačno mi imamo u svome kuglarskom klubu građevinskog inženjera Gilessena. S njime ću malo porazgovoriti!"

"Kako se ja glupan nisam prije na to sjetio!" uzdahne teško Ferdo.

Nekoliko dana kasnije zidar Meier dobio je namještenje kod tvrtke Gilessen.

"Tako, Mirko, - kaže, kad je na koncu prvog tjedna donio kući plaću - sada tvoj otac opet zarađuje i ti ne trebaš više okolo raznositi pecivo. Što se mene tiče možeš biti i ministrant, ako te gospodin kapelan uzme."

"On me je već davno uzeo!" veselo će Mirko. "Već gotovo tri sedmice ja sam ministrant kod sv. Martina." Tada je ocu pripovijedao kako mu je pet drugova pomoglo u njegovoj časnoj službi.

"Što mu gromova, ne bih ni mislio da danas još tako nešto može biti!" čudio se gospodin Meier. Tada malo zbunjen nadoveže:

"Mislim da sam onomadne ipak bio nepravedan prema tvojim prijateljima. Bio sam tako zlo raspoložen, a derani su sigurno dobro mislili.Ta otkuda bi oni i mogli znati kako boli čovjeka, kad mora primati milostinju, dok još ima ravne i zdrave kosti?"

"Oni su sigurno dobro mislili!" uvjeravao ga vatreno Mirko.

"No da, onda im samo kaži da je ono tada bila zabluda s moje strane i da im više ne ću biti zao. Što misliš, ženo, je li dosta tako? Ja se konačno kod derana ne mogu dosta dobro ispričati."

"Ajde, sigurno je tako dobro!" odvrati majka radosno.

"Da, i još sam nešto htio reći", počne otac ponovno. "Kad sada Mirko opet poslužuje kod mise, onda pođimo i mi jedamput s njime da ga vidimo.Što misliš?"

"O da, svakako!" potvrdi gospođa sva sretna. "Velika je čast što Mirko smije posluživati kod oltara. I za nas je to velika čast."

"I to mu sigurno ne će škoditi!" potvrdi gospodin Meier.

"U svakom slučaju mora da među njima u zboru postoji pravo drugarstvo. Moram reći, da mi se to vrlo sviđa."

Ali Mirko je još nešto imao na srcu, što je svakako htio reći svome prijatelju Ferdi.

"Valjda ne ćete misliti da sam samo zato postao ministrant, da slijedeće godine mogu putovati na Drachenfels?"

"Kako možeš tako nešto misliti?" strese Ferdo glavom.

"Misliš li, da bi mi tada za tebe razvozili pecivo?"

Više se o tome nije govorilo, jer pravi dječaci nerado govore o onome, što nose u najskrovitijem zakutku svoje duše.

Mirko je tako ostao valjan ministrant i svojom pobožnom službom cijelu je župu poticao na pobožnost.

+ + +

KLJUČ OD SVETOHRANIŠTA

"Pazi, Toni!" kaže župnik iz Kreuzheima(čit. Krojchajm), kad je svome ministrantu u sakristiji dao posljednji blagoslov. "Danas moram otputovati i tek s večernjim vlakom vraćam se natrag. Zastupat će me stari gospodin župnik, ako bude možda tko zvao k bolesniku. Ovdje imaš ključ od svetohraništa. Odnijet ćeš ga njemu. Ali dobro pazi da ga ne izgubiš!"

"Ne ću ga izgubiti!" odvrati Toni nemarno. "Sretan put, gospodine župniče! Vrijeme nije najbolje, a naš stari susjed postolar Bartels rekao je da bi moglo biti oluje, jer ga trga u zglobovima."

"Pa možda ne će biti tako loše!" kaže svećenik. "Ali pazi, ključ odmah odnesi starom gospodinu. Ja bih to sam učinio, kad bih imao vremena, ali tada bih zakasnio na kolodvor."

"Možete biti bez brige, gospodine župniče.Ja ću već odnijeti ključ!"

"Ajde, onda dobro to obavi!"

"Kako ne bi, gospodine župniče!"

Kad je Toni napustio sakristiju, zavrišti od veselja, jer je snježilo u debelim krpama.Naravno da su se pred crkvenim vratima dječaci već bacali po snijegu, a kad je Toni došao u blizinu,na vrhu njegova nosa već je eksplodirala jedna snježna gruda.

"Samo čekaj!" poviče ministrant. U tren oka načini bijelu grudu i zavitla je u glavu onoga koji ga je pogodio.

"Pun pogodak!" usklikne Toni, i tako se nastavljalo bučno grudanje, da se sve prašilo.

Svijetlih očiju i crvenih obraza došao je Toni kući i s naročito velikim tekom bacio se na kruh i mlijeko. Baš je fino što su praznici za vrijeme krasnog snijega! Tu se čovjek može po miloj volji zabavljati.

Ali dakako, ključ treba odnijeti starom gospodinu! No, doručkovati bi još ipak smio. Tako Toni dobre dvije kriške kruha naročito debelo namaže maslacem i medom, i kad je s užitkom zadnji put zagrizao, dođe unutra Florijan, koji je isto tako bio ministrant kao i Toni, te poviče:

"Čuj, imam sanjke! Ideš sa mnom?"

"Kako da ne!" usklikne Toni, opet zaboravi ključ, i naskoro su obojica vičući i kliktajući jurili niz veliku gorsku poljanu.

Dva sata su se tako vozikali.Prestalo je snježiti, ali sivo nebo postajalo je sve tamnije,naposljetku se pretvorilo u mračnu prijeteću crninu.

"Idemo kući!" predloži Florijan. Sprema se se nevrijeme!"

Kad su prolazili pokraj župnog stana,oba dječaka začuju svoja imena. Župnikova sestra zvala ih je unutra sa svim znacima uzbuđenja.

"Ah Bože!" jadikovala je. "Moj brat je otputovao, a starog su gospodina pozvali da donese popudbinu. Stara će mlinarica umrijeti, a nitko ne zna gdje se nalazi ključ od svetohraništa. Da ga nije župnik nakon svete mise dao kojemu od vas?"

"Dakako, ključ!" promuca Toni. "Gospodin župnik ga je meni dao." Pri tom pretraži svoje džepove. "Da, ali gdje ga samo imam?"

"Bože moj, da ga nisi možda izgubio?"

"Ludost! Mora se naći!" odgovori Toni i problijedi od straha. Naglo je ispraznio sadržaj svojih džepova na hlačama, rupčić, stari džepni nožić, gumenu praćku, smotak konca, odvrtač,komad gume od bicikla i mnogo drugih stvari. Toni je džep posve izvrnuo.

"Bože moj, ti si ga izgubio!" jadikovala je stara gospojica. "Što ćemo sada? Stari gospodin već u sakristiji čeka na ključ!"

"Sigurno sam ga kod kuće odložio!"promuca Toni.

"Odmah ću ga donijeti!" Čim je to rekao, već je izjurio kroz vrata.

"Idi, kaži starom gospodinu da će Toni odmah donijeti ključ!" okrene se župnikova sestra k Florijanu. Ovaj kimne i udalji se.

Za četvrt sata dođe Toni natrag, ali Florijan je već po zdvojnom izrazu njegova lica opazio da nije našao ključ.

"Svuda sam pogledao, čak i pod krevet. Ali ga nema!"

"Bože moj, što da učinimo?" stari župnik,koji je u malom mjestu u miru živio, strese glavom."Mlinarica ipak ne smije umrijeti prije nego k njoj dođe Spasitelj. Ta gdje si ostavio ključ?"

Da, to se jadni dječak pita već čitavo vrijeme.

"Sigurno mi je ispao iz džepa kad smo se grudali, ili kod sanjkanja na gorskoj livadi!" jadikovao je.

"Jao, onda ga danas više ne ćemo naći!" kaže Florijan i kroz sakristijski prozor pogleda na prijeteće vrijeme.

"Ipak tražite!" silio je stari svećenik. No

kakogod se dječaci trudili, niti pred crkvenim vratima, niti na gorskoj poljani nije se mogao pronaći ni najmanji trag. Snijeg je jamačno već davno pokrio ključ. Zdvojni su se vratili natrag u župni dvor, kamo je u međuvremenu otišao i stari gospodin, jer nema smisla da čeka u sakristiji.

"Zar nema drugog ključa?" upita Florijan domaćicu.

"Sigurno ima jedan, ali taj leži u blagajni,a ključ od blagajne uzeo je župnik sa sobom!" jadikovala je gospojica.

"Treba razvaliti blagajnu!" predloži Toni oklijevajući.

"To ovdje u selu ne može nitko!" strese glavom stari svećenik. "Brava bi se morala razvaliti kisikovim zavarivačem, a takvoga nema nitko ovdje. Morao bi doći netko iz grada."

"Onda će sigurno stara mlinarica morati umrijeti neproviđena!" kaže domaćica zabrinuto.

"Zar se iz obližnjeg sela ne može donijeti sv. popudbina?" upita Toni. Ali stari gospodin odgovori zdvojno:

"Mi smo ovdje u diaspori. Slijedeće selo, u kojem postoji katolička crkva, leži odavde udaljeno dva sata. Taj put ja ne mogu učiniti,vlak onamo danas više ne ide, niti bi me itko tamo vozio po takvom nevremenu kakvo se sprema."

Jedan je trenutak Toni mozgao, tada kaže zastajkujući:

"A ako j a odjurim i donesem Spasitelja?"

"Tii, dječak, koji nije mogao sačuvati niti ključ od svetohraništa!" odgovori svećenik srdito. Ali Toni se zaklinjao župniku svom snagom i tjeskobom svoga srca. "Molim, gospodine župniče, pustite me da idem! Više nikad ne bih mogao biti ve-

seo, ako bi mlinarica mojom krivnjom morala umrijeti bez Spasitelja. Zaklinjem Vam se, da ću Spasitelja čuvati kao najdragocjenije što imam. I sveti je Tarzicije..."

"Pustite Tonija neka samo ide. I ja ću poći s njim!" molio je Florijan. "Obojica imamo skije i sjajno trčimo. Sigurno ćemo brzo doći natrag!"

"Samo nam napišite cedulju, da nam župnik u Neudorfu dade svetu popudbinu!" molio je Toni.

Stari je gospodin jedan časak neodlučno gledao mladiće, a tada zamrmlja kao za sebe:

"Sigurno je tako najbolje!" Sjedne za župnikov pisaći stol, žurno napiše par redaka i još pritisne pečat na papir.

"Neka vas Bog čuva i vaš anđeo neka vas opet povrati kući!" kaže dirnut. Tada se zaputi k mlinu, da umirućoj dade barem ostale utjehe svete Crkve.

Međutim su oba dječaka na svojim skijama jurili zasniježenim seoskim drumom. Nebo se opet malo rasvijetlilo, ali je to sada bila neka sumporno žuta boja, koja je svijetlila kroz tamne oblačine. Najedamput nastane takav zviždu kao da dolazi lokomotiva. Tada se razbjesni oluja kao da hoće cijeli svijet iz temelja rastrgati. Toni je promucao par riječi, ali vjetar ih je raznio prije nego su se odlijepile od njegovih usta. Obojica dječaka uprli su se iz petnih žila protiv strašne vijavice, ali krenuli su jedva jedan korak naprijed.

"Bože moj!" molio je Toni u skrajnjoj nevolji svog srca. "Ta ne možemo se vratiti bez presvetog Sakramenta. Pomozi nam ipak! Pomozi nam!"

"Pomozi nam, dragi Bože!" vikao je i Florijan, ali je oluja zavijanjem nadglasala njegovu molitvu.

"Sveti Tarzicije!" moljakao je Toni. "Pa i ti si bio ministrant kao mi. Nosio si Spasitelja kroz

Rim! Pomozi nam, sveti Tarzicije!"

Tada se kao nekim čudom dogodilo da je vjetar iznenada promijenio smjer. Kao nekom divovskom pesnicom divlji je pratilac pograbio oba dječaka i gurao ih k njihovom cilju. Hej, sad se je letjelo naprijed! Dječaci su jedva mogli baratati skijama, tako brzo ih je vjetar gurao naprijed.

"Hvala, hvala!" mucao je Toni neprestano duboko dišući.

"Hvala ti, dragi sveti Tarzicije!"

Župnik iz Neudorfa nemalo se začudio, kad su dječaci sasvim raščupani od nevremena stupili u njegovu sobu i pružili mu cedulju staroga svećenika.

"Bože moj, po kakvom ste se nevremenu dali na put?" kaže duboko dirnut.

"Kako ste došli kroz oluju?"

"Sveti Tarzicije nam je pomogao!" odgovori Toni još uvijek sav zadihan.

"Tada je sigurno volja Božja, da vi istu službu obavite kao i hrabri rimski dječak!" suglasi se svećenik dirnut. "Ali dajte malo sjednite, ogrijte se malko! Moja će vam domaćica pripremiti vruće mlijeko, koje će vas okrijepiti."

"Ne, ne!" zaklinjao je Toni svećenika molećim pogledom. "Mlinarica bi kod kuće mogla umrijeti prije nego što se mi vratimo."

"Ali sada vi morate p r o t i v oluje! To je ipak sasvim nemoguće. Nećete moći ni korak naprijed!" savjetovao je svećenik. Ali dječaci su tako jako navaljivali, da je najzad otišao s njima u crkvu, otvorio svetohranište i jednu svetu hostiju položio u srebrnu kutijicu. Zavio je u korporal, umetnuo u bogato ukrašenu burzu i klečećem Toniju stavio oko vrata. Drhtavim rukama dječak je Presveto sakrio pod svoj kaput.

"Bog s vama!" šapatom kaže svećenik i klekne pred svetim teretom, kojeg je Toni nosio iz crkve sklopivši nad njim ruke. Njegov je prijatelj šuteći išao kraj njega. Vani je oluja paklenom silom navalila na obojicu dječaka, i makar su se iz sve snage naprezali, došli su jedva koji korak naprijed. Toni se iz dubine duše molio Onome, kojega je nosio pod svojim otrcanim svagdanjim kaputićem,kao da je svećenik. Krajnjim naporom ostavili su dječaci selo za sobom. Tada je opet pred njima ležala široka, bijela cesta. Kako će postići svoj cilj, kad ovdje vani oluja navaljuje udvostručenom silom? Ipak nijedan od njih nije gubio nade i samo su se nijemim riječima molili Spasitelju i mladom svecu, koji je poput njih nosio Gospodina.

No činilo se, da su ovaj put uzalud zvali u pomoć. Već su mislili da će se morati vratiti da dočekaju svršetak nevremena, kad se oluja iznenada stišala, onako kako je i došla. Nebo se razvedrilo, i presretni u srcu obojica dječaka nastavili su svoj sveti put.

Kad su nakon jednog sata prolazili pokraj prastare poljske kapelice, povuče Florijan Tonija lagano za rukav i pogleda ga tako molećivim pogledom, da je prijatelj odmah razumio, što se drugi nije usudio izreći. Toni samo kimne glavom i klečećem položi dragocjenu burzu oko vrata. Sada je nastavio put kao čuvar pokraj svetišta.

Bilo je kasno popodne, kad su stupili kroz crkvena vrata u Kreuzheimu. Dršćući od svetoga straha položi Florijan Presveto na bijeli oltarnik i klekne pred njim kao pobožni čuvar, dok se Toni ne vrati sa starim župnikom.

Na vrat na nos obuku se tada u crvena odijela, uzmu zvonce i fenjer i otprate svećenika k mlinu,

gdje je teška bolesnica čeznutljivo čekala na svetu popudbinu. Čaroban sjaj prešao je preko blijedoga joj lica, kad je primila Tijelo Gospodnje.Dok je svećenik molio zahvalne molitve, ona je zaklopila oči i činilo se kao da sklopljenih ruku sluša svete riječi. Još uvijek je lijepi sjaj počivao na crtama njezina lica. Ali kad je svećenik završio i s mlinarevim ljudima približio se ležaju bolesnice, nije više našao života. Mlinarica je čekala samo još na Spasitelja; tada je pošla k Bogu.

"Pokoj vječni daruj joj, Gospodine!" molio je dirnut, a ministranti su potreseni molili zajedno s rođacima pokojnice: "I svjetlost vječna svijetlila joj!"

"To je stvarno bila pomoć u posljednji čas!" kaže svećenik, dok je s dječacima napuštao kuću. "Hvala Bogu, Toni, koji ti je tako čudesno pomogao, da opet popraviš svoju krivnju."

"Da, hvala Bogu!" potvrdi Toni, a njegove oči zasjaše. Istom kad su se obojica ministranata vratili kući, primijetili su kako su bili umorni i gladni. Uopće nisu ručali.

Toni je ipak na kolodvoru dočekao župnika,kad se ovaj vraćao kući, i sve mu priznao. Ni od koga drugog nije svećenik trebao saznati o njegovoj krivici, nego od njega samoga.

"Mislim da moraš zahvaliti svetom Tarziciju!" kaže župnik i mladom grješniku položi ruku na rame. "Hvala Bogu, da siromašna žena tvojom krivnjom nije morala umrijeti bez svetog Kruha nebeskoga."

"Ali sad ću moliti sv. Antuna, da mi pomogne naći izgubljeni ključ!" nasmije se dječak.

I dobar svetac nije ostavio dječakovu molitvu neuslišanu. Kad je nekoliko dana kasnije snijeg okopnio, našao se ključ na trgu pred crkvom posve blizu glavnih crkvenih vratiju. Kod grudanja ispao je Toniju iz džepa.

LUDI PAŽ

"Danas ću vam pripovijedati jednu malu pripovijest!" rekao je kapelan na ministrantskoj vježbi.

"Odlično!" povikaše dječaci i znatiželjno se namjestiše.

"Samo neka bude nešto napeto, molim, sa puno mrtvih!"

"Za mrtvace ti ne mogu garantirati!" nasmije se kapelan. "Izgleda kao priča."

"Priča?" kaže Karlo razočaran, a Herbert dvaput zijevne od dosade.

"Ali ta priča je stvarnost!" utješi ih svećenik. "Već ćete čuti. Dakle pazite! Bijaše jednom neki dječak, koji je upravo bio navršio prvi tucet godina svoga života."

"Tačno kao ja!" šapne Bertold, kojega su zvali Buncek. "Preksutra imam pun tucet. Možda ću dobiti nogometnu loptu!"

Međutim je kapelan dalje pripovijedao:

"Ovaj je dječak bio pastir i jednog je dana tako čuvao svoje ovce, kad pokraj njegove livade naiđe kralj one zemlje, koji je ovuda lovio. Budući da je bilo jako vruće, zamoli kralj mladića za gutljaj vode. Ovaj odmah donese jedan vrč, kojega je napunio na hladnom bistrom izvoru i uljudno ga pruži žednome da se okrijepi. Kralju se pastir dopao i upita ga kako se zove.

"Zovem se Fridel", odgovori dječak.

"Dobro, Fridele, - kimne kralj - ako hoćeš, uzet ću te sa sobom u svoj dvorac i učinit ću te svojim ličnim pažem." Dakako da se Fridel s time složio. Tako je napustio svoje ovce. Jedan od dvorjanika uzeo ga k sebi na konja i odjahali su prema kraljevskom dvorcu.

Ovdje se dječaku silno dopalo. Obukli su ga u skupocjeno odijelo, koje je bilo crveno i bijelo, obrubljeno finim čipkama. Kod stola je Fridel smio stajati uz kralja i puniti vinom njegovu zlatnu čašu. Tada ga je vladar pozvao da sjedne uz njega za stol i sam mu je pružao najfinija jela.

Tako je to išlo neko vrijeme. Kralj je ljubio svoga malog paža i postupao s njim kao sa svojim vlastitim sinom. Ali budući da se čovjek na svijetu može na sve priučiti, tako se i Fridelu kraljeva naklonost činila posve razumljivom. Zaboravio je da je nekoć bio bosonogi pastirić, i tako se vladao, kao da ima potpuno pravo da jede za kraljevskim stolom. Postao je dapače prilično nemaran u svojoj službi. Kralja je vrlo žalostilo, kad je morao gledati kako je Fridelu malo stalo do njegove visoke službe. Ah, uopće sebi ne možete predstaviti kako se Fridel ponašao! K stolu je došao neopranih ruku, prljava lica i nepočešljane kose. Umjesto da se vlada kako se pristoji na dvoru, neprestano se vrtio naokolo, grebao se i češao gdje mu se svidilo, iako se uopće nije trebao ni grepsti ni češati. Zijevao je, iskašljavao se i usekivao bez i najmanjeg obzira, da li se dvorski ljudi nad tim sablažnjavaju ili ne. Naklone, klecanja i ostale znakove iskazivanja počasti, koji su uobičajeni na dvoru, činio je uvijek ružno i površno. Ako je govorio s kraljem, svojim je mislima bio Bog zna gdje, i naučio se tako nemarno govoriti, da ga više nitko nije mogao razumjeti.

"O da, kralja je vrlo ljutilo, što se Fridel pokazao tako nezahvalnim i što je na svu ljubav uzvraćao sve većom ravnodušnošću. Mnogi od onih,koji su mladiću željeli dobro, opominjali su ga da ubuduće ipak obavlja svoju službu s većim strahopočitanjem i revnošću, ali je Fridel smijući se odgovarao da kralj može biti sretan što mu on služi. Tako je radio kao da službu paža obavlja iz čiste milosti. I jednoga dana..."

"Izbaci ga kralj napolje!" pretpostavi Karlo.

"Ne, krivo si pogodio! Jednog dana kaže Fridel kralju:'Dosta mi je dvorske službe! Ovime otkazujem i idem!'"

"Kakav slon!" raspali se Bertold i zamiga ušima.

"Kralj vrlo žalosno pogleda paža, ali ga ne zadrži, nego mu dade jednoga slugu da ga otprati do izlaza iz dvorca, gdje će se uskoro naći opet sa svojim ovcama. Tada je ovaj dalje živio u siromaštvu i tek onda,kad je već bilo prekasno,spoznao je svoju nezahvalnost i svoju nerazboritost!"

"No da, vrlo lijepo! Ali to je samo priča! U zbilji se tako šta ne događa!" zijevne Herbert.

"Takav bi morao biti već jako glup!" kaže Nikola. "Tako finu službu ne će sigurno nitko napustiti."

"A s neopranim rukama jamačno ne će nitko doći za kraljev stol. To je uopće nemoguće i nikada se ne događa!" opet Bertold zamiga ušima.

"Ipak, događa se!" odvrati svećenik ozbiljno. "Događa se da kraljevski paževi postaju nemarni u svojoj službi; da si uopće više ne daju truda da se prije brižljivo umiju i počešljaju; da svoje odgovore tako izgovaraju da ih nitko ne razumije; da svoja klecanja i naklone tako površno obavljaju da se jedva vide i nakon svega otkažu službu kralju."

"Sad znam koga mislite!" poviče Franjo, mali fakinčić, kojemu se njegova nadarenost vidjela već na njegovim koštanim naočalima. "Vi mislite ministrante!"

"Okej! Jedan nula za Vas, gospodine kapelane!" nasmije se Karlo. "Nemate posve krivo."

"No, zar to ne vidite?" pogleda svećenik na zbor. "Svaki od vas drage je volje došao u kraljevsku službu i najprije ju je obavljao s velikim žarom. Ali i na Presveto se čovjek može priučiti, i nažalost baš kod ministranata često se nalazi vrlo malo strahopočitanja. Mnogi postaje nemaran i vlada se kod oltara, kako kod kuće ili u kuhinji uopće ne bi smio činiti. Sada vam više ne kanim govoriti, ali zato sami malo razmislite o tome, niste li vi u ovom ili onom pogledu slični ludom pažu, i zatim to popravite, ako je potrebno! U vas se pouzdajem."

Toga su dana ministranti čudno zamišljeni odlazili svojim kućama. Može ih se pohvaliti da su od toga dana bili sabraniji i da su svoju službu obavljali ne više kao od običaja i nepromišljeno, nego savjesno, revno i tačno.

\+ + +

ČUVAR TABERNAKULA

Postepeno se spuštala tišina nad dječačkim logorom, pošto se kod visokog križnog jarbola obavila večernja molitva i odjeknuli zvuci posljednje pjesme dana:

Već žarko sunce zalazi,
O Svjetlosti neprolazna,
Jedinstvo, Trojstvo blaženo,
U srca naša svjetlost lij!

Mi ujutro ti pjevamo,
Mi uvečer te molimo,
Udostoj nas, da smjerno te
Sa anđelima slavimo.

U velikom krugu stajali su mladići, svaki držeći svoga susjeda za ruku čvrstim stiskom, dok im je u očima još uvijek blistao posljednji odsjev svih veselih doživljaja ovog prazničkog dana.I oni su zvonko pjevali pred rasplamsalom vatrom:

Već mrak se hvata, gine dan,
O Stvoritelju, čuj nam glas,
Po beskrajnoj ti blagosti
Iznad nas bdij i štiti nas.

Udalji sanje opake
I opsjene, što noć ih tkâ,
Obuzdaj našeg zlotvora,
Da tijelo se ne okalja.

Ali sada je zanijemila logorska buka u sivim šatorima i malo po malo gasila su se posljednja svijetla. Plamen vatre postajao je sve manji i svjetlije su se blistale zvijezde i mjesečev uski, srebrni srp. Tamna je omorika ušutjela. Samo još koji krik ptice i koračanje straže kod ulaska u logor narušavali su tu i tamo svečanu tišinu.

Samo kod jednog jedinog bijelog šatora još je gorjelo svijetlo i bacalo topli crveni sjaj na široko logorsko zborno mjesto. Na njegovom je ulazu na straži stajao šestoškolac Nikola Herweg, čvrsto držeći u desnoj ruci koplje sa zastavicom.

"Tvoja je služba najveća i najčasnija!" bio mu je rekao vođa logora, maturant sa iste gradske škole, kad mu je dodjeljivao tu službu. Nikola Herweg je nešto promrmljao. Jer i on se cijeli dan natjeravao okolo po šumi, jezeru i livadi i bio je čestito umoran. Kako bi bilo lijepo, kad bi sada mogao leći na slamu. S nešto zavisti slušao je prve tonove hrkanja, koji su dolazili iz okolnih šatora.

Da ostane budan, posve tiho pjevušio je neku melodiju. No hladnoća koja je postepeno rasla rastjerala mu je umor i dječak je zamišljeno gledao u crveni sjaj, koji je s povećanjem tame postajao sve svjetliji i čak malo osvjetljavao sive šatore u kojima su spavali drugovi.

Sam Spasitelj prebivao je u bijelom šatoru koji je bio određen za Presveto, pred kojim je Nikola Herweg bio na straži, te se dječak sjećao da riječ "tabernakul" baš znači "šator". Dakle sam Gospodin razapeo je šator ovdje među svojim dječacima, koji su na zdravom, svježem zraku Eifela provodili nekoliko sedmica odmora i radosti, a Njegova je ljubav

bdjela nad onima koji su spavali. Čuvar tabernakula bio je dakle Nikola Herweg, koji je ovdje nepomično stajao desnicom čvrsto držeći zastavicu. Da, vođa logora imao je pravo. Nikola je u šutljivim noćnim satima obavljao najveću i najčasniju službu. Ali da li je on bio dostojan da obavlja takvu službu? Da li je on vrijedan da pred Spasiteljem drži stražu, kad sami anđeli na nebu pred Bogom sakrivaju svoja lica? Nikola je zapravo samom sebi morao priznati, da je u svojem vjerskom životu postao prilično mlak i ravnodušan. Nekako iz navike govorio je svoje molitve. Kod molitve prije ručka već je pogledom zavirivao u zdjelu, da pronađe najbolje zalogaje. U nedjelju je najčešće stajao u pokorničkom kutu kod užeta od zvonova otkako je prestao biti ministrant. Zašto on zapravo više nije ministrant? Ni on sam ne bi znao na to odgovoriti. Nikola je jedno vrijeme morao razmišljati, dok se prisjetio. Ah da, sad se sjeća, bilo je to kod zadnje župske procesije, kad je on potpuno siguran računao na to da će na čelu nositi križ, a kad tamo dali su mu da smije nositi samo svijeću pokraj križa. Tada je dao ostavku - kako sam kaže - i sa bučnim štropotom zalupio za sobom sakristijska vrata. A kako je stajalo sa svetim sakramentima? Kada se zadnji puta ispovijedio? Ah, ima tomu već cijeli niz mjeseci. Jest, to je bilo na posljednju nedjelju uskrsnog doba. Zapravo ima zahvaliti samo majčinoj opomeni i očevoj strogoj naredbi, da nije sasvim zanemario svoju uskrsnu dužnost. Ravnodušno i bez ikakvog kajanja rekao je svoje grijehe i strašno se raspalio nad ispovjednikom, kad mu je za pokoru naložio cijelu jednu krunicu. Prije nego što su pošli na logorovanje, još su se jedamput gotovo svi dječaci ispovijedili. Nikola je ovaj puta izmakao, ne zbog izravnog protivljenja, nego iz nehaja.

Usto bi on stvarno imao razloga da se vrlo često ispovijeda. Bio je u godinama, kad se množe napasti i kad su mladom čovjeku u životu neophodno potrebni čvrsta ruka i mnogo milosti, da ne propadne. No Nikola je išao svojim putem. Družio se sa zlim drugovima, svakakve stvari je čitao. Krimiće i brošure morao je brižljivo sakrivati pred majkom. Morao bi se stidjeti, kad bi ona što od toga otkrila.

I još nešto gore zamračivalo je njegovu savjest, ogavne stvari, koje se jedva smiju spominjati. Ispočetka se dakako još borio protiv grijeha, ali kada su se oni množili kao čelične karike na teškom lancu, on se podložio kao što se životinja dovodi pod jaram. Doduše tu i tamo se ispovijedao i nije prešutio teških grijeha, ali to se zbivalo bez sudjelovanja srca, a riječi najozbiljnije opomene primao je kao dosadnu, laku kišu, za koju čovjek želi da što prije prođe.

Sve se to budilo u duši čuvara tabernakula. Zamišljeno je gledao vlastitu sjenku, koja je sva bila okružena crvenim odsjevom vječnoga svijetla. Zar nije i njega Božja ljubav u sve dane njegova života tako okružila, posve tiho i toplo, kao sada svjetlo tabernakulove svjetiljke? A kako je ipak bio nezahvalan, kako nedostojan, da pred ovim šatorom bude na straži!

No zar ne bi opet moglo biti drugačije? Zar on ne bi mogao Božjom pomoći raskinuti teške okove, koje u svojoj otupljelosti gotovo uopće nije više osjećao? Ah da, još jedamput opet biti čist i slobodan i sretan kao nekoć, kada je skoro svaki dan kao ministrant klečao pred oltarom!

Nikola Harweg počeo je moliti tako usrdno kako

to već dugo nije, a s molitvom rasla je u njemu sveta, čvrsta odluka da će čitav svoj život promijeniti, svom snagom boriti se za Božju milost i odlučno vojevati protiv svega što je nisko i nečisto. Naravno da bi se najprije morao ispovijediti. To se napokon može i ovdje u logoru. Ta gospodin kapelan stanuje među dječacima. Preko u sjeni prve omorike nalazi se njegov šator. Ali kada bi se moglo ispovijediti? Sigurno bi bilo dobro u ovakav tihi,mračni noćni sat kao što je ovaj.

Da li bi se duhovnika još sada smjelo uznemirivati? Ne će li se on ozlovoljiti? Ah Bože,mislio je Nikola, može on malo grditi. To bi se uzelo kao pokora, ali napokon ga ipak mora saslušati;sigurno će ga odrijesiti. Nikola je na brzinu počeo ispitivati svoju savjest, zapamtio je sve zlo u svome sjećanju, samo da ništa ne bi zaboravio. Bio je to teški posao. Dolazilo je jedno na drugo kao tamni, prljavi valovi, kao da bi ga htjeli oboriti i ugušiti. Konačno je Nikola mislio da je s time gotov. Od svega srca rekao je savršeno pokajanje i pridodao usrdni razgovor sa svojim Otkupiteljem, koji se ne može naći ni u jednom molitveniku. Odlučio je da načini generalnu ispovijed. Moguće je naime da njegove ranije ispovijedi nisu bile valjane, jer mu je nedostajao svaki trag kajanja. Upravo je sa sobom došao na čistac, kad se nešto pokrene kod jednog šatora. Jedan je dječak ispuzio napolje, brzim je koracima došao do osamljenog čuvara.

"Smjena!" kaže Ervin, novi stražar, i preuzme od drugoga koplje sa zastavicom. Nikola Herweg mu se tiho nakloni, poklekne pred Presvetim i ode.

Malo kasnije uspravi se kapelan na svome ležaju, jer se netko gurao kroz otvor šatora.

"Tko je ovdje?" pita svećenik začuđeno.

"Nikola Herweg!" odgovori noćni posjetilac.

"Pa što hoćeš tako kasno?"

"Htio bih se ispovijediti, gospodine kapelane! Hoćete li me saslušati?"

"Od srca rado! Dođi, samo klekni ovdje na slamaricu! Smiješ i sjesti, ako ti je lakše."

"Ne, želim klečati!" odvrati Nikola. Tada primivši kapelanov blagoslov prekriži se i započne svoju ispovijed. Dugo je trajalo dok je završio.

Pošto su jedno vrijeme šutjeli, kaže svećenik duboko dirnut: "Ne mogu ti reći koliko me raduje što si došao k meni. Moram ti nešto priznati.Kad si došao k meni, bio sam budan. Nisam mogao spavati jer sam neprestano na nešto mislio. Znaš li na što? Evo, vidio sam te da ideš na stražu k šatoru u kojem se čuva Presveto. Ja sam sam tako udesio, da te na to odredeo, i dok si ti stajao, ja sam za tebe molio. Zahvaljujem Bogu što ti je dao milost stvarnog obraćenja. Ali nemoj misliti da si sada dobio igru! Naprotiv! Napasnik se istom sada ne će predati. Baš u slijedećim sedmicama i mjesecima morat ćeš se teško boriti, jer tko se naučio na grijeh, ne će ga se baš tako lako osloboditi. Ne možeš to niti vlastitom snagom. Ali s milošću Božjom to ćeš učiniti. To znam posve sigurno."

Mnogo dobrih opomena dao je svećenik raskajanom mladiću još u ovom noćnom satu. Na kraju reče:

"Dat ću ti jedan savjet, Nikola! Postani opet ministrant i obavljaj svoju službu kod oltara tako gorljivo kao što si nekad činio! Bog će te zato blagosloviti i na poseban način jačati. I ti ćeš opet biti svjež, nasmijan i veseo mladić kao što si bio nekoć, ali u posljednje vrijeme ne više, kako si i sam priznao."

Nikola Herweg obeća to svećeniku od srca rado i nadoveže jednu molbu:

"Smijem li koji puta i ovdje u logoru ministrirati? Nisam li Vam previše loš za to?"

"Što ti pada na pamet, dečko!" odvrati kapelan potreseno.U četvrtak je Velika Gospa. Tada ćeš ministrirati."

"Hvala Vam,gospodine kapelane!" promuca Nikola i pograbi svećenikovu ruku.

"Za pokoru javit ćeš se slijedećih dana još jedamput dobrovoljno na stražu kod šatora u kojem se čuva Presveto i od srca zahvaliti Spasitelju, što ti je sada preko ustiju svoga svećenika oprostio svaku krivnju i opet te uzeo za svoga sina! Hoćeš li to učiniti?"

"Ali to nije nikakva pokora, to je radost za mene!" odgovori Nikola Herweg. Tada se sagne pod rukom svećenika, koji mu je podijelio odrješenje i znak otkupljenja učinio nad njegovom glavom.

Neopisivo radostan i slobodan osjećao se kad je napustio kapelanov šator. Ne može ništa drugo; još ovoga časa mora poći Spasitelju da mu zahvali.

Ervin se vrlo začudio, kad je opazio kako Nikola Herweg iskrsava iz tame.

"Ne mogu spavati!"prišapne mu Nikola. "Smijem li mjesto tebe stajati do smjene?"

"Kako ne, samo ako to stvarno hoćeš!" odgovori Ervin začuđen. "Postepeno postaje prilično hladno."

Nikola Herweg ništa nije osjećao od noćne hladnoće, tako mu je toplo i ugodno bilo oko srca. I dok se još uvijek od srca molio, brže mu je prolazilo vrijeme sve dok se nije pojavila druga straža.

Drugog je dana zajedno sa svojim drugovima pun usrdne zahvalnosti i radosti primio Tijelo Gospodnje.

EMIL, NADMINISTRANT

"Zatim naravno morate preuzeti ministrante", kaže stari župnik svome novom kapelanu, kad mu je davao prve upute za službu. "Mislim da ćete s dječacima biti zadovoljni. Oni su revni i lijepo se vladaju. Ne trebate se zbog toga mnogo uznemirivati, jer Emil, dječak iz Berlina, koji je ovamo doputovao sa svojim roditeljima prije dvije godine, dobro obavlja svoju dužnost nadministranta(+).Njemu možete skoro sve prepustiti. Dječaci uz to imaju i svoju ministrantsku sakristiju, gdje se oblače i zadržavaju za vrijeme pauze među misama."

"A što derani rade u pauzi?" htio je kapelan znati.

"Derani?" namršti župnik obrve."Ja smatram da naši ministranti za vrijeme pauze mole krunicu.Svakako, ja sam im to uvijek preporučivao."

"Ajde, onda ću si malo tu bandu pogledati!" kimne kapelan.

"Dobro, dobro!" veli župnik. "Ali čujte malo, dragi subrate! Vi upotrebljavate tako čudne izraze kao što su "derani" i "banda". Ne znam da li se o dječacima koji svaki dan kleče kod oltara smije tako govoriti."

(+) Nadministrant je jedan od starijih ministranata, koji poučava nove ministrante i brine se za red i disciplinu među ministrantima.

"Izvinite, gospodine župniče!" nasmije se kapelan. "Radovalo bi me, kad bi se već svi ministranti mogli pribrojiti anđeoskim korovima."

Slijedeće nedjelje kao obično između druge i župne mise zadržavali su se ministranti u svojoj sakristiji i bili su se tako pobožno zadubili u svoju pripravu, da uopće nisu primijetili kad je ušao kapelan.

"Adut! Adut! I opet adut!" upravo je jedan od dječaka bacao svoje igraće karte na tapetirani stolac za svečanu misu, oko kojega je čučala nekolicina u crveno obučenih derančića. "I još jednom adut! Tako, i odostraga!"

"I odozgo!" zagrmi jedan glas među njih, i na svoje najveće zaprepaštenje osjeti Emil, nadministrant, kako ga za njegove čuperke diže uvis neka snažna pesnica.

"No, što je, što je?" mucao je poglavica ministranata, koji nije mogao sakriti da je njegova kolijevka stajala uz obalu Spree. "Ah, vi ste sigurno novi kapelan?" shvatio je konačno.

"Dakako, ja sam novi kapelan. A vi ste dakle ministranti od sv. Klementa i imate – kao što vaš župnik misli – već neku sličnost s korovima blaženih duhova?"

"Tako produhovljeni ipak nismo!" kaže Emil. "Ali Vi sigurno ne ćete imati ništa protiv toga, ako u pauzi malo kartamo?"

"Smijat ćeš se, moj dragi, ali ja sam stvarno protiv toga!" odvrati svećenik ozbiljno.

"Ajde, onda pospremi karte, Drago!" zapovijedi Emil pokunjeno. U međuvremenu se svećenik dalje ogledavao po sobi i ustanovio da nekolicina u crveno obučenih u drugom uglu vatreno proučava sportske vijesti, dok su se drugi prepirali o vrijednosti najnovijih švicarskih poštanskih maraka.

"A vaš župnik misli da vi ovdje molite krunicu!" kaže kapelan zamišljeno. Ali Emil otvoreno pogleda svećenika i upita:

"Kažite pošteno, gospodine kapelane: Jeste li i Vi kao ministrant u sakristiji uvijek molili krunicu?"

"To ne mogu ustvrditi!" odvrati kapelan teškom mukom zadržavajući smijeh. "Ali kartali se nismo. Uostalom danas poslije podne oko četiri sata dođite svi malo k meni! Onda ćemo dalje o tome raspravljati." Pritom se okrene i napusti sakristiju.

"Čovječe, pa taj je oštar!" veli Emil. "Ako tako nastavi, nagrabusio sam. Tada otkazujem." – – –

+

"Veseli me što ste svi došli!" pozdravi kapelan svoje ministrante, kad su ovi tačno u četiri sata stupili u njegovu sobu.

"Čovječe, kapelane, Vi imate mnogo knjiga!" začudio se Berlinčanin. "Jeste li ih sve proučili?"

"Tako, prilično!" potvrdi kapelan.

"Ja Vam se divim!" usklikne Emil.

"Uostalom, Emile, ako ti nije teško, možeš mi ubuduće radije kazati gospodine kapelane, a ne čovječe kapelane, zar ne?"

"Pa jasno! Čovjek mi je samo tako izletio od čuđenja nad mnogim knjigama."

"Dobro, vidim da ćemo se složiti. Ali mi se zapravo ne namjeravamo razgovarati o knjigama, nego o vašem vladanju u sakristiji. Vi dakle ondje kartate, mijenjate poštanske marke, ispunjavate sportsku prognozu i što još?"

"Pa, ima tu različitih stvari!" odvrati Emil "Katkada malo pregledamo ilustrirane časopise ili

ili se zabavljamo sportom ili kinom ili onim što svaki obrazovan čovjek mora znati."

"Katkada radimo i školske zadaće!" prizna Božo, najjači među ministrantima.

"Da li se kada i potučete?"

"Kako da ne, čovječe - izvinite, htio sam reći gospodine kapelane" uvjeravao ga Emil. "Naravno da se katkada i potučemo, ako se derani mlate oko kadionice. Drago još ima kvrgu od prošle nedjelje, kad ga je kadionica lupila po tintari. Ali to se sve može dogoditi."

"Čini mi se da zrak malo vonja po dimu!" kaže kapelan zamišljeno. "Kadionica još ne gori. Sigurno ne pušite cigarete u sakristiji?"

"Najviše koji čik!" prizna nadministrant.

"Evo ovdje naš Franjo imao je prošle nedjelje službu skupljanja čikova pred glavnim crkvenim vratima. Ja točno raspodjeljujem sve službe. Već sam ispunio cedulju za slijedeću nedjelju. Ovdje možete vidjeti: Kruno i Bernard su kod župne mise lijeva i desna spojka, Petar i Božo su u navali, Drago i Oto stoje s kadionicom u obrani. Jura je vratar na glavnim crkvenim vratima radi čikova."

"A tko je u centru?"

"No, pa to ste Vi ili župnik! To Vi morate među sobom urediti, ja to ne raspoređujem!"

"Imaš li ti pod sobom zapravo nogometnu momčad ili ministrantski zbor?" zanimao se svećenik.

"Jasno, nogomet također igramo, stoga miješam pojmove."

"I meni se čini", uzdahne kapelan.

"Ali dođite, sjednite svi malo na pod u krugu, da se nešto porazgovorimo."

"Dobro sjednica može početi!" načini grimasu Emil. "Dakle, sjednite na pete, dripci!"

Hop! i već je cijelo društvo čučalo na svojim petama i znatiželjno gledalo u svoga novog dušobrižnika. Jedan je časak kapelan pažljivo promatrao dječake, koji su s još nešto nepovjerenja škiljili na njega.

"Da, vi ste stvarno najdivlji koje sam ikada sreo među ministrantima u svome životu!" započne svećenik.

"Dakle svjetski rekord!" naceri se Emil.

"Jest, smatram da držite rekord!" potvrdi kapelan. "Pošteno je od vas da ste priznali svoje pogreške, to mi se sviđa, to vam rado priznam. Ali uostalom i o vama vrijedi Gospodinova riječ: Moja kuća je kuća molitve, a vi ste je učinili razbojničkom spiljom."

"Znači da bih ja bio poglavica razbojnika?" usudi se primijetiti Emil.

"Kako stoji s molitvama?" upita svećenik. "Kažite konfiteor. Emile, hoćeš li početi?"

Kao da bi opalio iz pištolja dječak je izblebetao takvu nerazumljivu zbrku riječi, da je kapelan sav začuđen stresao glavom i rekao:

"Da nisi možda slomio jezik?"

"Naučeno je naučeno!" isprsi se Berlinčanin.

"I površno je površno!" upotpuni kapelan. "Jedina riječ koju sam razumio bila je "kavijar". Što se izgubilo u pristupnim molitvama, ne znam. Sigurno bi to trebalo značiti peccavi."

"No, na takve fine pojedinosti čovjek niti ne misli!" ispričavao se Emil. Pokazalo se da ni ostali ministranti nisu dorasli svojoj zadaći. Svi su nešto smotali u tempu brzog vlaka, što nitko živ ne bi razumio. Suscipiat nijedan nije znao. Emil je uvjeravao, da ga do sada nije znao još nijedan ministrant, osim onoga koji je kasnije postao svećenik.

"Da, taj je suscipiat stvarno trebao znati. Ima tomu već najmanje dvadeset godina."

"Svi ćete to naučiti!" kaže kapelan odlučno. "Ubuduće u sakristiji vladat ćete se pristojno, a isto tako naravno s doličnim poštovanjem ponašat ćete se i kod oltara. U sakristiji se nećete kartati, niti ćete mijenjati marke, niti ćete pušiti i naokolo se natjeravati. Mislite na to, da je i sakristija potsveto mjesto Božje. Zato u njoj treba vladati opuni silentium. To znači: smije se govoriti samo ono što je najnužnije, i to šapatom."

"A u pauzama, što ćemo tada raditi?" upita Emil.

"Tada ćete misliti na to, u kako veliku službu vas je pozvao Bog, da smijete pomagati Spasitelju u obnavljanju velike žrtve njegove smrti na križu. Ja ću vam objesiti jednu ploču na kojoj će biti naznačeno nekoliko molitava za pripravu i zahvalu. Ove ćete molitve ubuduće prije i poslije mise vrlo savjesno obavljati."

"Ali uvijek moliti, to ne može nijedan čovjek izdržati!" zdvajao je Emil.

"To nipošto ne trebate. U toku narednih dana u svojoj ćete sakristiji naći cijeni niz finih knjiga za mladež, koje ćete tada čitati u slobodno vrijeme. Donijet ću i nekoliko dobrih časopisa."

"Ali samo ne tako nešto pobožno!" mislio je Emil. "Tada me od silnog zijevanja uvijek hvata grč u vilici. Možda ćete staviti par kriminalnih romana ili stripova, kao na pr. "Krvavi obračun među gangsterima" ili "Morski ćavo iz Arkansasa"!"

"Ludost! Arkansas ne leži na moru. Uostalom vidjet ćete da ima i dobrih, pobožnih knjiga za mladež, koje uopće nisu dosadne."

Još uvijek je većina dječaka sa svojih mjesta na sagu nešto zlovoljno škiljila na svoga svećenika, koji je sav njihov red htio postaviti na glavu. Stari se župnik jedva nešto za njih brinuo, a budući da je slabo čuo, nije ga uznemirivao loš latinski jezik. Nije ni čudo, da je o ministrantima mislio samo najbolje!

"A sada ću vam još nešto reći, dečki!" započne opet svećenik. "Kako ste se do sada vladali, tako ne može ići dalje. Uviđate li to? Dakle? Ali ja mislim da ste u stvari vi svi dečki koji imaju srce na pravom mjestu. Zato ćemo ostati zajedno, vi kao ministranti, a ja kao vaš kapelan, i u kratko vrijeme vi ćete biti uzorni ministrantski zbor ili – otpušteni. Kladim se da ne ću trebati nijednoga otpustiti. Tako, a sada možete ići. Samo s tobom, Emile, želim još nešto razgovarati."

Dječaci su zamišljeni napuštali sobu. A kapelan je polako punio svoju kratku lulu i pripalio je. Činilo se kao da je zaboravio na Emila.

"No, mogu si misliti što sada dolazi!" započne Berlinčanin sam razgovor. "Budući da sada sve namjeravate preinačiti, ne trebate me naravno više kao nadministranta. I ja uviđam da nisam uvijek posve pravo radio. Nije se nitko o nama brinuo."

Kapelan povuče par dimova, pogleda za sivim oblačićima te reče:

"Možda će ti biti čudno, Emile, ali ja sam te dapače htio zamoliti da i dalje ostaneš nadministrant. Može biti, da dječacima nisi uvijek prednjačio dobrim primjerom, ali ti imaš utjecaj na njih, i ako ih itko može voditi, onda si to ti!"

"Čovječe, kapelane!" promuca Emil.

"Ne bi li radije ostali kod "gospodine kapelane"?" nasmije se svećenik. "Znam da ne misliš ni

šta loše, ali ustaljeni propisi uljudnosti ne trebaju se zanemarivati."

Emilu se glava sva zacrvenila, tada kaže vatreno: "Izvinite, gospodine kapelane! To je došlo zbog iznenađenja. Vi se stvarno pouzdajete u mene? Ostati ću nadministrant usprkos svojih otresitih riječi i nepodopština? Gospodine kapelane, u meni se nećete razočarati, to Vam obećajem!" Pritom Emil pograbi svećenikovu ruku i tako je čvrsto stisne kao da bi je htio zdrobiti. "To Vam obećajem!" ponovi još jedamput. Tada se na brzinu oprosti i u par dugih skokova bio je već niz stepenice.

Stvarno se trebalo diviti s kolikim su žarom ministranti iz sv. Klementa učili svoje molitve. Emil nije dao mira, dok nije svaki iz njegove mlade družine znao pristupne molitve kazati razgovijetno i lagano riječ po riječ, a on je načinio najveće čudo, jer je sam naučio suscipiat i pomagao najmlađim ministrantima da ga dobro nauče. Ujutro je prvi bio u sakristiji. Svakog je dječaka pograbio kod vratiju i pregledao ga, da li je čist i uredan došao na ministriranje. Tada se često dogodilo, da je kojemu od ministranata morao reći:

"No što je to, što je to, ta ne možeš s tolikim komadima blata gacati po sagu kod oltara. Ovdje imaš četku; sam sam je nabavio u trgovini. Njom ćeš očistiti svoje cipeletine kao sunce, razumiješ? Naravno ne ovdje! Učini to pred vratima!"

Nekom drugom je opet rekao:

"Ooh, moje iskreno saučešće, Gustek! Tko ti je umro?"

"Kako?" upita ovaj zapanjeno.

"Pa, radi žalosnih rubova na noktima! Ovdje imaš nož te njime skini tu žalosnu traku i to temeljito, ako smijem zamoliti."

Naravno da takvim poukama nitko nije mogao izbjeći. Inače pak Emil je držao strogu šutnju, makar je to njemu samome bilo teško zbog njegovog prirodenog govorničkog talenta. U svemu je davao dobar primjer. Nitko nije bio točniji od njega, nitko se nije ozbiljnije pripravljao i zahvaljivao. Rado je čitao i koju od finih knjiga za mladež, koje je kapelan nabavio, i pronašao je da uopće nisu bile dosadne. Mnogo od onoga što je u njima bilo napisano išlo je u nutrinu njegova srca kao tiha sjetva i donosilo čudesan plod. Naravski da se jedan ili drugi od ministranata nije htio odmah priviknuti na novi red, ali ga je Emil znao tako uvjerljivo nagovoriti, da se svaki pokorio.

"Obećao sam kapelanu i dao mu ruku da ću uspostaviti red!" stalno je govorio, ako bi tko sebi dozvolio kakvu nemarnost. "Kakav bih imao obraz, ako sve ne bi bilo u redu?"

S vremenom je sve stvarno bilo u redu i bez prijekora, a budući da kapelan nije štedio s pohvalama, svaki je činio što je najbolje mogao.

"No, kako ste zadovoljni sa svojim ministrantima?" pitao je jednog dana župnik svoga mladog subrata.

"O, vrlo sam zadovoljan!" pohvalio je kapelan. "Dječaci zaista dobro obavljaju svoju dužnost."

"Vidite, ja sam Vam odmah rekao da će vas oni razveseliti!" potvrdi župnik.

Samo Božo, jedan od najstarijih ministranata, stvarao je Emilu poteškoće. Dječak se nadao da će sam postati nadministrant te zato nije priuštio Emilu njegove uspjehe. Uvijek je kopkao i bockao kod svojih drugova, ne postignuvši uopće ništa. Dječaci su bili vjerni Emilu i obavljali su svoju službu na primjer i radost župe. Tako se crkvena godina pri-

micala kraju. Došao je tihi Advenat, nakon kojega je slijedio sjaj svetog Božića. Tada je Pepelnica otvorila vrata korizmenog vremena.

I baš u Svetom Tjednu činilo se da će se raspasti kraljevstvo ministranata.

Kapelan je načinio raspored za zadnja tri dana Svetog Tjedna i svakome je dječaku odredio njegovu službu. No mislim da na čitavom svijetu nema nijednog svećenika, koji bi među ministrante tako mogao raspodijeliti svete službe, da bi svi bili zadovoljni.

Emil, nadministrant, trebao je u uskrsnoj noći nositi uskrsnu svijeću, Oto veliki procesionalni križ, Petar i Drago trebali su nositi tamjan i kadionicu, Franjo blagoslovljenu vodu,Gustav i Božo bili su određeni za ministriranje kod oltara.Ali s time Božo nipošto nije bio zadovoljan,a budući da se nekolicina drugih dječaka bila nadala nešto višim službama, bilo mu je lako da nakon ministrantske vježbe napravi nemir, te mu je konačno pošlo za rukom nagovoriti ministrante na potpuni štrajk, koji je trebao započeti na Veliki Četvrtak.

Istom u srijedu navečer Gustav je nadministrantu saopćio zavjeru. Emil je bio sav izvan sebe, kad je za to saznao. "Bože moj, što li će biti ako se sutra na Veliki Četvrtak ne pojavi nijedan ministrant za ministriranje!" mucao je sav blijed i s velikim strahom u očima.

"Ja bih rado došao!" prizna Gustav bojažljivo. "Ali je Božo rekao, da će on lično slomiti kosti svakome onome koji prekrši štrajk."

"No, čekaj!" zagunđa Emil. U tom trenutku pozove ga njegova majka u kuhinju k jelu. Ali Emil u žurbi odgovori:

"Neemam vremena, gospođo Lehmann! Doći ću kasnije!" Time odjuri na dvorište, baci se na svoj stari bicikl i odmagli sa stotinu stvari u glavi.

Božo je pokazao prkosno lice, kad je nadministrant stajao pred njim.

"Ne ćemo duže dozvoliti da ti nad nama zapovijedaš i da dobiješ uskrsnu svijeću, što je također varanje. Uostalom ti si ranije bio najgori od svih, a sada se praviš tako pobožnim. Samo se hoćeš ulagivati kod kapelana!" Pritom se Božo i nehotice postavio u obrambeni položaj, jer je Emil stisnuo pesnice, a u njegovim se očima tako opasno zaiskrilo, da je Božo svakako računao na jedan nokaut. Ali nadministrant se uz strašno naprezanje svladao te rekao:

"Ti ćeš sada uzeti svoj bicikl i poći sa mnom k svim dečkima i izjaviti, da je štrajk otkazan, razumiješ?"

"Uopće ne mislim na to!" prkosno će Božo."Idi sam okolo. Vidjet ćeš što ćeš postići."

"Ti si dečke prestrašio!" kaže Emil, s mukom se svladavajući. "Ti si najjači među nama. Zato te se boje. Moraš dakle sam sa mnom, razumiješ?"

"Ni govora! To ne ću učiniti!"

"Pustit ću ti svijeću i preuzet ću tvoju službu u uskrsnoj noći!" ponudi se Emil, iako mu je dosta teška bila ova žrtva.

"Hm, to bi bilo nešto!" mudrovao je Božo."Reći ću ti nešto! Odreci se nadministrantske službe! Kaži kapelanu da to više ne želiš biti! Tada će on uzeti mene. Ako mi to obećaš, prekinut ću štrajk!"

"Znači da trebam...?" promucao je Emil. "Nee, to ne možeš od mene zahtijevati."

"No,onda ništa!"kaže Božo nemarno."Laku noć!"

Jedan je čas Emil razmišljao da li postoji kakav drugi izlaz. Službu nadministranta u posljednje pola godine jako je zavolio. Sada se toga mora odreći, da je dobije takav jedan klipan kao što je Božo? Tada je opet morao misliti na to,kako će gospodin kapelan biti razočaran, ako sutra na Veliki Četvrtak nijedan od ostalih dječaka ne dođe na ministriranje. A što će reći vjernici? Što će prije svega sam Spasitelj misliti o ministrantima svetog Klementa, koji su mu otkazali službu u najsvetije dane u godini? "Dakle dobro!" izusti Emil napokon nesigurno. "Na slijedećoj ministrantskoj vježbi kazat ću kapelanu da predajem svoju službu. Tada je možeš imati mjesto mene."

"Daješ časnu riječ?" vrebao je Božo.

"Jest, tako mi časne riječi!" polako izgovori Emil.

"Dobro, onda ću prekinuti štrajk. Ne trebaš ići sa mnom. Sam ću to obaviti."

Slijedeće je noći Emil vrlo nemirno spavao. Stalno je morao misliti na to, da sada svoju službu mora ustupiti jednom tako svojeglavom i naprasitom deranu kao što je Božo. Ali konačno dao je svoju riječ. Mora je dakle održati.

Drugog dana Emilu je odlanulo kad je vidio kako svi dječaci kao obično dolaze u sakristiju. Tako su se barem sveti obredi mogli dostojno i nesmetano obaviti.

Ipak je ovih dana Emil bio vrlo potišten. Kapelan se vrlo začudio, kad je ovaj pružio Boži uskrsnu svijeću primijetivši da su se tako dogovorili.

Tiho i za Emila bez ikakve radosti prošao je i Uskrs. Sve se više približavao dan na koji su ministranti obično imali ministrantsku vježbu.

Konačno je i to došlo. Kad je kapelan stupio u sakristiju, u kojoj su se već bili skupili ministranti, ustane Emil i reče:

"Gospodine kapelane, odlažem svoju službu nadministranta. Odredite nekog drugoga!"

"Ali što je, Emile?" upita svećenik zabezeknut. "Otkada govoriš tako svečano? Valjda ne misliš ozbiljno?"

"O da, vrlo ozbiljno mislim!" odvrati Emil blijed. "Odredite nekog drugoga!"

"Ovdje nešto nije u redu!" postao je svećenik sumnjičav. "Ipak ti svoju službu ne odlažeš dragovoljno? Uopće si se nekako čudno promijenio već nekoliko dana?"

"Mislite o meni, da nemam više veselja za to!" odgovori Emil.

"Što je to s vama?" okrene se kapelan k ostalim ministrantima. "Hoću točno znati što se ovdje događa."

No nije dobio odgovora. Svi su dječaci oborili glave i gledali u pod. Samo je Božo gledao preko k Emilu, koji je još uvijek bio blijed kao krpa. U sebi je ipak sumnjao hoće li Emil održati svoju riječ. Već u uskrsnoj noći čudio se da mu je predao uskrsnu svijeću. A sada, kada je stvarno odložio svoju službu, za koju je Božo znao da mu je jako prirasla srcu, obuzeo ga je iznenada veliki stid. Stvarno je sramotno postupio.

"Imam Vam nešto reći!" konačno progovori Božo. "Ali to bih Vam radije želio reći nasamo, gospodine kapelane."

"Dobro, idite van i čekajte dok vas pozovem!" svećenik otpremi ostale dječake. "No dakle?" osokoli on Božu, kad su bili sami.

Tada dječak sve prizna. Govorio je o svojoj

ljubomori, o ministrantskom štrajku i o žrtvi koju je Emil pridonio, da sveti obredi u Svetom Tjednu i na Uskrs ne bi bili narušeni.

"Zato mi je dao časnu riječ da će odložiti svoju službu!" završi Božo ispovijed.

Svećenik je zamišljeno gledao raskajanog grešnika. Tada kaže ozbiljno:

"I sada ti želiš prihvatiti službu nadministranta?"

"Ne, ne, sada više ne!" branio se Božo. "Neka je zadrži Emil, jer je on najbolji od svih nas."

"Veseli me što si sve priznao i pokajao se!" kaže svećenik dirnut. "Stvar ostaje među nama. O tome se više ne će govoriti! Tako, a sada pozovi ostale unutra!"

"Stvar se razjasnila!" kaže kapelan, kad se mlada četa opet pojavila. "Emil i dalje ostaje nadministrant, i ja se nadam da ćete ga ubuduće uvijek vjerno slušati. On to stvarno zaslužuje."

Emil je naizmjence bio blijed i crven. Tada je upitnim pogledom pogledao preko k Boži. Kad je ovaj smeten smiješeći se kimnuo, duboko uzdahne i kaže:

"Dakle, kad je tome tako, onda je i meni pravo. I dalje ćemo se svojski zalagati, zar ne, dečki?"

Sjajući od veselja gledali su dječaci na svoga poglavicu, jer su se svog namjeravanog štrajka već odavna stidjeli.

"Da, i što sam još htio reći, ako ne bude sve kako treba, pograbit ćemo se!"

Sada je i kapelan bio osvjedočen da je Emil postao opet onaj stari. A ministrantski zbor iz sv. Klementa i dalje je vjerno obavljao svoju službu i više nitko nije mislio na štrajk.

PITTER, GUSAR

Pitter Nordhaus (+) sjedio je u posljednjoj školskoj klupi i sanjarski gledao kroz školski prozor u lijepi modri ljetni dan, dok se vjeroučitelj kapelan Meister trudio da dječacima protumači temeljne vjerske istine. Pitter je opet sa svim svojim mislima bio kod prekrasne gusarske knjige, koju je posudio iz posudbene biblioteke. Pripovijesti o morskim gusarima bile su za njega nešto najljepše što se može zamisliti.

"Dakle, Peter Nordhaus!" probudi ga dušobrižnikov glas iz krvavih snatrenja. "Koje su to šest stvari, koje svatko mora znati i vjerovati?"

"Šest stvari, koje svatko mora znati i vjerovati", počne Pitter oklijevajući. Tada odapne kao iz pištolja: "Šest stvari jesu pramčano jedro, glavno jedro, donje jedro, srednje jedro, gornje jedro i kraljevsko jedro."

Sav razred prasne u grohotan smijeh, a i kapelan je jedva mogao prikriti smješkanje. Tada se opet uozbilji i kaže:

"Čuj, Peter, valjan dječak ne čita tako mno-

(+) Događaji u ovoj pripovijesti zbivaju se u Njemačkoj za vrijeme II svjetskog rata. (op.prev.)

gobrojne gusarske romane i ne sanjari za vrijeme vjeronauka, naročito ako je ministrant. Nisam te pitao koja su jedra na gusarskom brodu, nego za šest stvari koje svatko mora znati i vjerovati. Dakle, kako stoji s time?"

Ovaj puta odgovor nije došao kao iz pištolja. Da nije dobar Vilim Michels tako revno šaptao, ne bi budući gusar šest stvari tako sretno u luku doveo.

"Trebao bih te staviti u klade!" kaže kapelan strogo, a Pitter se nasmije preko čitavog lica. Veselio se što je i duhovnik počeo govoriti gusarskim jezikom.

"No ipak ću to blaže učiniti", nastavi vjeroučitelj. "Ujutro rano u pola sedam zvonit ćeš Anđeo Gospodnji i u sedam ćeš ministrirati kod svete mise. Ključ ćeš dobiti kod zvonara, koji je nažalost još bolestan. Razumiješ?"

"Aye, aye, keptn!" naceri se Pitter ne stideći se i prevede zapovijed na mornarski jezik. "Sutra rano pet oka donijeti palamar u crkveni zvonik! Točno šest oka straža kod župnika palube!"

Sada ni svećenik nije više mogao prikriti smiješak. Ne, prema plavokosom, krasnom Pitteru ne može čovjek biti zao i mora mu se oprostiti njegova zagrijanost za romane o morskim gusarima.

Malo prije svršetka pouke kaže svećenik: "Dečki, možda ste čuli o tome, da je u okolici našega grada u posljednjim sedmicama bilo zatvoreno više svećenika zbog svoje vjernosti Crkvi. Mi stojimo opet usred oluje progona i može se dogoditi da i vama uzmu svećenika. Tada budite čvrsti i ostanite vjerni."

Velikim očima dječaci su gledali svoga dušobrižnika. Da, da, svi su znali što on misli. Po-

sljednje je nedjelje propovijedao o temi: "Više se mora pokoravati Bogu nego ljudima!" Tada je zaista otvoreno govorio i dosta ima razloga da se boji.

"Peter će vam moći reći kako se u oluji mora stajati!" opet sada nadoveže svećenik u pola šaljivom tonu. Da, to je Pitter znao:

"Mora se stajati široko raskoračenih nogu, noge čvrsto uprti u letvice, a ako bude gore, najbolje je čvrsto se privezati uz jarbol. Inače se odleti preko palube i mora se piti iz velike zdjele!"

"No, jeste li čuli?" potvrdi svećenik. "Stajati široko raskoračenih nogu, noge čvrsto uprti u letvice i privezati se uz jarbol! Jarbol je naša sveta vjera. Tko se nje čvrsto drži, ne će potonuti."

Navečer kaže Pitter svojoj majci:

"Dakle, pazi, stara damo! Sutra rano četiri oke tjeraš me iz kabine. Moram točno pet oka stajati kod palamara!"

"Prvo, ne smiješ mi uvijek govoriti stara dama!" strese gospođa Nordhaus glavom. "A drugo, od tvoga trabunjanja nijedne riječi nisam razumjela."

"No, to je barem jasno ko pekmez, mlada gospođo", nakrevelji se dječak. "Moraš me u šest sati probuditi, jer u pola sedam moram zvoniti. Razumiješ? Ali točno me istjeraj. Putuj! Putuj! kaže se to na mornarskom jeziku!"

"Što ti sve ne pada na pamet!" nasmije se majka.

Drugog jutra točno u šest sati gospođa Nordhaus budila je dječaka. Deran je spavao na visećoj ležaljci, koja je bila razapeta kroz sobu. Uopće nije mario za krevet.

"Ustani, dečko!" poviče majka.

"Ne razumijem nijednu riječ!" zagunđa nevaljanac i okrene se od krme prema provi.

"Putuj, putuj!" konačno se sjetila majka.

"Ah tako!" nasmije se Pitter. "Sada mi sviće. Oprez!" Jednim skokom bacio se iz viseće ležaljke ne upotrijebivši ni ljestve od užeta, koje su za nju bile bile pričvršćene.

Tri minute prije pola sedam Pitter je uzeo ključ kod zvonara i tačno u određeno vrijeme zvonio je pobožno i snažno Anđeo Gospodnji. Tada je otišao u sakristiju i spremio se za ministriranje. No na njegovo veliko začuđenje nije se u sakristiji pojavio gospodin kapelan, već njegova sestra.

"Oho, hoćete li Vi služiti misu?" upita bezobrazno. Ali se gospojica nije obazirala na ruganje.

"Rana misa danas mora izostati", kaže, dok joj je glas čudno zvonio, tako da ju je ministrant sav zapanjen pogledao. "Moj brat ne će doći. Gospodin župnik će poslije podijeliti svetu pričest."

"Da, ali, što je, gospojice Meister?" upita Pitter. "Je li gospodin kapelan bolestan?"

"Ne, ne!" odgovori gospojica bezbojno. "Nije bolestan. Ali Gestapo (+) ga je noćas uhapsio i odveo u zatvor."

"Štaa?" promuca Pitter, sada stvarno prestrašen. "Kapelana su zatvorili? Pa on nije ukrao nikakve srebrne žlice?"

"Ah, ti već znaš zašto danas zatvaraju svećenike!" odvrati gospojica Meister. "To je sigurno zbog propovijedi u nedjelju. Ja sam mu već tako često rekla da bude oprezan. Sada su ga odveli!"

Iznenada brizne u grčeviti plač.

Pitter je jedan časak stajao zbunjen, tada reče: "No, nemojte plakati, gospojice Meister! I naj-

(+) Gestapo je bila tajna državna policija u hitlerovskoj Njemačkoj.

žešći orkan se stiša i tada opet nastane lijepo vrijeme!"

Stvarno se činilo da se gospojica Meister nešto utješila. Ona se nasmiješi kroz suze i polako izađe.

I u školi je danas bilo tmurno raspoloženje. Dječaci su iskreno voljeli kapelana, jer su znali da je on imao srce za njih i da mladenačku obijest nije uvijek uzimao za zlo. Kad bi mu mogli pomoći, to bi sigurno i učinili. Pod odmorom su raspravljali što bi trebalo učiniti.

"Čitao sam jednu knjigu", kaže Pitter. "Ondje je također jedan čamio u tamnici. Taj je slomljenom žlicom bušio do slobode kroz debele tamničke zidove. Šest godina je to trajalo, tada je opet bio slobodan."

"Kapelan će dobiti žlicu!" kaže Božidar, Pitterov najbolji prijatelj i drug. "Ali hoće li on pomisliti na to da se iskopa odande?"

"To je potpuna ludost!" mislio je Vilim Michels. "Pitter previše čita kriminalne romane, to je kapelan uvijek rekao! Danas se kroz tamničke zidove ne mogu više izdupsti nikakve rupe."

"U svakom slučaju moramo najprije ustanoviti gdje kapelan sjedi!" kaže Pitter zamišljeno.

"O, to ću ja brzo doznati!" uvjeravao ih je Ivica Fröhlich, bistar i prevejan dječarac, što je njegovom imenu bilo na svaku čast. Uostalom i on je bio ministrant.

"Kako ćeš to doznati?" raspitivao se Dieter Grundmann.

"To je moja stvar", odbrusi Ivica znatiželjniku.

Kad je Pitter došao kući, dočekala ga je majka vrlo uzbuđena.

"Ah, dečko, što si samo učinio? jadikovala je. "Došao je poziv. Danas popodne u dva sata moraš biti na policiji. Ah Bože, ah Bože! Što si samo skrivio?"

Na jedan je trenutak dječak problijedio. Iznenađenje je bilo preveliko. Brzo kao munja ispitao je svoju savjest. Što bi samo mogao značiti taj poziv? Da nije to radi ulične svjetiljke, koju je razbio svojom praćkom? Ili zbog praskave žabice, koju je bacio piljarici među mrkvu? Ili – ? Ah, što? Tako zlo možda ne će biti!

"Samo se umiri, stara damo!" kaže nehajno. "Ukrao nisam, a već duže vremena nisam nijednu neprijateljsku fregatu prikvačio kukama i oplijenio!"

"Nikad ne možeš biti ozbiljan!" uzdahnula je gospođa Nordhaus.

"I baš danas ne će otac doći na ručak."

"Ali ja sam tu, stara damo!" nakrevelji se se Pitter. "Idi dakle u brodsku kuhinju i donesi mi nešto pošteno u kajitu. Što imaš danas?"

"Graškovu juhu sa slaninom!" odvrati majka.

"Bravo, stara damo!" klicao je Pitter.

"Ne smiješ mi stalno govoriti stara dama!" korila ga gospođa Nordhaus.

"Pripazit ću na to, mlada gospođo!" obeća deran. Kod stola mu se razvio tako dobar apetit, da se majka umirila. Teški zločinci prije saslušavanja ne običavaju imati vučji apetit, a Pitter je stvarno bio mio dječak, koji sigurno nije ništa zla počinio. Naravski da je razgovor došao i na kapelanovo hapšenje, to je iznenada majka ispustila žlicu u tanjur i rekla:

"Dečko, poziv je sigurno u vezi s gospodinom kapelanom. Valjda moraš o njemu nešto reći!"

"Čovječe, mama!" trgne se Pitter. "Mogla bi imati pravo!"

Kad se tajni gusar točno u dva sata, ili kako bi sam običavao reći, točno četiri oke pojavio pred policijskim predsjedništvom, poslali su ga u otsjek Gestapoa, gdje je na dugoj klupi na hodniku našao već cijeli niz svojih školskih drugova. Vilim Michels je bio tu, Ivica, Božidar, Dieter Grundmann i još par dječaka. Svi su imali prilično potištena lica i protiv svoga običaja razgovarali su samo šapatom.

"Čovječe, ovdje mi se zrak ne sviđa!" zagunđa Božidar. "Tu nam može ponestati zraka!"

"Što samo hoće od nas?" upita Vilim.

"Moja stara dama misli da bi to moglo biti radi kapelana!" odgovori Pitter.

"Razumije se da nijedan ne će ništa reći protiv njega!" šapne Ivica i pogleda lijevo i desno.

"Jasno kao pekmez!" kimne Pitter, a drugi su se s time jednoglasno složili.

"Naravski da ga ne smijemo teretiti!" kaže i Dieter Grundmann.

Sada su pozvali Vilima Michelsa, nakon četvrt sata Ivicu, tada Božidara, zatim Dietera, i onda netko pozove Pitterovo ime.

"Sjedni, moj dečko!" kaže civilist, koji je sjedio za stolom i igrao se ravnalom, dok je jedan drugi mladi čovjek na drugom kraju stola stavljao novi arak papira u pisaću mašinu.

Civilist, sigurno jedan službenik Gestapoa, pitao je dječaka najprije za lične podatke, koje je mladi čovjek stavljao na papir. Kad je to bilo gotovo, gestapovac se malo nasloni na svoj stolac, pogleda dječaka i kaže:

"Jesi li u nedjelju u devet sati bio u crkvi?"

"Dakako, gospodine isljedniče!" odgovori Pitter.

"Tko je propovijedao?"

"Kapelan Meister!"

"O čemu?"

Ovdje Pitter zastane.

"No?" silio je istražitelj.

"Gospodine isljedniče", nasmije se Pitter,"jeste li i Vi nekada bili dječak?"

"Pa dakako! Što treba da znači to pitanje?"

"Ah samo tako! Htio sam Vas samo pitati,da li ste Vi tada usred sedmice još uvijek tako točno znali što se u nedjelju propovijedalo."

Mladi se čovjek za mašinom prignuo nad tipke, jer nije mogao sakriti smiješak. No službenik reče srdito:

"Ti ovdje nemaš što pitati, za to se ja brinem, razumiješ? Dakle ja ću ti pomoći. Kapelan je propovijedao o poreznom novcu i tada je svašta rekao, na primjer, da se državi smije samo dotle pokoravati, dok ne zapovijeda ništa protiv Božjih i crkvenih zapovijedi. Je li to rekao?"

"Gospodine isljedniče!" odgovori Pitter nakon kratkog razmišljanja. "Prošle je sedmice bilo prilično hladno, a ja sam se kupao i nakon toga dobio hunjavicu."

"Sada mi je već dosta!" poviče isljednik."Što se mene tiče tvoja hunjavica?"

"Posve ništa! Ali kihanje mi uvijek udara u uši i tada ništa ne čujem i prije svega ništa ne mogu razumjeti, što se u nedjelju propovijedalo."

"Prokleti deran!" gunđao je službenik zlovoljno. "Ali što je kapelan Meister jučer u školi rekao, to još vjerojatno znaš?"

"Dakako!" kimne Pitter. "Rekao je da ne čitam tako mnogo gusarske romane."

"To me ne zanima! Ali što je rekao o progonu Crkve? Zar ni to više ne znaš?"

"Da, mislim da je nešto o tome rekao. Sigurno je mislio progonstvo kršćana u starom Rimu,koje je bilo za cara Augusta, mislim!"

"Glupo derište! Za cara Augusta uopće nije bilo progona!"

"Onda je bilo za kojeg drugog! Mnoga imena ne može nitko zapamtiti."

Isljednik je bijesno svinuo ravnalo te je Pitter već mislio da će prsnuti u njegovim rukama.

"No, dakle u školi si po svoj prilici također spavao! Ali pazi malo! Vi ste malo prije vani na klupi sjedili. Tu ste se međusobno dogovorili da kapelana nećete teretiti. Zar o tome također ništa ne znaš?"

"Koji Vam je to prostački pas rekao?" skoči Pitter srdit.

"Vidiš da ja znam. Konačno svi dječaci i nisu tako okorjeli kao ti. Ali ja tvoje izjave ne trebam. I bez toga čvrsto stoji, da je kapelan u crkvi huškao protiv države i da je u školi našeg slavnog i ljubljenog Führera nazvao krvavim progoniteljem kršćana. To sam čuo od očevica, moj dragi!"

"Ali od toga nijedna riječ nije istinita!" usudi se Pitter. "O Führeru nije uopće nijednu riječ rekao, kunem Vam se!"

"Da, da, znam, govorio je o progonstvu kršćana za cara Augusta!" nasmije se posprdno gestapovac.

"Možda je koji drugi bio!" zagrijao se dječak. "O Führeru u svakom slučaju nije ni jednu jedincatu riječ rekao, a onaj tko Vam je to pripovijedao običan je lažac i klevetnik!"

"To nipošto ne vjerujem; svoga pouzdanog svje

doka smatram naprotiv vrlo istinoljubivim. Zbog propovijedi mogao bi se kapelan pustiti uz jednu dobru opomenu, ali izjava u školi dovest će ga u koncentracioni logor. Razumiješ? A sada se gubi!"

Pred vratima policijskog predsjedništva našli su se opet dječaci, jer su čekali jedan drugoga.

"No, kako je bilo?" upita Vilim Pittera, kad je ovaj izašao napolje zabivši ruke duboko u džepove.

"Među nama je jedan izdajica!" promrsi kroz zube dječak i prezirno pljune. "Jedan bijedni smrdljivi kojot je među nama!"

"Kako?" navale dva, tri uzbuđena glasa.

"Kaakoo?" odgovori Pitter rastegnuto. "Onda mi kaži tko je Gestapcu pripovijedao o tome što je kapelan rekao na vjeronauku o progonu? Naravski da je prosti klipan strašno pretjerao i usto nalagao. No, kaži mi, kako je Gestapo došao na to?"

"Mora da je jedan iz škole nešto izbrbljao, to je jasno", kaže Vilim.

"Ali odakle gestapovac znade da smo se mi dogovorili da nećemo ništa reći protiv kapelana? He? Odakle to zna?"

"Mene je isto o tome pitao", tvrdio je Dieter Grundmann.

Drugi, koji su bili prije saslušani, izjavili su da im isljednik nije ništa o tome rekao.

"Dobro, onda je to morao izdati onaj koji je bio unutra prije Dietera!" razglabao je Ivica. "Tko je pred njim bio unutra?"

"To sam bio ja!" poviče Božidar i promijeni boju. "Ali tko se od vas usudi tvrditi da sam ja izdajica? He! Tko to kaže?"

"Zašto si najedamput postao tako blijed?" upita ga Dieter Grundmann.

Ali tada ga je Božidar već zgrabio i bio bi ga sigurno bacio o zemlju, da se nije umiješao Vilim Michels.

"Božidar nije ništa izdao!" kaže Pitter. "Za to stavljam ruku u vatru. Ali jedan ipak mora biti i jao njemu ako ga raskrinkamo!"

Na putu kući Božidar i Pitter išli su neko vrijeme šutke jedan pored drugoga. Tada kaže prvi:

"Pitter, hvala ti što si to rekao! Ali znaš li što ja mislim?"

"Što?"

"Dieter je to sam bio."

"To je ludost!" strese Pitter glavom. "Pa Dieter je bio onaj koji je rekao da nitko ne smije kapelana teretiti. Ja to točno znam, jer mi je upalo u oči što upotrebljava takvu riječ, kao što je 'teretiti'. Tako inače ne govore dječaci. Osim toga on je i najbolji na vjeronauku."

"Kažem ti, on je običan spletkar. Iza leđa ismijava kapelana."

"Ni ja mu posve ne vjerujem!" kaže Pitter. "Uostalom nešto moramo učiniti da kapelan dođe na slobodu. Gestapovac je rekao da će ga odvesti u koncentracioni logor. Kad bi samo znali u kojoj ćeliji čami."

To se naskoro trebalo saznati. Ivica Fröhlich je to spretno pronašao.

"Kod nas stanuje jedna trgovačka pomoćnica koja je namještena na tržnici!" izvještavao je Ivica. "A ona hoda s jednim čuvarom iz tamnice. Jest, ona je to jučer pronašla. Pokazat ću ti!"

Popodne su obojica stajali pred mračnom prednjom stranom zatvora. Ivica je pokazao na prozor sa rešetkama na drugom katu:

"Iza njih on sjedi!"

"Čini se da je prozor iza rešetaka otvoren!" razmišljao je Pitter. "Tu se nešto može učiniti."

Preostali dio dana stalno je mislio na to kako bi pomogao zatočeniku. Naravno, mora se prokrijumčariti jedna turpija. U pustolovnim romanima ona se najčešće ispekla u kruhu. To se može učiniti. Ali kako da svećenika dobijemo dolje, kad su rešetke tako visoko? On bi morao imati neko uže, a to se ne može tako lako ispeći u kruhu.

Napokon, kad je dječak već duže ležao u svojoj visećoj ležaljci, došlo mu je rasvjetljenje. Da, tako bi moglo ići! Najradije bi svoj plan još u noći izveo, ali sad se ne može ništa učiniti....

+

Drugog poslijepodneva kapelan Meister sjedio je u svojoj ćeliji, pošto je opet izdržao jedno dugo preslušavanje, kad iznenada doleti nešto kroz prozor posve blizu njegove glave. Začuđen pogleda za tim i nađe ceduljicu, koja je bila omotana oko jednog kamena i na kojoj je nespretnim slovima bilo napisano:

> Sutra ćemo u bijelom kruhu prokrijumčariti jednu turpiju u Vašu kajitu. Njom ćete prepiliti rešetke! U noći će opet jedan kamen letjeti kroz Vaše okno. Na njemu ćete naći svileni konac. Kad ga povučete, držat ćete naskoro debelo uže u rukama,po kojem ćete se dolje spustiti. Dajte odgovor! Stojimo dolje i čekamo!
>
> Gusari iz Tortuge

Unatoč svog lošeg položaja, preletjelo je jedna svijetla zraka preko zatvorenikova lica. Tada je uzeo mali komadić olovke, koji je također bio pričvršćen za kamenčić, i brzo iza toga čitali su Pitter i Božidar:

> Dragi dečki!
>
> Dobro ste smislili, ali ono što vi hoćete potpuno je ludo. Ja sam vam uvijek govorio da previše čitate pustolovne romane. Zahvaljujem vam za vašu dobru volju, ali vam odlučno zabranjujem da svoj plan izvedete. Ja stojim u ruci Božjoj.
>
> K. M.

"To je ćuška!" zagunđa Pitter. "Ima ljudi kojima se ne može pomoći. No, onda ništa! Ali izdajicu moramo razotkriti!"

"Ja ću Dietera malo špijunirati!" kaže Božidar.

Tri dana kasnije dođe k Pitteru sa svim znacima uzbuđenja i zadihan reče:

"Sad ga imam! Danas popodne vozio se tramvajem, linija 9. Naravski i ja. Hvala Bogu da su kola bila jako natrpana i da sam se mogao sakriti sa svim u njegovoj blizini iza nekog debelog prodavača krumpira, a da me Dieter nije vidio.A što da ti kažem? Pokraj njega sjedio je mladi čovjek,koji je zadnji puta kod Gestapoa, kad su nas saslušavali, tipkao na mašinu."

"Da, i?" silio je pohlepno Pitter.

"Pa, činilo se da su obojica međusobno vrlo prijateljski. Čuo sam kako je pisar rekao Dieteru:

'Dakle, drži širom otvorene oči i uši, i ako što novoga saznaš, dođi odmah k nama'!"

"A što je Dieter rekao?",grozničavo će Pitter.

"On je rekao da će to učiniti i da se oni mogu u njega pouzdati, ali da mora biti vrlo oprezan, jer su u njega posumnjali nekolicina od njegovih drugova, naročito jedan. Time je mene mislio. Ja sam na slijedećoj stanici iskočio. Svakako sada znamo na čemu smo."

"Dakle, onda ćemo svu momčad dozvati na palubu! Velika uzbuna!"

U manje od pola sata skupili su se drugovi. Većina od njih bili su ministranti koji su svome kapelanu od srca rado htjeli pomoći. Tajno zasjedanje održalo se u jednoj napuštenoj stovarišnoj šupi.

Najprije je Božidar izvijestio o svojim opažanjima i znao je sve tako uvjeriti da više nijedan nije sumnjao u Dieterovu krivnju.

"Ali što sada?", zapita Vilim Michels.

"Hulja mora doći ovamo!", zagunđa Pitter. " A ako ne budemo s njime mogli doći na kraj, oderat ćemo mu kožu s sevetorepom mačkom dok ne prizna i izjavi se spremnim da će opozvati svoje klevete."

Većina dječaka bila je s time sporazumna. Samo je Ivica spomenuo da bi stvar mogla gore ispasti, jer bi Dieter sigurno sve skupa odao Gestapou. "A ja sam se tako radovao devetorepoj mački!" žalovao je bolno Pitter, kad su se drugi dječaci složili s Ivicom.

"Ali što sada?"

"Možda bismo stvar trebali reći župniku?" mislio je Vilim.

"Možda bi on dao kakav savjet."

"Neee, to također nije ništa!"zagunđa Božidar.

"Ta poznaješ našeg starog župnika. On bi sigurno rekao: 'Dječice, ljubite se među sobom!' Drugom zgodom mogao bi imati pravo, ali u ovom slučaju ne bi nam to ništa koristilo."

"Krivo ste me shvatili", kaže Ivica Fröhlich. "Nisam protiv toga da Dietera dovedemo ovamo. Ja sam samo protiv devetorepe mačke. Ali ako ga pošteno prestrašimo, već će popustiti. Idem k njemu i dovest ću ga ovamo! Ako mu kažem da će se održati tajni sastanak zbog kapelana, sigurno će doći da špijunira. Tada ga imamo! Svi po mogućnosti svežite crnu maramu preko lica. To će više djelovati!"

"Famozno!" poviče Pitter oduševljeno, a Ivica odjuri.

Kad je pola sata kasnije Dieter Grundmann sa Ivicom Fröhlich došao u staru šupu, za njima su se zatvorila vrata. Nekoliko jakih džepnih svjetiljaka osvijetlilo je prestrašenog dječaka, koji je time bio zaslijepljen i jedva je mogao razaznati crne maske. Nevidljive su ga pesnice pograbile, povukle mu ruke na leđa i svezale ih.

"Pa što je?" mucao je Dieter i problijedio kao krpa.

"Ti si traženi izdajica!" odgovori mu Pitter muklim glasom. "Naši su te uhode prisluškivali. Priznaješ li?"

"Ne, ne!" mucao je dječak. "Ja sigurno nisam nikoga izdao. Ja ne! Ja ne!"

"Ako devetorepa mačka zapleše po tvojim leđima, odmah ćeš biti razgovorljiv!" zaprijeti mu glas iz tame. "Svucite mu pulover i košulju!" Dok su jake šake opet pograbile mladog izdajicu, posve blizu vrška njegova nosa zazviždao je deveterostruki bič, koji je Pitter sebi načinio za svoje lično zadovoljstvo.

"Stani! Stani! Sve ću priznati!" poviče uhvaćeni u smrtnom strahu.

"Dobro, onda govori!" odjekne prema njemu. "Jesi li rekao Gestapou da je kapelan Meister nazvao Führera krvavim progoniteljem kršćana?"

"Da, da, ali ... "

"Jesi li Gestapou pripovijedao o našem dogovoru, da ne ćemo teretiti kapelana?"

"Da, ali ... " promucao je Dieter opet.

"Što ali!" zagrmilo je iz tame.

"Pa nama se reklo da moramo Gestapou izručiti neprijatelje države, pa makar to bili naši roditelji, a kapelan je ipak... "

"Što je on?" pita prijeteći maskirani.

"Ne, ja mislim, ja sam mislio, da je i on državni neprijatelj!" kaže isprekidano Dieter tresući se u svim udovima.

"I to ti daje pravo da ga oklevećeš? Nažalost ne možemo te poštediti od devetorepe mačke!" zaprijeti Pitter.

"Dolje sa puloverom i košuljom! Odrapi mu pedeset po golim leđima!"

"Neee, nemojte tući!" jaukao je Dieter. " Sve ću opet popraviti. Kažite mi što moram učiniti!"

"Dobro, sjedni ovdje na škrinju. Tako, ovdje imaš komad papira i nalivpero, a ovdje ti je podloga za papir. Razvežite mu ruke! Tako, a sada piši:

Gestapou!

Ovime izjavljujem, da je sve, što sam rekao protiv kapelana Meistera, moja izmišljotina. Time sam samo htio postati zanimljiv.

"Tako. A sada to potpiši!"

Dieter je brzo izvršavao zapovijedi koje su

mu dolazile iz tame te je u svijetlu džepne svjetiljke pisao što su mu diktirali.

"Ako dođeš na misao da Gestapou kažeš samo jednu jedincatu riječ o našem dogovoru, dobit ćeš ne samo pedeset, nego sto sa devetorepom mačkom po golim leđima. A sada možeš ići."

U slijedećem trenutku gurnuli su Dietera pred vrata, a kad je Ivica kroz jednu pukotinu pogledao za njim, vidio je kako dječak trči takvom brzinom kao da ga svi đavli gone.

"Jest i ostaje ipak opasna stvar koju smo učinili!" kaže Vilim nakon nekog vremena, dok su dječaci uživali u svojoj pobjedi. "Ako opet bude igrao izdajicu, sve će nas strpati u popravilište."

"Ne će nas izdati!" strese Pitter glavom. "Za to ima preveliko poštovanje pred mojom devetorepom mačkom!" Milo pogladi devet remenova, od kojih je svaki bio providen sa jednim čvorom, i samo je žalio što ih nije mogao posvetiti kod ove sjajne prilike.

Tada su se dječaci razišli. Pitter je pismo stavio u kuvertu i lično ga bacio u poštanski sandučić policijskog predsjedništva.

Već drugi dan bio je Dieter Grundmann pozvan pred Gestapo.

"Potječe li taj papir od tebe?" dahtao je isljednik. Dieter kimne.

"To si dakle ti napisao?" Dieter kimne ponovo.

"Tko te je prisilio da takvo pismo napišeš?"

Jedan časak dječak je bio u napasti da sve izda. Ali tada se pun groze sjeti devetorepe mačke i kaže:

"Nitko me nije prisilio!"

"Dakle znači da si nam lagao?" zagrmi gestapovac. Dieter kimne po treći put.

"Marš van, ne mogu više gledati tvoje blesavo lice!" zatuli službenik, dok je Dieter majmunskom brzinom izjurio kroz vrata.

U međuvremenu je ozdravio zvonar i par dana kasnije poručio Potteru, da treba drugo jutro u sedam sati ministrirati. Dok si je dječak još oblačio crvenu haljinu, kapelan Meister stupi u sakristiju, prijazno kimne dječaku, koji je u njega zurio širom otvorenih očiju, te stupi k sakristijskom stolu da obuče misno ruho.

"Vi ste opet ovdje", polako je rekao Pitter sasvim se približivši.

"Kako vidiš!" odgovori svećenik ravnodušno . "Ali sada ćemo najprije odslužiti svetu misu.Nakon toga čekaj na mene. Adjutorium nostrum in nomine Domini!"

"Qui fecit coelum et terram!" promuca Pitter, povuče za zvonce na sakristijskim vratima i pred svećenikom pođe k oltaru.

Kad je kapelan Meister nakon svete mise završio svoju zahvalu, uzme ministranta koji je čekao u svoj stan i pusti ga da mu sve tačno ispriča.

"Bože moj, kakve ste strašne gluposti počinili!" uzdahne kapelan, kad je Pitter završio svoju ispovijed. "Što bi se sve moglo iz toga izleći da je Dieter Gestapcu ispričao zgodu u stovarišnoj šupi! Tada bih ja sigurno otišao u koncentracioni logor. Ali na to sada ne ću misliti. Ako si pak predstavim što bi tada iz vas bilo, prođu me srsi. No da, Dietera ću jedanput lično pozvati na red.

"Taj će sigurno držati gubicu!" naceri se Pitter.

"Ne upotrebljavaj takve izraze!" izgrdi ga kapelan. "Ali sada ćemo skupa popiti kavu. Jedno vam

hoću reći. Vi ste najveći idioti koje sam ikada sreo, ali nešto sam ipak ponosan na vas."

Tako je opet uspostavljen mir. Pitter je jeo s tako zdravim apetitom, da je kapelan još dvaput morao naručiti. No njegova ga je sestra rado posluživa, jer je slutila da su Pitter i ostali ministranti bili u vezi s otpuštanjem njezina brata. Stvarno je kapelan Meister Dietra Grundmanna lično pozvao na red i pokazao mu kako je bijedno i ogavno ako se nekoga izda ili dapače okleveće. Ne, on ga nije grdio, kao što bi Dieter sigurno očekivao. Ali baš njegova dobrota svladala je dječaka. Tako je u suzama priznao da se dao od drugih nahuškati, i da ga je zato izdao, da se naročito istakne. Ali ubuduće ne će se više svećenik trebati na njega potužiti.

"Daj mi ruku!" kaže kapelan. "Tako, i sada je sve u redu!"nastavi, dok je držao drhtavu dječakovu ruku.

O toj čitavoj stvari ne će više nitko govoriti. Niti ja niti koji od tvojih drugova. To je moje obećanje!"

Tada Dieter Grundmann uspravi pogled i lagano napusti sobu.

\+ + +

IVICA HOĆE OTKAZATI

"Otkazujem, gospodine kapelane!" istisne Ivica, čitavim tijelom tresući se od srdžbe.

"Tako, tako, ti otkazuješ?" ponovi svećenik koji je u sakristiji spremao najpotrebnije za pričest bolesnika. "Poput sluge kojemu se kod njegova gospodara više ne sviđa otkazuješ službu Gospodinu Bogu. Ivice, to ne bih od tebe očekivao."

"To nema nikakve veze s Gospodinom Bogom, ali da ja u nedjelju ne mogu ići u Kevelaer, to je jednostavno ... "

"No, što je jednostavno? Prostota, hoćeš reći?"

"U svakom slučaju je nepravda!" teško izusti dječak. "Pripadam najstarijim ministrantima i još me nikada niste uzeli sa sobom u Kevelaer."

"I sada si već blizu tome da od srdžbe eksplodiraš, zar ne?" nasmije se svećenik. "Dobro znaš da sam te odredio za hodočašće. Tko bi po tvome mišljenju trebao ostati kod kuće?"

"Pa, Mirko, on je ipak cijelu godinu mlađi od mene!"

"To je istina, ali njegov je otac još u ratnom zarobljeništvu, a njegova majka gine za njim, jer već tako dugo nije ništa pisao. Mirko bi od svega srca želio moliti Gospu u Kevelaeru da mu kući povrati oca."

"Da, ali Toni!" promuca Ivica.

"Toni je jako slab na srce, to znaš, i često po cijele noći oka ne sklopi, jer mu ponestaje zraka. Zar ne misliš, da bi i on to jedanput trebao reći Majci Božjoj? Ti si ipak zdrav, zar ne, ništa ti ne manjka?"

"U zadnje vrijeme imam kašalj", sjećao se ministrant. "I igram također u Toto...!"

"U čemu igraš?"

"Pa, u Toto, u sportskoj prognozi. I tu mi Gospa također može pomoći!"

"Da ona i u takvim potrebama pomaže, o tom ne stoji ništa u lauretanskim litanijama, a tu lutriju bolje da napustiš. To nije za djecu."

"Naskoro će mi biti četrnaest!" pohvali se Ivica uvrijeđen. "Ali Andrija bi ipak mogao ovdje ostati!"

"Čuj me, Ivice!" odvrati kapelan ozbiljno. "Andrijina je majka teško bolesna. Ja sam upravo na putu da je providim. Već godinama je mnogo, mnogo bijede u kući. Mogu li Andriji uzeti tu utjehu, koju je Kevelaerska Gospa za njega pripremila?"

Ivica je ostao dužan odgovor i smeteno je oborio pogled.

"Obuci se, pratit ćeš me dok nosim poputbinu!" zapovjedi svećenik. "To neka bude tvoja posljednja služba prije nego ostvariš svoj otkaz."

Mrmljajući skoči Ivica u crveno odijelo i stegne nad njim bijelu roketu. Tada zapali fenjer, pograbi zvonce i pred svećenikom stupi k oltaru.

"Ja ipak otkazujem!" promrsio je nečujno kroz zube dok je svećenik stavljao u burzu tijelo Gospodnje.

"Ja ipak otkazujem!" škrgutao je kod svakog koraka koji je učinio, ali je ipak prema starom mi

nistrantskom običaju bio bijesan na svakoga koji na njegov znak zvoncem ne bi pokleknuo. A zašto ? Iz pobožnosti sigurno ne! Uopće nije mislio na to, da onaj, koji bez pobožnosti prolazi pokraj, vrijeđa Spasitelja, već se sam osjećao povrijeđenim,jer je on ipak zvonio, a drugi se tako ponaša kao da od toga ništa ne čuje.

"Ipak otkazujem!" opet je gunđao, kad su zaokrenuli u ulicu u kojoj je stanovao Andrija. " Ima napokon i drugih ministranata koji bi mogli ostati kod kuće. Ali kapelan ima svoje ljubimce, to se zna!" On će mu to već reći kad budu opet u sakri - stiji.

Unišli su u bijednu kuću u kojoj je stanovao Andrijin otac nadničar Breuer. Ivica je skupio nos kad se uspinjao klimavim stepenicama. Dobro je koji puta da ministranti dobiju koji dinar , ako prate svećenika kad nosi poputbinu. Stari mu je Schulte prošli puta stisnuo u ruku čak sijelu stotinjarku, za što će Ivica ispuniti dvije sportske prognoze. Ali ovdje sigurno ne će dobiti ni prebijene pare.

Svijeće su već gorjele kad su svećenik i ministrant ušli u bolesničku sobu. Bože moj, kako je bila blijeda gospođa koja je ležala ondje na crvenom jastuku! I kako je teško disala! Sklopila je ruke i nije skidala pogleda sa skuposjene burze koju je svećenik sa strahopočitanjem položio na stol. Kao i uvijek ministrant je morao iz sobe, jer je svećenik trebao saslušati ispovijed

U kuhinji je sjedio nadničar sa svoje troje djece, od kojih je Andrija bio najstariji.Ivica je kimnuo prijatelju i s priličnom zabrinutošću opa - zio da ovaj ima vlažne oči.

"Hoće li majka opet biti zdrava, kad je Spasitelj k njoj došao?" pitala je Katica, Andrijina sedmogodišnja sestrica. "U Svetom Pismu piše da je ozdravljivao sve bolesne. Zar to sada više ne može?

"Kako da ne, on može majku opet ozdraviti",potvrdi otac i čvrsto stisne tvrde prste kao na molitvu. "Moramo ga samo od srca moliti da to učini."

"Ja svako jutro i svaku večer molim za majku" kaže djevojčica.

"Ja takođel moliti!" sricala je trogodišnja Biserka, koju je otac držao na krilu.

"Da svi mi molimo!" veli otac. "Dragi Bog će već pomoći."

"Ti moraš također za majku moliti!" okrene se Katica k Ivici, koji je bio u crveno obučen. " Ti si ministrant i uvijek si sasvim blizu dragoga Boga. Kad budeš opet kod mise ministrirao, moraš i za majku moliti!"

"Da, da!" mucao je Ivica i posramljen mislio je na to da on zapravo hoće otkazati.

"Andrija je također ministrant!" brbljala je dalje sedmogodišnja djevojčica. "I on u nedjelju ide u Kevelaer i molit će kod Majke Božje za našu majku."

"Ja takođel Tevelaer isla!" zaćurlika djevojčica na očevom krilu. No Andrija je Ivicu gledao malo nesigurno, jer je znao kako bi ovaj rado bio na hodočašću.

"Da, svi ćemo mi jako moliti za majku!" kaže nadničar. "I svaki neka doprinese k tome još i neku žrtvu kako god zna i može. Možda nas dragi Bog usliša i ne dozvoli da majka umre."

Sada svećenik otvori vrata, pusti da uđe ministrant i ukućani bolesnice. Ivica je kao obično mo

lio konfiteor, ali kod mea culpa posve nehotice udarao se jače nego inače u svoja prsa. Tada je zvonio srebrnim zvončićem, dok je svećenik davao bolesnici tijelo Gospodnje.

Kod slijedećih molitava zadubio se u razmišljanje. O moj Bože, kad bi i njemu sada kod kuće umirala majka! Srce se steže na tu pomisao. Jest, tada bi i on navaljivao na nebo da ona opet ozdravi. Kriomice je gledao preko k Andriji, kojega mu j e od srca bilo žao.

I prijatelj je bio zapao u duboko razmišljanje. Žrtvu, rekao je otac. Kakvu žrtvu da on doprinese? On nema što pokloniti. Njegov džeparac već je davno upotrijebljen da se njime majci načini neko olakšanje. Andrija nije sebi ništa priuštio, samo da majci može pomoći i razveseliti je. Ali on bi ipak mogao ... ! Srce se dječaku ukočilo na pomisao koja mu je iznenada došla. Dragi Bože, jest, to bi bila žrtva! Veće ne bih mogao zamisliti.

Međutim je svećenik svetim uljem pomazao bolesničina osjetila, dao joj posljednji blagoslov i udaljio se s nekoliko prijaznih utješljivih riječi. Odložio je roketu i štolu i dao ih Ivici da ih nosi.

"Ti ćeš poslije doći!" kaže. "Ja ću još samo u susjedstvu posjetiti jednog bolesnika."

Kad je ministrant nešto zbunjen htio otići, jer nije pravo znao što bi još trebao reći, zadrži ga Andrija. "Ivice - kaže - ti si sigurno s time računao da ćeš s nama putovati u Kevelaer?"

"Oh da!"izusti Ivica pocrvenivši. O da prijatelj opet započne!

"Da", upadne sada Andrija također u mucanje. "Ja sada zapravo ne mogu otići, jer mi je majka tako bolesna. Želiš li mjesto mene ... ?"Hvala Bogu,

i to je izrekao. Ivica sigurno nije primijetio kako mu je neizrecivo velika bila ta žrtva.

Jedan ga je trenutak prijatelj gledao bez riječi.

"Želiš me pustiti da idem mjesto tebe?" izgovori zastajkujući. "Misliš li to ozbiljno?"

"Jest, ozbiljno mislim!" kimne Andrija. Ivica je jedan čas razmišljao. Tada bi sve bilo dobro ! To je bila njegova najveća želja. Zašto se Andrija odriče jedne takve radosti? Dječaku je pomalo svitalo da prijatelj time hoće pridonijeti žrtvu, i to jako veliku. Ali ne, Ivica to ne želi!

"Andrija", prozbori, "ti si u Kevelaeru htio moliti za svoju majku!"

"Da, naravno!" odvrati dječak. "Ali ja mislim da me Majka Božja čuje i ovdje, a ti si tako rado htio ići! Dakle samo idi mjesto mene! Ja tada ostajem ovdje."

"Andrija!" kaže Ivica tiho. "To ne mogu prihvatiti. Uostalom toliko i ne želim putovati u Kevelaer."

"Kako to?" čudio se Andrija.

"Ti dobro znaš da igram Toto. Želio bih još čuti izvještaj o nogometu i zato ne mogu poći. Ako dobije Schalke 04 i Katernberg zabije jedan bijeli ma, i ako Fortuna igra neriješeno, onda je sigurno moj zgoditak među prvima. Tada ću si kupiti auto i mogu ići u Kevelaer kadgod zaželim.Razumiješ li to?"

"Da, ako stvarno ne ćeš!" odgovori Andrija, a Ivici se učinilo kao da ga je čuo kako je kriomice odahnuo. "Želim ti uistinu mnogo sreće u Toto. Kad bih i ja imao kada mnogo novaca, mogao bih poslati majku u Schwarzwald na klimatsko liječenje,što joj je doktor već odavno propisao. Ali ja uopće nemam novaca za Toto."

"Ipak još sasvim sigurno ne znam hoću li dobiti!" priznao je Ivica. Tada pruži prijatelju ruku i udalji se.

Slijedeće nedjelje kao obično pojavio se u sakristiji za ministriranje.

"No no, ja mislim da si ti htio otkazati?" kaže kapelan začuđen.

"Predomislio sam se!" odvrati Ivica i obučo se.

"Andrija je rekao da ti je ponudio da ideš mjesto njega?" istraživao je svećenik dalje. " Ali ti si rekao da više nemaš volje. Kako je ondastim?"

"U međuvremenu mi je na pamet pala sportska prognoza!" odgovori Ivica kratko.

"Zar je to zaista jedini razlog?" ustrajao je kapelan. Sad se Ivica okrene k svećeniku i kaže:

"Andrija je samo htio pridonijeti žrtvu za svoju majku, a to nisam htio prihvatiti."

"Inače bi ti ipak rado išao, zar ne?"

"Da, inače svakako!" odvrati dječak tiho. Tada svećenik nije dalje pitao. Znao je da je sada Ivica sam preuzeo tu žrtvu na sebe. U njegovim se očima kriomice zaiskrilo, kada se prekrižio, uzeo kalež i otišao k oltaru.

Popodne je Ivica sa svojim ocem sjedio kod zvučnika i slušao nogometne rezultate. Schalke 04 je izgubio. Katernberg isto tako, ali Fortuna je igrala neriješeno, i dalje se sve tačno slaže kako je Ivica bio napisao na listak.

"Imam osam pogodaka. To znači pobjedu u trećem rangu!" ovao je dječak i započeo takav divljački indijanski ples, da se majka lomeći ruke pojavila u predsoblju, jer je mislila da se dogodila nesreća.

"Dobio sam u trećem rangu!" klicao je Ivica i

skočio je majci tako jako oko vrata da ju je skoro srušio.

"No, no, malo mirnije mladi konjiću!" umirivao je otac. "Mogu ti otvoreno reći da nisam prijatelj svega toga što si složio. Da sam to prije znao bio bih ti zabranio da ispunjavaš listak."

"Ali sada, sada se i ti veseliš što će doći hiljadarke?" smijao se Ivica.

"Hiljadarki uopće nema u trećem rangu."

Ivica je nestrpljivo očekivao rezultate u Toto. Tako je bio napet da uopće nije našao vremena da drugove pita za hodočašće. Ali kada mu je Andrija sav sretan saopćio da se majčino stanje znatno poboljšalo i da je sigurno pomogla draga Gospa, iskreno se radujući zajedno s prijateljem stisnuo mu je ruku. Istom u srijedu stajao je u novinama rezultat od Toto. U trećem rangu bilo je 317 maraka (+) Ivica je svoj zgoditak lično donio sa pošte.

"Sad smo bogati!" hvastao se, kad je majci na stol položio novac.

"A što ćeš učiniti s tolikim novcem?" pitala je majka.

"Još tačno ne znam. Za to se može dobiti odličan bicikl sa tri brzine, svjetiljkom, slobodnom osovinom i stražnjom kočnicom. Što ću sa ostatkom učiniti još ne znam."

"Onda samo dobro promisli!"

Slijedeće je noći Ivica prilično loše spavao. Neprestano mu se vrtjelo po glavi što će učiniti s tako mnogo novaca i svaki puta došao bi do drugog zaključka.

Ali kad je u nedjelju zajedno s Andrijom kle-

(+) u našem novcu 63.4oo dinara

čao pred oltarom, iznenada ga je saletjela misao koja ga je tako zbunila da je davao potpuno krive odgovore, i da nije bilo Andrije, teško da bi s pristupnim molitvama došao do kraja. Kod pristupnih molitava bila je to tek misao, kod prikazanja Ivica je bio prilično sklon da je slijedi, kod pretvorbe već se napola odlučio, a kad je primio tijelo Gospodnje, obećao je Spasitelju da će tako učiniti.

Još istoga jutra obitelj Breuer je u svom pretincu za pisma našla debelo pismo, a kad je otac otvorio omot, uzeo je iz njega 317 maraka i jednu ceduljicu, na kojoj je dječjim rukopisom bilo napisano:

Za klimatsko liječenje u Schwarzwaldu!

Neznanac!

Gospodin Breuer nije znao što bi rekao. Ali je zato Andrija bolje znao tko je bio nepoznati dobročinitelj.

"Novac potječe od Ivice. Tačno 317 maraka dobio je na sportskoj prognozi, a osim toga i prilično je slab u pravopisu."

"Ta, ali to ne možemo preuzeti. Ivica ne može raspolagati sa tako velikim novcem. Tko zna što će njegov otac na to reći? Odnijet ću mu to natrag." Ali trgovac kožom Vermoolen, Ivičin otac, odlučno je odbijao da novac primi natrag.

"Najprije sam bio srdit što je dječak igrao u Toto, ali sada me ipak raduje. Od njega veće radosti još nisam doživio."

Ivica je bio skroz-naskroz crven kad su ga pozvali. Kad se ne bi radilo o laži, on bi lako pore kao da je on onaj neznanac. O pohvali nije ništa

htio znati, jer bi i Andrija isto tako učinio, oni su konačno obojica prijatelji i ministranti. Otac Vermoolen uzeo je ceduljicu u ruke i rekao smiješeći:

"Kad bi tvoj učitelj čitao tvoje pismo, sigurno bi ispod napisao jednu debelu dvojku , jer se liječenje ne piše sa mekanim ć nego sa tvrdim. Ali vjerujem da ti je dragi Bog jednu dobru ocjenu upisao u tvoj tekući račun."

"A ja sam mu htio otkazati!" mucao je Ivica raskajan.

+ + +

MINISTRANTI PO ČITAVOM SVIJETU

U ZEMLJI RAZBOJNIKA

Duboko udahnite! Nemojte si slomiti jezik, ali ja nažalost to ne mogu promijeniti. Mjesto o kojem vam moram govoriti zove se Litjadshuang i leži usred kineske zemlje. Tamo je bilo mnogo razbojnika.

Dugo je bilo jahanje koje je pater Henninghaus, jedan sin Crvene Zemlje i s isto tako dugom crvenom bradom, morao poduzeti da dođe do sela s tako teškim imenom. Usto je životinja na kojoj je jašio bila tako mršava, da si joj mogao očenaš propuhati kroz rebra. Sa sjevera i juga čule su se eksplozije i puškaranje, čime se htjelo prestrašitu razbojničke družine koje su lutale naokolo. Pater Henninghaus pograbio je svoju debelu krunicu čvrsto odlučivši da je prvom razbojniku baci u glavu. No susreo je samo jednu staru ženicu i jednog kulija s njegovim ručnim kolicima. Konačno je stigao do male kineske postaje koju je pater trebao posjetiti. Kličući su ga pozdravljali kršćani i katekumeni, ali osobito djeca, dok su pogani iz pristojne udaljenosti znatiželjno promatrali. Ponosno su vodili misionara do bogomolje. O jao, to uopće nije ličilo na crkvu, a još manje na kapelu. Bila je

to samo jedna slamnata koliba, kojoj je mjesto vratiju služila ispletena slamnjača, dok je nekoliko rupa na zidu označivalo gdje bi trebali biti prozori. Strop je bio tako nizak, da je pater Henninghaus dobio nekoliko kvrga.

Jedan mali dječarac, uzmimo da se zove Drago, jer vi ne biste bili u stanju izgovoriti njegovo teško kinesko ime, priljubio se uz svećenika i rekao:

"Vidiš, to je oltar, a ja sam ovdje sakristan i ministrant."

"I ti to stvarno znaš?" pita svećenik začuđen.

"Ranije sam bio u jednom drugom selu gdje me je bijeli otac to naučio."

"To me zaista vrlo raduje!" kimne svećenik. "Dakle, sutra mi možeš ministrirati kod svete mise."

"O da, s najvećim veseljem!" ovao je dječak. Otada se više nije micao od svećenika. Smatrao se kao nekim njegovim tjelohraniteljem.

"Ali ja ti ne mogu dati nikakvu zemaljsku plaću," kaže pater, a dječak odvrati iskesivši zube:

"Nije to ništa loše, ako nemaš novaca."

Tada otrči, ali se odmah vrati i pruži misionaru šaku punu žute prašine.

"Što to treba da znači?" upita svećenik.

"Dahni na to!" odvrati dječak.

Kad je pater Henninghaus prilično iznenađen to učinio, dječan učini jako kiselo lice i kaže:

"Ali ta to je još uvijek prah, a meni su kazali da bijeli oci mogu zemlju u srebro pretvoriti samo ako dahnu na nju. Dakle to se ne slaže. No, ništa zato!"

Uostalom razgovor s dječakom se naskoro završio, jer su se odrasli natiskivali oko svećenika i

predočivali mu sve opasnosti kojima su izloženi zbog razbojničkih bandi koje kruže naokolo.Ono što su pripovijedali bilo bi dosta da prestraši i hrabrog čovjeka, tako su to bile strašne stvari.

"Ah, bijeli oče!", jadikovao se čovjek potpuno obrijane glave, "cijela jedna razbojnička banda koja se nedavno borila sa kapetanom Jiom i ubila osam vojnika, odsjela je u kući jednog bogatog seljaka udaljenoj odavde oko petstotina koraka. Seljak se ne usuđuje da im zabrani ulaz. Oni će ga potpuno uništiti, a možda će i nas posjetiti."

"Stojimo u ruci Božjoj!" tješio ih je svećenik.

Noć je bila puna buke i opasnosti. Šezdeset je muževa stražarilo te su gotovo neprekidno pucali da prestraše razbojnike. Naravno da se na san nije moglo ni pomisliti.

Drugo je jutro Drago stvarno ministrirao svećeniku kod svete mise i to je obavio tako spretno i tako pobožno da svećenik nije štedio s pohvalama. Dakako da se sveta misa služila u velikom siromaštvu. Kao oltar služio je jedan neizblanjani stol. Za svijećnjake upotrijebili su svjetiljke koje su ranije služile za žrtve pređima, malene kamene konjiće sa bodljom na leđima na koju su se utaknule svijeće.

Slijedeći dan svećenik je opet morao otputovati da posjeti druga mjesta. Razbojnici se nisu pojavili. Drukčije je bilo malo kasnije, kad je svećenik htio u Litjadshuangu prikazati svetu misu. Ovaj put morao je biti spreman na najgore.

Mali ministrant Drago pripovijedao je misionaru kako su prije nekoliko dana dvojica kršćana pozvali k sebi razbojničkog poglavicu i dali mu tako mnogo rižine rakije da se opio. Tada su ga uz

pomoć drugih ljudi svezali i strpali u zatvor .

"Zar nisu fino učinili?" pitao je Drago i pogledao patra sjajući od zadovoljstva.

"Ne, mislim da nisu pametno učinili, jer sada moramo računati na osvetu tih bandita!" odgovori svećenik tresući glavom.

U noći se pater Henninghaus iznenada probudio. Mali ga je Drago čupkao za rukav i šaptao mu:

"Dolaze, oče! Ja sam ih vidio!"

"Tko dolazi?" pita svećenik još uvijek sanjiv.

"Banditi!"

"Onda pazi da se što prije izgubiš!"

"Ah, radije ostajem ovdje!"

"Brzo, odlazi!" zapovjedi svećenik ponovo.Dječak oklijevajući posluša. Ali tada se već čula divlja dreka. S divljačkim psovkama nahrupio je bandit u sobu uz pratnju mnoštva mračnih likova, koji su opkolili svećenika.

"Vi ste moga brata strpali u zatvor! To ćete okajati, kršćanska pseta!" Time podigne svoju pušku i nanišani u svećenika. Pater Henninghaus je već mislio da mu je došao posljednji čas, no prije nego što je razbojnik okinuo, odjekne hitac iz puške koju je ovaj nosio na leđima. Sasvim pokraj njegova uha zazuji tane u slamnati krov kolibe.

Jedan je čas poglavica razbojnika stajao kao okamenjen i zurio u svećenika. Mislio je samo na to da je svećenik svojim čarolijama okinuo pušku. Drhtureći cijelim tijelom pao je na koljena i molio za oproštenje. Tada je na vrat na nos sa svojim drugovima napustio kolibu.

"Mora da me je spasio sam sveti anđeo čuvar!" mrmljao je svećenik sav zapanjen nad čudnim preokretom, ali tada je čuo tiho smijuljenje koje je

dolazilo od vratiju.

"Taj anđeo čuvar bio sam ja!" smijao se Drago. "Ja sam okinuo pušku i tako te spasio. Ti si me otposlao, ali sam se ja kod ulaza zadržao i mogao ti pomoći u zadnji čas! A sada možeš u miru dalje spavati. Banditi se više ne će povratiti!"

+ + +

DIVLJAK IZ DŽUNGLE

Jednoga su dana volovska kola na dva točka dotutnjila u dvorište indijskog misijskog grada Bhagora. Čovjek koji je upravljao spregom pitao je za upravitelja samostanske škole. Odveli su ga patru Calenbergu, Evropljaninu, koji ga je pitao što želi.

"Hoću ti prodati svoga sina, padre Saheb!" odgovori čovjek, uzgajač kukuruza, koji je usred džungle obrađivao svoja polja. "Što mi daješ za to?"

"Deset rupija!" odvrati svećenik. "Ali mi ga moraš onda ostaviti za šest godina, da svu školu prođe i da može postati kršćanin."

"Možeš ga zadržati doklegod hoćeš!" uzdahne otac. "Ništa ne mogu od njega učiniti. On je kao divlja mačka. Vidjet ćeš."

"Gdje ti je sin?" upita misionar.

"Dođi sa mnom, padre Saheb!"

Pošli su zajedno do volovskih kola sa kojih je sada seljak skinuo jedanaestgodišnjeg derančića, koji je na rukama i nogama bio sputan jakim platnenim trakama. "Morao sam ga svezati, padre Saheb",

protumačio je otac. "Inače bi mi već sto puta pobjegao, a ja ipak trebam deset rupija da mogu platiti zakupninu za svoja kukuruzna polja. Najbolje bi bilo da ga za prvo vrijeme zatvoriš u neki kavez, jer ga inače uskoro više ne ćeš vidjeti, a ja ne želim da misliš da sam te prevario."

"No, onda razveži malo dečkića!" kaže svećenik, koji je jedva prikrivao osmjeh.

Seljak je oklijevajući prišao izvršenju zapovijedi. No tek što se dječarac osjetio slobodnim, već je svom brzinom odjurio.

"O Sahebu, evo vidiš! Ja sam ti rekao!" mucao je seljak.

"No, vidjet ćemo!" smijao se pater Calenberg. U velikim je skokovima poletio za bjeguncem i nakon kratke trke ga uhvatio.

Mali Indijac zaprepašteno je buljio u svećenika, ta on je sam trčao kao lasica. Ni veliki momci nisu ga u džungli mogli uhvatiti. Dakako da dječak nije mogao znati da je pater Calenberg kao student u Evropi bio prvak u trčanju na četiristo metara. Jedva se dječak od svoga iznenađenja oporavio, kad je poput divlje mačke počeo oko sebe udarati i gristi i grepsti, tako da je svećenik morao upotrijebiti sve snage da ga zadrži. Za prviput uzeo ga je sa sobom u kuću. Seljak je primio svojih deset rupija, nakon čega se opet uspeo na svoja volovska kola i zadovoljan odvezao.

Novog pitomca u samostanskoj školi nazivali su Franjo, jer je pater Calenberg mislio da će ime blagog i dobroćudnog sveca dobro utjecati i na dječaka iz džungle.

Najprije se činilo dakako da se to ne će obistiniti. Nakon nekoliko uzaludnih daljnjih pokušaja

bijega Franjo je doduše ostao u misijskoj kući, gdje mu je prijala dobra kuhinja, ali je zato u školi sada svaki dan bilo divljačke tučnjave. Ako je tada došao misionar i tako jedno pola tuceta malih Indijaca stajalo pred njim raščupane kose i krvavih noseva, tada je uvijek jedan te isti bio začetnik i zločinac - Franjo, dječak iz džungle.

Jasno da se takvo divljaštvo moralo kazniti, ali se činilo da je Franjo neosjetljiv za ikakvo kažnjavanje. On bi samo zaškrgutao zubima, stresao se, pošto bi primio svoju porciju batina, kao pas kojeg su bacili u vodu, i prkosno otišao. Svećenik je naskoro uvidio da sa strogoćom kod dječaka neće ništa postići te je zato pokušao s dobrotom.

Često je divljaka uzimao k sebi u sobu, nagovarao ga, pokazivao mu slike trpećeg Spasitelja i poticao ga da moli za dobrostivo srce. I eto, svećenikova je dobrota slomila prkosnu dječakovu narav. Kad mu je pater Calenberg opet jedanput s a svom ljubavlju govorio, činilo se da Franjo sluša potpuno nezainteresirano. Kao obično nije ništa odgovorio i činilo se da će ostati kod svoje prkosne šutnje. Zabrinuti pater rekao mu da ide. Ali Franjo ne ide, i kad je misionar ponovio svoj zahtjev, Franjo je briznuo u grčevit plač. Tada je bez riječi otišao. Kroz par dana svojski se je trsio da bude dobar. Ipak je staro divljaštvo razrušilo sve nasipe. Raskajan, sam se prijavio patru i priznao d a je jednog druga nemilosrdno izmlatio.

"Kako ću to postići, da ne dođem više u nijednu svađu?" pitao je posve blijed od nutarnjeg uzbuđenja. Svećenik je dirnut odgovorio:

"Da, to ne možeš sam učiniti, tu ti mora Bog pomoći."

Od onog dana Franjo je svaki dan obavljao križni put i žarko molio da trpeći Spasitelj i njemu dade blago srce. To je bilo vrijeme kad je bio kršten i skoro iza toga pripušten k prvoj svetoj pričesti. Divljak iz džungle bio je kao preporođen. Pater Calenberg je davno spoznao da se pod surovom , oporom korom krije krasna, plemenita duša, jaka volja i izvanredna duševna nadarenost. On je bio najbolji đak, jer je sve svoje drugove uskoro daleko prestigao. Usto je bio najokretniji, najhrabriji i najsposobniji od svih. Kad je jedanput kabao za vodu pao u duboki bunar, Franjo je zaronio i izvadio ga. Penjao se poput divlje mačke, plivao kao riba, znao je otkriti trag divljači kao nitko drugi.

Velika je želja rasla u toj svojevrsnoj dječačkoj duši. Htio je postati ministrant, htio j e pripadati izabranima koji su u crvenom i bijelom odijelu klečali kod oltara posve blizu Spasitelja. Pater Calenberg mu je obećao da će ga primiti u ministrantski zbor ako se ubuduće bude suzdržavao od svoje srdžbe koja je još uvijek na mahove znala provaliti. Sve se činilo da će dobro ići. Jednog dana pater Calenberg uzme ga sa dosta drugih učenika sa sobom u lov, jer je zaliha u misijskoj kuhinji išla kraju. Haj, to je bila šala za male Indijce! Kao mačke penjali su se na najviša drveća t e su uskoro otkrili stado srna. Velikom vještinom šuljali su se prema divljači, Franjo pred svim drugima.

"Daj mi da pucam, oče!" molio je dječak i z džungle svećenika, koji mu pruži pušku. No prije nego što je Franjo dospio pritisnuti na okidač, jedan dječak koji se ubo u trn istisne tihi krik. Tada cijelo stado srna nagne u divlji bijeg. S div-

ljačkim urlikom Franjo odbaci oružje, okomi se na nesretnog druga koji je prestrašio divljač, svali ga na zemlju i počne udarati svojim pesnicama. Pater Calenberg morao je upotrijebiti svu svoju snagu da obojicu zazdvoji. Dahteći stajao je Franjo pred svećenikom još uvijek dršćući od srdžbe i bijesa.

"Idemo kući, gotovo je s lovom. Danas više ne ćemo pucati!" zapovjedi misionar. Kako su prije s veseljem pošli, tako su se sada šuteći i s nijemo obješenim glavama dječaci vraćali kući.

Slijedećih dana pater Calenberg nije nijednom riječi spominjao tučnjavu. Čekao je da se Franjo sam kod njega opravda. Treću večer stvarno se pojavi krivac, prizna svoju krivnju i nadoveže dršćući cijelim tijelom:

"Sada sigurno ne smijem uopće postati ministrant, oče. Nisam dostojan da klečim kod oltara."

Tada svećenik pristupi sasvim blizu pred njega, visoko mu podigne glavu za bradu i kaže:

"Moraš izdržati tri mjeseca kušnje. Nadvladaš li srdžbu u tom vremenu, smiješ postati ministrant!"

Sada učini dječak nešto što još nikada nije bio učinio. Sagne se i poljubi patru ruku. Franjo je stvarno izdržao svoju kušnju. Nakon tri mjeseca po prvi je puta klečao pred oltarom u crvenom odijelu. Tako je velika bila njegova sreća te se činilo da je ne će moći podnijeti.

+

Godina je za godinom prolazila. Franji je sada bilo sedamnaest. S ocem ugovoreno vrijeme već je prošlo.

"Sada možeš opet kući!" kaže pater Celenberg. "Tvoj otac sve više stari te ćeš mu ti biti dobra

pomoć. Oženit ćeš se i postati otac dobre kršćanske obitelji."

Franjo jedan trenutak nije odgovorio. Tada strese glavom i kaže:

"Ne ću se nikada ženiti. Niti želim postati seljak, nego nešto drugo, ali što ti još sada ne mogu reći. Molim te pusti me još jedno vrijeme ovdje. Jednog dana reći ću ti što bih želio postati!" Tada polako izađe iz sobe.

Pater je Calenberg dugo gledao za njim. Slutio je što se zbivalo u duši ovoga mladića. Divljak iz džungle htio bi postati svećenik.

Tada pater klekne na svoje klecalo i pomoli se iz svega srca, da Bog ovom mladom Indijcu pokaže svoj put i da mu dade da se jednoć, kad bude njegova sveta volja, kao svećenik uspne stepenicama oltara.

\+ + +

KUMJAN, CRNAČKI DJEČAK

Kumjan, debeli, zvao se dvanaestgodišnji crnački dječak koji je kao sluga služio afričkom misionaru patru Männersdörferu. Zapravo njegovo je ime loše izabrano, jer se Kumjan nipošto nije odlikovao tjelesnom debljinom. Nasuprot, bio je okretan, tanak dječačić, gibak, lukav i svome gospodaru vrlo odan.

Pratio ga je na svim njegovim putovanjima. Nosio je njegovu poljsku čuturicu i njegovu pušku sačmaricu, svojim oštrim očima opazio bi svaki trag

divljači u stepi i prašumi, pokazao mu svaku pticu i majmuna od kojih bi se mogla učiniti dobra pečenka. Navečer bi u trenutka postavio putni šator, patru donio vode da rashladi bolne noge, između njegovih prstiju odstranio dosadne pješčane buhe (+), kuhao i prao, krpao i popravljao, vreću za spavanje punio suhom travom da misionar u hladnim noćima ne zebe, nad poljskim krevetom razapinjao mrežu protiv komaraca moskita, išao, ako je bilo potrebno, u lov na štakore i miševe, da pater ima mir, a kad je njegov gospodar spavao, obavljao je pripreme za slijedeći dan hoda. Tako je crni dječak svećeniku stvarno bio neophodno potreban. No najveća radost za Kumjana bila je ako je mogao patru ministrirati kod svete mise. Tada se uistinu osjećao sav sretan, iako je bijedni dječak mnogo teških časova doživio u svom djetinjstvu.

Kumjan bi mnoge i mnoge sedmice mogao pričati kako su mu miševi i štakori bili jedina hrana. Zbog siromaštva otac je morao čak majku prodati jednom stranom plemenu za vreću kukuruza. Napokon je otac donio Kumjana na misijsku postaju, gdje je ovaj našao novi, sretni zavičaj.

Kad je jednog jutra Kumjan opet patru ministrirao u maloj misijskoj crkvici, pojavi se jedan Bantu-crnac koji zamoli svećenika da dođe u selo Ketivum nekoliko sati udaljeno odavde, gdje stari Jenge leži na samrti.

"Tebe je tražio!" kaže glasnik.

"Hoće li lijek ili Božju vodu?" pita pater

(+) pješčane buhe - sarcopsylla penetrans - uvuku se pod kožu, pa ako se kukac ne odstrani, prouzrokuje otrovnu ranu.

Männersdörfer, koji je s tim posljednjim mislio na sveto krštenje.

"Ne znam, Massah!"

"Brzo, Kumjan", okrene se svećenik k svome ministrantu, "pobrini se za poljsku tikvicu sa hladnom kavom! Požuri, ne možemo čekati!"

"Da, da, oče!" kimne dječak revno. "I par kukuruznih pogača da ne ogladnimo na putu!"

Već brzo iza toga oba Božja glasnika bili su na putu. Svećenik je silio da se požure, iako se put uspinjao, a sunce nesmiljeno palilo. Tu i tamo priuštili bi si koji gutljaj iz poljske tikvice ili su hodajući pojeli koji kukuruzni kolač.

"Samo da dođemo u pravi čas!" uzdisao je pater Männersdörfer. "Bolesni Jenge stalno je odbijao krštenje, iako sam ga već često puta opominjao da primi svetu vodu."

"Poznam ga", potvrdi dječak brzo. "Ali on ima tri žene i nije se htio dviju odreći, kako si ti zahtijevao."

Šutke su nastavili svoj put. Bilo je oko podne kad su stigli u Ketivum.

"Hoćeš li biti žalostan, oče, ako je Jenge već mrtav?" pita dječak kad su stigli do prvih koliba.

"Ah, kako ne, to bi bilo vrlo žalosno!" potvrdi pater.

"Tada neka te Bog utješi, jer Jenge ne živi više!" odvrati dječak tužno. Svojim istančanim sluhom već je izdaleka čuo kukanje i naricanje.

Brzo su išli prema kući iz koje je sada i svećenik čuo muklu tutnjavu i bubnjanje po panjevima i prodornu dreku narikača.

"Je li Jenge mrtav?" pita svećenik kad su ušli

u prljavu kolibu od ilovače.

"Zar ne čuješ naricanje?" odgovorili su. Stvarno je svećenik crnca našao mrtva na njegovom ležaju. Preminuo je nekršten.

Pater Männersdörfer iskoristio je ovu zgodnu priliku da rođacima i susjedima pokojnikovim, koji su se sakupili u priličnom broju, održi potresan nagovor o smrti pogana i o preminuću kršćanske duše. Kad se napokon žalostan spremio da pođe, nije više našao svoga dječaka. Zlovoljan propitkivao se za maloga koji je inače uvijek bio tako pouzdan. Već se bez njega htio vratiti, kad se Kumjan bez daha pojavi na ulazu u kolibu i kaže: "Oprosti, oče, posvuda sam tražio bolesnike i našao sam jednoga u zadnjoj seoskoj kolibi. Nije mrtav i možeš ga krstiti da dođe k dobrom Duhu u mjesto vječne radosti. Tako ćeš se radovati i ne ćeš više biti tako žalostan što stari Jenge više nije živio kad si došao k njemu."

Duboko potresen kimnuo je pater na riječi malog vjernog pomoćnika i slijedio ga do kuće bolesnika. To je bila bijedna koliba, krov je bio rastrgan, i zidovi su bili puni rupa i pukotina. Na jednoj od prljavštine otvrdnuloj, potpuno rastrganoj strunjači od bambusovih vlakana ležao je pokraj slabe vatre čovjek koji bi prije bio sličniji kosturu nego živom biću. Netko mu je pod glavu gurnuo pljosnatu bambusovu kladu.

Kad je pater stupio u bijednu kolibu, preko propalog lica usahlog čovjeka prelila se posebna radost.

"Ja te poznam, Massah", kaže tiho. "Zar me ne poznaš?"

No svećenik se uz najbolju volju nije mogao

sjetiti gdje bi već prije bio vidio bolesnika.

"Ja sam jedan od nosača koji su prije jedne godine išli s tobom kroz prašumu u Bekom, gdje si htio sagraditi školu. U šumi si ustrijeljio jednog majmuna tako da smo se svi do sita najeli. Da, ti si nam dapače dao od meda koji su ti poglavice poklonili. Ali sada moram umrijeti."

Pater Männersdörfer govorio mu je o dobrom Duhu čija su djeca svi ljudi, crni i bijeli.

"Zar ti ne bi želio doći k njemu u zemlju radosti?"

"O da, Massah, vrlo rado!" odgovori bolesnik. "Ali ako uzmem Božju vodu, čarobnjak će se vrlo ljutiti i jako će me mučiti. On će to sigurno učiniti kad ti odeš!"

Strah pred crnim vračem bio je tako velik da se bolesnik nikako nije dao sklonuti da se krsti. Napokon mu je svećenik ponudio da ga uzme na misijsku postaju , gdje mu čarobnjak sigurno ne će moći nauditi. Sjajući od radosti oronuli je čovjek pristao.

Još isti dan na jednim nosilima odnijeli su ga na misijsku postaju, gdje se treći dan krstio. Dječak je spremio stolić i ukrasio ga cvijećem i svijećnjacima. Umirući je bio kršten na ime Longin, prema poganskom stotniku koji je pod križem na Golgoti izrekao riječi: "Zaista, ovaj bijaše Sin Božji!"

Drugi je dan umro u miru i pokoju.

Mali je s nekoliko drugih dječaka načinio lijes od bambusovog pruća, u koji su tada položili mrtvaca na ležaj od suncokreta koji je simbol božanske milosti.

"No sada si ipak jednog čovjeka doveo do dobro

ga Duha!" rekao je mali ministrant svećeniku kad su išli na pokop.

"Da, Kumjane", kimne svećenik. "Ali ti si bio anđeo koji me je k njemu doveo."

Nad pokojnikovim grobom podigli su križ na kojem se još danas mogu čitati ove riječi:

Ovdje počiva kršćanin:
Longin Ngamba iz Ketiva,
kršten 4. srpnja 1913,
umro 5. srpnja 1913,

Počivao u miru!

ODRPANAC

Gurnuvši ruke duboko u džepove Pfanner Wendel (+) je zakoračio u župno selo Langen u Vorarlbergu, gdje je u crkvenom okrugu ležalo i imanje njegova oca. Imao je obučene jeftine, iz grubog konopljinog platna satkane hlače, zeleni kaputić, krute cipele s čavlima i veselu kapu s čuperkom, koju je bio nabio na crvenu kosu. Crvena je kosa bila sva njegova žalost. Svaki ušljivac u selu mislio je da ga radi toga može zadirkivati, pa je sva sreća što je dragi Bog dječaka obdario sa par jakih pesnica. Tako se bar mogao obraniti, a onih koji su se još usudili da se za njim rugaju bivalo je sve manje.

Zvonjava je prenula dječaka iz njegovih razmišljanja.

"Gospode", prestraši se Wendel. "Već skupa zvoni, a ja sam morao ministrirati kod večernje pobožnosti za mrtve."

Izvadi ruke iz džepova i počne trčati. Hvala Bogu, na crkvenom trgu pojavio se još i Andrija,

---

(+) Ovaj Pfanner Wendel kao svećenik bio je ispovjednik časnih sestara milosrdnica u Frankopanskoj ulici u Zagrebu. Sada se radi na tome da bude proglašen blaženim. (Op.prev.)

sin seoskog trgovca, koji je snjime trebao ministrirati. Tako barem ne će jedini zakasniti. No kad je Andrija opazio seoskog dječaka kako trči, poviče mu smijući se: "No, crvena lisico, tko je iza tebe da tako trčiš?" Jao, siromašnog Pfannera pogodio je u najosjetljivije mjesto.

"Odrpanac" izusti sav dršćući od srdžbe,te su već čas kasnije oba dječaka stajali spremni za borbu kao dva borbena pijetla.

Zaboravili su na večernju pobožnost. Ovdje se radilo o časti i imenu. To se mora riješiti.

Dječaci su pljunuli u šake, kao što su to već bezbroj puta vidjeli kod starijih, i u slijedećem trenutku pograbili su se za opasače, svaki je nastojao da drugoga izbaci iz ravnoteže i svali na zemlju. Andrija je bio prevejan dječak koji je poznavao sve trikove i smicalice kod hrvanja, ali mu je Wendel svojim jakim pesnicama uvijek izmicao. Wendel se borio sa svim bijesom, trgovčev sin naprotiv mirno i promišljeno.

Tako se žestoka borba vodila amo tamo po crkvenom trgu, dok su vjernici u crkvi već davno molili prvu deseticu žalosne krunice. Konačno seljačić skupi svu svoju divlju snagu, podigne Andriju uvis i tresne ga o zemlju. Već je bio nad njim,pritiskao ga dolje, počeo ga daviti i stalno je ponavljao:

"Opozovi crvenu lisicu! Čuješ li?"

Kad bi Andrija i mogao pisnuti, procijedio bi: "Crvena lisico! Crvena lisico! Ipak si crvena lisica!"

Sve bi to još duže trajalo da dvije snažne pesnice nisu rastavile oba hrvača.

"Dakle tu su ministranti!" zagrmi zvonar na

dječake. "Nesreće jedne, tako rade skitnice, a naš Gospodin Bog može čekati! Gubite se u sakristiju!"

Još uvijek dahčući dječaci su obukli crne haljine i bijele rokete, a Andrijina je roketa odmah izgledala kao prava mučenička košulja, jer je njegovo uho dobilo jake ogrebotine te je krv kapala na nevinu bjelinu.

"Poslije ćemo nastaviti!" prosikće Andrija seljačiću, koji je borbeno ponudu prihvatio kimnuvši glavom. Nije se usudio ništa reći, jer je zvonar gledao ravno prema njima i silio ih da požure. Hvala Bogu da pobožnost za pokojne nije držao gospodin župnik, jer bi tada on lično svojim ministrantima isprašio hlače. Ali to je bila pobožnost koju su ljudi sami obavljali. Svećenik nije običavao prisustvovati. Predmolila je jedna prilično postarija poput grahovog kolca suha djevojka imenom Anastazija, no koju je cijelo selo zvalo Staza. Svojim suhim, limenim, malo piskavim glasom verglala je krunicu, iza koje je započela litanije za duše u čistilištu. Ako bih u ovoj knjizi i želio najradije samo dobro pisati o ministrantima, onda ovdje isti ni za volju moram priznati da oba odrpanca kod oltara nisu baš previše pobožno molili. Mnogo su morali misliti na nastavak svoga dvoboja i željno su očekivali da ga mogu opet započeti.

No o tome djevica Staza nije ništa znala te je tako, kad su dječaci već mislili da je konac litanijama, nadovezivala jedan očenaš za drugim, svaki na neku posebnu nakanu. Molila je za papu, za kardinale, biskupe, svećenike, redovnike, misionare, pogane, Židove, bolesnike, umiruće i napokon za ministrante.

No tu je Pfanner Wendel mislio da se mora pokazati zahvalnim, i tek što je utihnuo posljednji

"... sada i na čas smrti naše. Amen.", poviče on svojim zvonkim dječačkim glasom.

"Pomolimo se za Stazu! Oče naš..."

Od samog kašljucanja i hihotanja vjernici uopće nisu mogli odgovarati, i da nagluha Veronika nije nastavila sa očenašem, nikad ne bi izašli na kraj.

Tresući se od bijesa djevica je Staza napustila crkvu uvukavši glavu među ramena i kao da je tko goni otrčala k župniku, da mu javi nečuvenu pogrdu koju su joj učinili. Na sreću zvonar od svega toga nije ništa primijetio, jer je sjedio u udobnoj, kožom presvučenoj sakristijskoj ispovijedaonici te malo zadrijemao. Tako su oba dječaka nekažnjeno umakli.

"Sada se možemo dalje tući!" kaže Wendel, ali se Andrija još uvijek morao tako jako smijati zbog molitve za Stazu, da je odustao od nastavka borbe.

"To si sjajno izveo, Wendel!"izusti još uvijek u stalnom smijehu. "Radi toga ti najmanje osam dana ne ću reći 'crvena lisica'".

Iako je ovdje sada bilo uspostavljeno primirje, jednog seljačkog dječaka čekala je još jedna nova pokora. Na župnom dvoru otvori se prozorčić i jedan teški, jaki glas pozove Wendela imenom.

"Sada se čuvaj, Wendel!" smijao se trgovčev sin. "Ovaj će te također zgrabiti za hlačnjak."

Stvarno se jaka oluja survala na glavu bijednog grešnika, koji se uzalud pokušavao braniti da nije ništa zlo ako se za nekoga u crkvi moli.

"Budući da se to nije dogodilo iz pobožnosti nego iz čiste zlobe, kao što si ti učinio, to je grijeh i uvreda. Zar imaš tako malo poštovanja pred Spasiteljem u svetohraništu i crkvom, da čak

kod oltara moraš izvoditi svoje lakrdije?"

Tada Wendel obori glavu i kaže da nije tako zlo mislio i da sigurno ne će više tako nešto učiniti.

"Da odsada ne možeš više biti ministrant, to sam uviđaš!"zaključi svećenik oluju. Dječak je dozvolio da preko njega prođe tutnjava i grmljavina, no posljednja župnikova riječ bila je grom koji ga je pogodio u srce.

"Nikada više ne mogu ministrirati?" mucao je blijed kao mrtvački pokrov.

"Ne, nikad više!" ponovi svećenik. "Što bi samo ljudi mislili, kad bih te nakon takvog nedoličnog ponašanja opet pustio pred oltar, kao da se ništa nije dogodilo?"

"Da, ali!" titralo je na dječakovim usnama. "Što će dragi Bog misliti ako Pfanner Wendel više nikad ne dođe k oltaru?"

"Što će dragi Bog o takvom nevaljalom ministrantu misliti, to si trebao prije promisliti. Ostaje kod toga! Do crkvenoga goda ne smiješ više ministrirati. Onda ćemo dalje vidjeti. Uostalom moraš se malo više svladavati. Iz ništavog razloga bacaš se na druge i tučeš ih da se sve praši.Andriju si prije pobožnosti teško udesio. Kazali su mi da je čitava roketa puna krvavih mrlja i da ste prekasno došli pred oltar."

"Na roketi je bilo samo par malih tragova od krvi!" branio se dječak. "A Andriju ionako nije tako jako boljelo, on se rado tuče. Usto je on meni nešto rekao. Rugao mi se zbog moje kose."

"I Spasitelju su se rugali i pljuvali po njemu, ali ja u Evanđelju ne nalazim ama baš ništa o tome da je on zato koga nalupao. Ne može li Pfan-

ner Wendel postati također malo ponizniji i blaži?" kaže svećenik uvjerljivo. "Sada idi!" zapovjedi mu na kraju.

Posve slomljen Wendel se vratio kući. Svu svoju muku ponio je u staju i povjerio je svojim desetorim kravama koje je dvaput na dan trebao musti. Kod prve krave imao je još veliku mržnju na župnika koji je tako gorko strog bio prema njemu, kad uopće nije nikakav grijeh ako se za nekoga u crkvi moli. Kod druge krave okrenula se srdžba na Andriju koji je svojom pogrdom bio svemu kriv. Trećoj je Wendel rekao da je zapravo kriva Staza sa svojim vječnim očenašima. "Kad ona umre, ne ću za njom poslati nijednu zdravomariju!" srdio se dječak. "Neka tisuću godina čini pokoru u čistilištu."

Kod četvrte krave bio je jako zlovoljan, jer se Wendel htio prepirati i sa dragim Bogom koji mu je dao crvenu kosu. Bilo je dobro da mu je pjegava Breza repom potegnula po licu i tako otjerala pogrdne misli.

Polako je nestajala srdžba i prelazila u tihu bol. Kod petog goveda tužio se Wendel da je on najnesretniji dječak na čitavom širokom svijetu, i da bi bilo najbolje kad bi ga dragi Bog što prije uzeo sa svijeta. Kad je šesta krava bila na redu, mislio je na to da bi bilo dobro da umre. Hej, onda bi Staza i za njega morala u crkvi izmoliti jednu krunicu.

"Pomolimo se za poštovanog Wendelina Pfannera" morala bi reći, a to bi bila divna zadovoljština, jer bi je savjest mučila gore nego šuplji zub, jer bi dan i noć morala misliti na to da je ona kriva njegovoj smrti.

Tako se Wendel sa nešto veselijim predodžbama pomaknuo k sednoj kravi. No kod osme krave počela ga mučiti njegova vlastita savjest.

"Ti si sam kriv!" govorilo je u njemu. "Vladao si se u crkvi kao da ne znaš tko boravi u tabernakulu!"

Tako je kod devete krave došao do iskrenog pokajanja, a kod desete načinio je odluku da će župnikovu kaznu strpljivo snositi i uostalom čekati na crkveni god.

Tako polako nije Wendelu vrijeme još nikad prolazilo. Vuklo se kao troma volovska sprega; kad bi samo imao jedan ostan, da ga potjera naprijed. Ali o ljenčarenju nije se znalo na Pfannerovom gospodarstvu.

Konačno je osvanuo i taj dan. Bio je crkveni god i Wendel je opet klečao pokraj Andrije kod oltara, i sada istini za volju opet hoću reći – a to činim vrlo rado – da bi teško mogli naći pobožnijeg ministranta od Pfannera Wendela. Što je toga časa obećao Spasitelju, to je održao čitavog svog života.

+

Sada bih mogao sa pripoviješću završiti. Ali moram još nešto dadoti. Wendel je zapravo trebao postati seljak kad bi bilo po očevu. No jednog dana dogodila mu se nova nezgoda.

U ranu zoru trebao je sa dva upregnuta vola odvesti kola puna đubreta. Ali samo nebo neka zna kako se to dogodilo! Tvrdoglave životinje nikako se nisu dale s mjesta. Wendel ih je ubo ostanom i na koncu su se kola prevrnula te je đubre ležalo na livadi, kamo nije spadalo.

Da nevolja bude veća došao je otac, ali nije

mnogo govorio. Samo je rekao:

"Dobro vidim da si preglup za seljaka, zato ćeš studirati. Odvest ću te u Feldkirch u gimnaziju. Za studiranje ćeš sigurno imati dosta mozga."

Tako se i dogodilo. Wendel nije postao seljak nego student, a budući da je u stvari ipak imao dobro i pobožno srce, dragi ga je Bog pozvao u sveto svećeništvo. Postao je župnik u Haselstanden i ondje je učio svoje ministrante, da pobožno i sa strahopočitanjem obavljaju svoju službu, kao što je i on kod kuće kod svoga župnika morao učiti.

U Haselstandenu se dobri župnik teško razbolio od neke bolesti za koju se uzalud nadao da će je za vrijeme svog dužeg boravka u Švicarskoj izliječiti. Mislio je da će naskoro morati umrijeti. Da ostatak svoga života posve posveti Bogu, dozvolom svoga biskupa otputovao je u Maria-Wald, u strogi trapistički samostan. Bilo mu je tada trideset osam godina.

I tada kao da se čudo dogodilo. Oštar zrak, skromna hrana i mnogo posla u šumi i polju učinili su patra Franju – to je bilo njegovo redovničko ime – opet posve zdravim. Da, kasnije su ga dapače poslali u Afriku, gdje je kao misionar djelovao među Zulu-crncima. Sada je dobio kao katran crne ministrante, ali je i njih učio da sa cijelim srcem i pobožnim osjećajem i svetim strahopočitanjem ministriraju kod oltara. Uostalom dragi mu je Bog ovdje u Africi pokazao, da nije s njime ništa zlo mislio, kad mu je kosu obojio crveno. Crncima naime nije ništa ljepše od crvene kose i valovite, crvene misionareve brade.

U starosti od šezdeset godina pater Pfanner postao je opatom afričkog samostana Mariannhill.

Još mu je ostalo dvadeset četiri godine jake djelatnosti, dok nije 24. svibnja 1909. kao vječni ministrant pošao na nebeski oltar. Kad su ga nosili u grob, s desne i lijeve strane njegova lijesa išlo je šest ministranata sa žalobnim vijencima u rukama.

Kad je vijest o opatovoj smrti stigla u njegov zavičaj, rekao je prastari čovjek, trgovac Andrija, svojim unucima:

"S ovim sam se često tukao i često puta sam bio pod njim, jer je on kao dječak imao već jake šake. Ali sada ga je sama smrt pograbila za pojas i svladala ga. Bio je dobar čovjek i pobožan ministrant. Samo jedanput, kad je on ..." nasmiješi se starac kao za sebe i povuče iz svoje lule.

"No što je on jedanput ..." navaljivali su unuci.

"Ah ništa! Baš ništa!" branio se djed. Ono sa Stazom djeca ne trebaju znati. No, na nebu će se već oboje izmiriti.

BORBA ZA ZVONOVE

Kako ljudi pamte Karlo Ossenbring bio je zvonar i gazio je mijeh u župnoj crkvi u Watersloh.To jest on je gazio mijeh za orgulje i triput na dan zvonio Anđeo Gospodnji, isto je činio i za svadbu i sprovod, kad je bila poplava ili vatra, prije svetih misa i pobožnosti i prije svih nedjelja i blagdana. Time je toliko zaslužio da se mogao uzdržavati i na pošten način plaćati stan i hranu u Waterslohu. Ponosio se time. Za svoj sveti posao kat kad je dobio nešto napojnice, čija se mjera prilično podudarala s trajanje i jačinom zvonjave, ako se npr. udavala koja valjana građanska djevojka ili se kojeg debelog seljaka trebalo pokopati na naročito svečan način. Ljudi su u to bili upućeni, i katkada su si par ožalošćenih u žalobnoj povorci kriomice došaptavali:

"Čovječe, čuj, imaš što slušati! Pokojni je Schulzenbauer dao da Karlu plate najmanje tri marke napojnice."

Ali isto tako sigurno moglo se jedan sat kasnije vidjeti zvonara kako više manje nesigurnim korakom ide preko trga u Waterslohu. Ali svaka mu čast, u svojoj službi ništa nije propuštao, uvijek je bio na mjestu i nijedan se čovjek ne bi mogao sjetiti da bilo kada zvonovi u Waterslohu ne bi tačno zvonili.

Prije svetkovina smjeli su ministranti pomagati kod zvonjenja. Za tom su službom jako čeznuli, te se događalo da su se ministranti natjecali tko će zadobiti zvonarevu naklonost. Posebno odlikovanje sastojalo se u tome, da je katkada dao kojemu od ministranata - ako baš nije bio na redu za ministriranje - da gazi mijeh. To je bila famozna stvar, osobito ako je orguljaš svirao sa svim registrima. Tada su često ne samo orgulje nego i takav mali mjehogazac jedva došli do daha, a Karlo Ossenbrink rekao bi tada veselo si trljajući ruke: "No,vidiš, moj mali, ipak nije tako jednostavno gaziti mijeh, a to je još važnije nego sviranje na orguljama.Jer bez mjehogasca ne bi orguljaš istisnuo nijedan ton"

Samo jedanput je Karlo Ossenbrink s iskrenom pobožnošću i predanjem obavljao svoju službu ne primivši za to ni od koga prebijene pare napojnice, a to je bilo tada kad je dobri stari župnik svojim vjernicima i ostalom svijetu zauvijek rekao zbogom.

Građani Waterslcha raspoznali su bol valjanog zvonara iz zvukova teškog zvona, iako su oba mala zvona najavljivala tek nešto sasvim malo radost ministranata što su danas smjeli povući za užeta. O da, nije svejedno tko se objesi o uže, da li taj zvoni s radošću ili bolom, s klicanjem ili tjeskobom u srcu, sve se to može čuti i raspoznati iz zvukova zvonova.

I kada crkvenjak kod nedjeljnog i blagdanskog sviranja na orguljama pusti da odjeknu sve svirale uz gromoglasne zvukove, tada svi vjernici u crkvi napnu svoje uši i sami se sa sobom klade, hoće li zvonar moći orguljama dati dosta zvuka. Ne, ni to nije svejedno tko tjera vjetar u svirale.

Sa svim počastima nosili su u grob starog žup

nika. Uveli su novoga župnika, koji je u Waterslohu došao iz velikog grada. Činilo se da je ovaj bio energičan gospodin koji je jamačno zaboravio da je najbolje da novi župnik prvih godina ništa ne mije nja, kao što kaže latinska izreka. U sjednicama crkvenog odbora, koje su slijedile jedna za drugom , nešto se mnogo raspravljalo i jednoga dana pukne glas po Waterslohu, da je župnik odlučio nabaviti električni motor za orgulje i električni sistem zvonjave. Karlo Ossenbrink, kojemu su to pripovijedali, kimao je glavom i govorio:

"Sve je to glupo! Za svoga života još nisam čuo da bi se moglo na elektriku zvoniti i gaziti mijeh."

"O da, može se to, Karlo!" uvjeravao ga je Miško, jedan od ministranata koji su zvonaru donijeli žalosnu vijest. "Nedavno sam bio u Münsteru i tamo na svoje oči vidio kako to radi."

"No, pa kako to radi?" pitao je Karlo još uvijek znatiželjan. "Kako to gazi mijeh?"

"O, sasvim jednostavno! Orguljaš samo okrene prekidač i već motor radi i diže mijeh."

"A odakle motor zna koliko zraka treba u mijeh napuhati?"

"To ide sve samo od sebe!"

"Tako, samo od sebe! A kako je onda sa zvonovima? Visi li takav motor na svakom užetu?"

"Uopće nema više nikakvog užeta! Crkvenjak u sakristiji samo pritisne na jedno dugme ili na dva, tri, prema tome koliko zvonova treba zvoniti, i već stvar hoda."

"Trebao bih ti odalamiti nekoliko za uši što tako bezobrazno lažeš!" zagunđa zvonar bijesno. "Hoćeš me samo zavaravati, a usto si još i ministrant!"

"Onda pitajte samog župnika!" naceri se Miško.

"Dobro, to ću i učiniti!" odvrati Ossenbrink odlučno.

Još isto popodne pojavio se u župnom dvoru u svojem nedjeljnom kaputu i svježe opranim drvenim cipelama i pitao župnika, da li je ono s elektrikom stvarno istina.

"Da, sigurno, to je istina!" uvjeravao ga župnik. "U svim gragskim crkvama postoje sada motori za orgulje i zvona na elektriku. To ćemo i ovdje uvesti."

"Dakle, onda više ne trebate zvonara?" upita Karlo vrteći svoj šešir u rukama.

"Ne, naravski da ne! Ali vi se radi toga ne trebate uznemirivati. Troškove za boravak u Waterslohu preuzet će crkvena blagajna."

"Nee, nee, gospodine župniče!" branio se zvonar. "Time mi se nije pomoglo. Tko ne radi, ne treba ni da jede! A ako mi odrežete užeta od zvonova i mijeh stavite na električni pogon, onda me odmah možete ostaviti da umrem od gladi."

Bijednom je čovjeku glas podrhtavao od srdžbe i uzbuđenja. Da istinu kažemo, on je ovaj čas samo mislio na to, da će sada u svakom slučaju - iako mu budu plaćali stan i hranu - otpasti dobre mrvice koje su padale u njegov džep od prispjelih napojnica. Zvonaru u penziji nitko više ne da napojnice.

"To je ludo brbljanje!" odgovori župnik. "Ako se župnika ili učitelja ili bilo kojeg službenika pošalje u penziju, tada mu se još uvijek toliko plaća da od toga može živjeti. No, to ćete i vi dobiti i ne trebate se stidjeti da to primite!"

"Ako više ne smijem zvoniti i mijeh gaziti, onda ne želim više ni živjeti!" kaže gorko otpušte

ni zvonar. "Tada me možete mirne duše odnijeti na groblje. Ali vam kažem da ću si začepiti uši, kad budete zvonili na električna zvona."

"Evo, pripalite jednu cigaretu!" nasmije se župnik, kad se Karlo spremio na odlazak. No ovaj žalosno odbije, čak ne primi ponuđenu mu rakijicu, te je po tome župnik dobro vidio kako je zvonaru gorko pri duši.

Kod vratiju se Ossenbrink još jedanput okrene i kaže: "Kasnije ćete na elektriku i misu služiti i ispovijedati, zar ne?"

Odgovora nije čekao, nego je prilično bučno za sobom zalupio vratima.

Ministranti su otpuštenog zvonara htjeli malo zadirkivati. Zato su se svi natjeravali po crkvenom trgu, da ga dočekaju kad bude izlazio iz župnoga dvora. Ali kad su ugledali njegovu veliku žalost, saučešće je kod njih pobijedilo nad obješenjaštvom, te Miško samo upita:

"No, kako je? Je li župnik odustao?"

"Nee, nije!" zagunđa Ossenbrink. "Ali ja sam mu tako zasolio, da će još dugo imati što žvakati, to vam mogu reći." Tada duboko spusti glavu i šutke se udalji.

Dječaci su gledali za njim dok im se nije izgubio s vida.

"Zapravo on ima i pravo!" kaže Miško zamišljeno.

"Zbilja je nedostojno tako sa jednim okretom prekidača ili pritiskom na dugme staviti u pokret orgulje i zvona."

"Jest, to je i bez pijeteta!" potvrdi Gerhard, koji je kao gimnazijalac poznavao tako učene izraze.

"Što to znači 'bez pijeteta', ne znam!" zagunđa Miško. "Ali mislim da moramo zapriječiti to sa električnim mijehom i električnim zvonovima."

"Tačno, ali se pitam, kako?" kimne August, koji je doduše imao jake pesnice, ali malu, slabu glavu. Dragi Bog sve jednako izravnava, tako da nijedan ne dobije previše i da se ne uzoholi. Ministranti su dugo raspravljali, te se mora reći da su sav trud uložili da postignu svoj cilj.

+

Urednik novina u Waterslohu sjedio je za svojim stolom i grickao držalo. Bilo je vrijeme kiselih krastavaca, kako se kaže, to jest, na svijetu se nije događalo ništa od čega bi se barem nešto moglo staviti u novine. Ali kao što ljudi kod doručka žele svoje svježe pecivo, tako i urednici teže za novinarskim poslasticama, najradije u obliku od nekoliko strašnih nesreća, ubojstava, podmetnutih požara i tome slično, što se dogodilo u okolici. Ali se baš ništa nije zbivalo i zato je urednik bio vrlo zabrinut.

Možete si dakle zamisliti kako mu je zasjalo lice kad je zazvonio njegov telefon i kada je od jednog novinara stigla vijest, da je u Kottbusu izgorjela jedna velika crkva zbog kratkog spoja na motoru za orgulje i da je katedrala u Kattowitzu počela gorjeti, jer su kod električnog uređaja za zvonove dali pogrešno paljenje.

Drugi se dan to moglo čitati u novinama. Crkveni se odbor na brzinu sastao na izvanrednu sjednicu i župniku je teško polazilo za rukom da muškarce uvjeri o tome da je ova vijest obična patka.

"O patkama ništa ne stoji u novinama!" promrsi

obućar Pohl. Učitelj, koji je pokraj njega sjedio, htio mu je to protumačiti, ali to ipak nije učinio, jer je Pohl bio prilično nagluh, što mu je otežavalo razumijevanje.

"Ali, moja gospodo!" kaže župnik povišenim glasom. "Jeste li Vi ikada čuli da kod sistema električnih zvonova postoji pogrešno paljenje? Tako nešto postoji u najgorem slučaju kod automobila."

Ipak nije bilo tako lako umiriti crkveni odbor, a budući da je bilo jasno da toga dana ne bi mogao dobiti većinu za svoj pothvat, župnik je prilično zlovoljan odložio stvar za kasnije.

O tom pogrešnom paljenju prilično se govorkalo po selu, te su ministranti grdili Gerharda što je dao takvu glupost sa pogrešnim paljenjem, ali sve u svemu ipak su se radovali svojoj pobjedi, i za župnu misu zvonili su naizmjence sa zvonarom kako su god jako mogli. Tko je malo pozornije slušao, mogao je primijetiti da zvona viču: Pobjeda!

Četrnaest dana kasnije opet se sastao crkveni odbor. Župnik je sa sobom doveo jednog gospodina, koji se predstavio kao zastupnik specijalnog poduzeća za električne zvonove i motore za orgulje. Taj je gospodin takvom uvjerljivošću i rječitošću znao sakupljenima razložiti o svrhovitosti i potpunoj sigurnosti novih naprava, da je još iste večeri župnik dobio većinu za svoj pothvat.

Drugog su dana i ministranti održali svoje zasjedanje, kod kojeg su se prilično potišteni pitali što sada treba činiti. Palo je čitavo mnoštvo prijedloga i opet ih se zabacilo, dok se konačno nisu složili u taktici ometanja rada.

"Pobijedit ćemo ih!" sokolili su se, dok su se razilazili svaki na svoju stranu.

Nekoliko dana kasnije došlo je iz grada više radnika koji su trebali staviti nove naprave. Ipak prvoga dana nitko nije mogao naći ključ od tornja, te se nije moglo doći ni do orgulja ni do zvonova. Električari, koji su satima čekali, govorili su da ne žele da im se krade vrijeme te su sa svojim servisnim kolima opet odjurili.

Drugog dana našao se ključ u nekom crkvenom zakutku i stvarno se moglo započeti poslom. No kad su se htjeli vratiti kući, nikako nisu mogli zapaliti automobilski motor. Psujući i grdeći satima su se vrzli oko njega, dok nisu primijetili gdje je pogreška.

Trećeg dana kod orgulja i kod zvonova otkrili su ploču na kojoj je pisalo crvenim slovima:

Pažnja! Opasno po život!
Tko se hoće pačati u orgulje ili u zvonove, neka se čuva! Ovdje leže nagazne mine!

"Kakva glupost!" smijao se predradnik. "Netko hoće iz nas izigravati budale!" Ipak u crkvenom tornju brzo iza toga stvarno je došlo do eksplozije. Bila je to samo jedna praskava žabica na koju je netko nagazio, no ljudi su sada stvarno već bili ozlojeđeni i izjavili su župniku, da nikako nemaju volje dalje raditi u Waterslohu.

Trebalo ih je mnogo nagovarati, dok su nastavili sa poslom, a uz nagovaranje morala je doći i povišica rakije i cigareta prije nego što su se ljudi dali opet na svoj posao.

Ali kad su slijedećeg jutra mračne stepenice

koje vode u toranj bile premazane kolomazom i kada se jedan od radnika okliznuo niz cijeli niz stepenica, jednostavno su se pokupili u svoja servisna kola i odvezli kući.

Opet su zvona u Waterslohu pobjednički zvonila, kao da nije obična nedjelja po Duhovima, nego u najmanju ruku sveti Uskrs. Ali župnik je napisao pismo poduzeću u grad i uvjeravao ih, da će ubuduće prestati svako uznemirivanje i da će radnici bez opasnosti i uznemirivanja moći obaviti svoj posao. On će sam stražariti nad crkvom. Konačno je ponovo dobio pristanak. Servisna su kola opet dojurila i sam je župnik nadzirao da nitko nije mogao ništa raditi oko crkvenog tornja ili na orguljama. Sada je posao bez uznemirivanja napredovao i uzalud su ministranti čučali zajedno i razmišljali kako da otklone nemilu sudbinu.

I jednog su dana pala užeta od zvonova. Jednog je dana kod orgulja ugrađen motor. Trebalo je samo pritisnuti na dugme ili okrenuti prekidač pa da orgulje dobiju zrak, a zvona glasove. Bijedan zrak, mislili su dječaci, i zvonjava im se činila bez života, ali to se više nije moglo promijeniti. Crkva se u Waterslohu modernizirala i prilagodila se toj tako vrlo praktičnoj ali i isto tako beživotnoj sadašnjosti .

Tada je zvonar legao, da više ne ustane. U zjegovu smrtnu postelju stajali su ministranti koji su ga tako često zadirkivali, ali koji su sada s njime časno dijelili njegovu bol.

"Jest, i to se dogodilo!" stenjao je umirući. "Sada imate električnu ropotariju u Božjoj crkvi, a zvonar je postao suvišan i može umrijeti. Ali jedno, dječaci, morate mi obećati. Kad me budu pokapali, morate vi zvoniti. Električno bubnjanje ne mogu podnijeti, jer zvonovima oduzima i srce i dušu. Dakle, morate v i zvoniti! Hoćete li obećati?"

Dječaci su se malo zbunjeno gledali, a Miško žalosno primijeti, da to ne će ići, jer više ne visi užad u tornju. Ali Gerhard ga gurne laktom da šuti, dade starom zvonaru ruku i kaže:

"Vaša će se želja ispuniti! Zvonit ćemo, i to bez struje!"

"Onda mogu u miru umrijeti!" uzdahne zvonar.

Nekoliko dana kasnije bio je mrtav. Ali kada se pogrebna povorka kretala prema groblju i crkvenjak u sakristiji pritiskao na električnu dugmad, da za starim zvonarom pošalje posljednji pozdrav njegovih zvonova, na svoj je užas ustanovio da niti jedan od njih ne pušta ni glasa od sebe, pritiskao on koliko ga volja.

Svi osigurači bili su izvađeni i zamijenjeni nevaljanima. Rezervni osigurači su nestali. Dok je crkvenjak još uvijek zbunjen razmišljao što da sada učini, započne odjednom zvoniti najjasnije zvono, ovome se pridruži drugo i napokon treće sa dubokim glasom. Ali to nije bilo samo zvonjenje, to je bila prava gromoglasna zvonjava i slavljenje, kakvo je bilo u običaju samo pred najveće blagdane i naročito pred crkvene godove. Zvonovi su bili učvršćeni i zakovani i nisu zvonili.

U Waterslohu se još nikada tako nešto nije doživjelo pri jednom pogrebu. Crkvenjak je potrčao k crkvenom tornju, ali ga je našao zaključana. Župnik je usred 'Miserere' grdio, a budući da je slutio tko gore tuče po zvonovima, odlučio je da će krivce ministrante potjerati iz službe. Ali zvonovi su i dalje za svojim starim zvonarom klicali

neuobičajenom, svečanom zvonjavom. Kad je župnik stigao kući, očekivali su ga ministranti. Gerhard, najrječitiji, prizna u ime svih što su učinili. Župnik ga je par puta prekinuo u riječi opasno prosvjedujući. No kada je saznao za posljednju zvonarevu želju, mirno je kimnuo i rekao

"No da, napokon vas mogu shvatiti. Dakle idite! Ne ću vam to uzeti za zlo, ali ubuduće nemojte zbijati takve nepodopštine!"

To su ministranti obećali, iako su se već pripremili na najgore, te se veseli razišli.

Za vrijeme rata jedan dio crkve porušile su bombe. Kasnije su to opet popravili, ali isto tako uništeni sistem električnog zvonjenja nisu više mogli obnoviti, osim da uludo troše novac. Tako s u opet došla do časti užeta od zvonova, a ministranti su veseli zvonili na veliki dan obnove crkve.

Glas zvonova razlijegao se sve do groblja. Pokojni je zvonar možda barem jedan odjek od njih osjetio i obradovao se.

ČAROBNI ŠTAP

Šutke je koračala mala procesija uz strmu gorsku stazu. Naprijed je stupao župnik, usprkos svoje sijede kose još uvijek čvrst i siguran, tiho moleći krunicu, slijedio ga Pankrac, sigrist, kako u lijepoj Švicarskoj nazivaju sakristana. Ovaj se katkada sa čudno prevejanim smiješkom ogledavao za dvojicom dječaka, Nikicom i Krstom, koji su bili izabrani da danas ujutro ministriraju u maloj gorskoj kapelici. Tu je službu svatko želio, jer su iza svete mise ministranti mogli otići do kume Kate da se naužiju dobroga mlijeka s udrobljenim kruhom i za posebnu nagradu da se popnu na koju trešnju i goste se doklegod budu htjeli i mogli. A oni su htjeli i mogli mnogo.

Još je gusta jutarnja magla ležala nad šumom i gorskim pašnjakom, ali što su se više uspinjali postajalo je sve svjetlije, i kad je konačno drago sunašce prodrlo kroz sive maglice, mali bijeli zvonik od kapelice virio je prema onima koji su se uspinjali.

"Hvala Bogu da smo gore!" uzdisao je sigrist. "Svaki puta sve teže idem sa starim kostima!"

"Put prema crkvici možemo smatrati kao malo pokorničko hodočašće!" odgovori smijući se župnik. "Ili zar vi nemate za što činiti pokoru?"

"Svi smo mi grešni ljudi", kaže Pankrac ponizno, "iako baš nisam svijestan neke naročite krivnje."

"Samo kad ne bi šljivovica tako dobro prijala!" mrmljao je Krsto tako glasno da se moglo čuti.

"To se vas ušljivci ništa ne tiče!" gunđao je sigrist. "Šljivovica je lijek za starog čovjeka i ne spominje se kod deset zapovijedi."

"Vas dvojica pođite zvoniti!" zapovjedi župnik, dok se sam zaputio prema sakristiji da se obuče za misu.

Četiri jake dječačke ruke odmah su povukle za uže, tako da se malo zvono iz svih sila naprezalo da ne iskoči iz svojih ležišta.

Međutim su se gorštaci uputili iz svih kuća i uskoro je kapelica bila puna pobožnih vjernika.

"Sada daj misno vino!" kaže sigrist, kad su se oba dječaka pojavila u sakristiji.

"Ti ga imaš, Nikica!" odvrati Krsto.

"Ali ne, pa ti ga moraš imati!" uzvrati mu ovaj.

"Ja? Ne, ja nisam ponio vino!"

"Da ga niste zaboravili?" vrebao je sigrist, koji je dolje u crkvenoj sakristiji dakako opazio da su dečki zaboravili bočicu s vinom, te ju je sam stavio sebi u džep. Oba su dječaka zbunjeno oborili glave.

"Dakle vi ste zaboravili vino, i gospodin župnik ne bi mogao služiti svetu misu da stari Pankrac nije u stanju nešto više učiniti nego piti šljivovicu. Dođite sa mnom!"

Pritom sa sakristijskog stola uzme praznu bočicu i pođe van, a dječaci su ga pratili. Ondje pristupi k jednoj brezi koja je stajala među par tamnih omorika, uzme svoj štap za penjanje i udari dvaput, triput po bijeloj kori, dok je kao za sebe izgovarao neke nerazumljive riječi, koje bi se mogle shvatiti kao neka čarobnjačka izreka. I eto, nakon nekog vremena okrene se i pokaže dječacima bočicu koja je sada do ruba bila ispunjena zlatnim vinom.

Velikim su očima dječaci promatrali čudna zbivanja. "Stvarno vi možete čarati i činiti čudesa?" izlane Krsto mucajući.

"Evo, vidjeli ste!" potvrdi sigrist i vrati se u sakristiju. Sveta je misa mogla započeti.

Dakako da su oba dječaka danas bili jako rastreseni. Stalno su od oltara pogledavali preko k starom Pankracu, koji je klečao u klupi i pravio se kao da je zadubljen u molitvu. Zar je čudo, da su toga jutra kod svete mise načinili toliko pogrešaka, kao da su par zelenih početnika?

"No, danas ste sve krivo radili!" kimao je glavom stari svećenik, kad je u sakristiji blagoslovio ministrante. "Malo ipak morate paziti,zar ne?

"Ja ću utrnuti svijeće!" promuca Nikica i pograbi gasilo za svijeće.

"Ja ću donijeti knjigu!" požurio se Krsto i isto tako brzo nestao iz sakristije kao i njegov drug.

S dobrim su apetitom zatim dječaci mljackali tečno mlijeko kod kume Kate, i samo od vremena do vremena bacali su prema sigristu plaho upitni pogled, a stari se Pankrac činio kao da ništa ne opaža.

Ali kada je sigrist za trenutak napustio sobu, Krsto odloži svoju žlicu i šapne župniku: "Sigrist je čarobnjak, svojim štapom za penjanje istjerao je vino iz brezina stabla."

"Jest, zato smo mi i činili pogreške kod ministriranja!" izvinjavao se Nikica.

"No, je li prijalo?" propitkivala se seljakinja, koja je upravo stupila u sobu.

Dječaci oduševljeno potvrde i obližu žlice.

"Ajde, onda idite na trešnje!" smijuljila se žena, na što dečki zaboraviše na tajnu sigristovu čarobnjačku vještinu i otprhnuše u vrt.

Međutim se župnik propitkivao kod sigrista za čudnovato umijeće.

"Ah!" smijao se Pankrac. "Ja sam slučajno vidio, da su dječaci ostavili misno vino dolje u crkvenoj sakristiji i tada sam ga sakrio kod sebe.Mislio sam da bih mogao dječake malo zapanjiti svojom čarobnjačkom vještinom."

"Pa to ste i postigli, Pankrac!" smješkao se župnik.

"Dečki su bili tako zbunjeni, da su jedva mogli tačno odgovarati kod oltara. Ali kad se budemo vraćali kući morate im šalu protumačiti, jer će inače mlade glave sasvim poludjeti."

"Dakako da ću im reći!" potvrdi sigrist.Njemu se međutim tako dopala uloga čarobnjaka i čudotvorca, da je odlučio zaboraviti na župnikovu opomenu i tada je stvarno i zaboravio.

Osam dana kasnije mala se procesija opet uspinjala na goru. Usprkos ranih sati bilo je već prilično toplo i oba su ministranta puhali i znojili se ne manje od župnika i mežnara koji su išli naprijed. Ovaj puta Krsto je stvarno imao misno vino kod sebe, ali Nikica mu šapne:

"Čuj, Krsto! Šteta što nisi zaboravio bočicu!"

"Zašto?" pitao je ovaj začuđen.

"Pa, tada bismo još jedanput vidjeli sigrista kako čara. Ovaj bih se puta postavio sasvim blizu njega, da tačno vidim kako iz breze teče vino."

"Stvarno je šteta, što nisam vino zaboravio!" potvrdi Krsto. Šutke i zabudivši se u duboke misli koracali su jedan pored drugoga.

"Očajno je vruće!" uzdahne Nikica nakon nekog vremena. "Kad bismo potegnuli jedan gutljaj, ne bi bilo loše."

"Imaš pravo!" složi se Krsto. Tada postrance pogleda na druga i doda: "Prilično mnogo vina ima u bočici."

"Misliš?"

"Kako ne, ako svaki potegne jedan mali gutljaj, župnik ne će primijetiti."

Činilo se kao da je sasvim slučajno otpao čep sa male posude. Oprezno je Krsto povukao jedan gutljaj, a Nikica je slijedio njegov primjer. Tada su svježim silama napredovali dalje uz brdo.

"Da li bi se mogao potegnuti još samo jedan mali gutljaj?" pitao je Nikica nakon nekog vremena.

"Zapravo ni nema više mnogo unutra",oklijevao je Krsto, "ali malo manje bi još moglo biti."

Time je već stavio bočicu na usta, a Nikica je isto učinio. Ali kad ju je opet skinuo, dječaci su na svoje zaprepaštenje primijetili da je ostalo još posve malo, skoro premalo. Neodlučno su pogledali jedan drugoga.

"Što sada?" tiho pita Krsto nakon nekog vremena.

"Sigrist ima kod sebe svoj štap!" Nikica mu isto tako tiho odgovori.

"Misliš da bi on mogao ... ?"

"Jasno da može! Ali ovaj puta ću tačno paziti!"

"Ajde, onda još možemo ispiti ostatak!"

Kad su dječaci nakon zvonjenja stupili u sakristiju, Pankrac je opet pitao za vino.Tobože pre

strašen Krsto je pokazao praznu bočicu i uvjeravao ga, da je vino valjda putem potpuno iscurilo.

"Ali vi imate kod sebe čarobni štap!" tješio ga Nikica.

Sigrist je problijedio i pozelenio od jada i samo s obzirom na župnika koji se oblačio promrsio je kroz zube par riječi, koje nisu izgledale kao pobožne strelovite molitvice, nego su izašle kao neko nerazumljivo mumljanje.

"Ali zar vi niste tada dječacima protumačili vašu šalu?" upita župnik nabravši čelo, na što sigrist nije odgovorio.

Tako se dogodilo da je sveta misa toga dana morala biti jako kasno, budući da je Krsto na vrat na nos morao trčati u selo da donese novu bočicu sa vinom. To je bio dalek put i dječak je već mislio da će se srušiti od umora, kad je napokon stigao do kapelice. Ipak mu je dobro mlijeko kume Kate vratilo nove snage.

A sigrista, koji je značajno šuteći praznio svoj tanjur, dječaci su pogledavali s očitim prezirom. Njegov glas čarobnjaka zauvijek je nestao, a čarobni štap opet se pretvorio u sasvim obični štap i s Mojsijevim štapom nije više imao nikakve sličnosti.

S A D R Ž A J